

45696

Traschitz
NAVOD Reichenburg

O

SNOVANJI IN POSLOVANJI
SLOVENSKIH POSOJILNIC

SPISAL

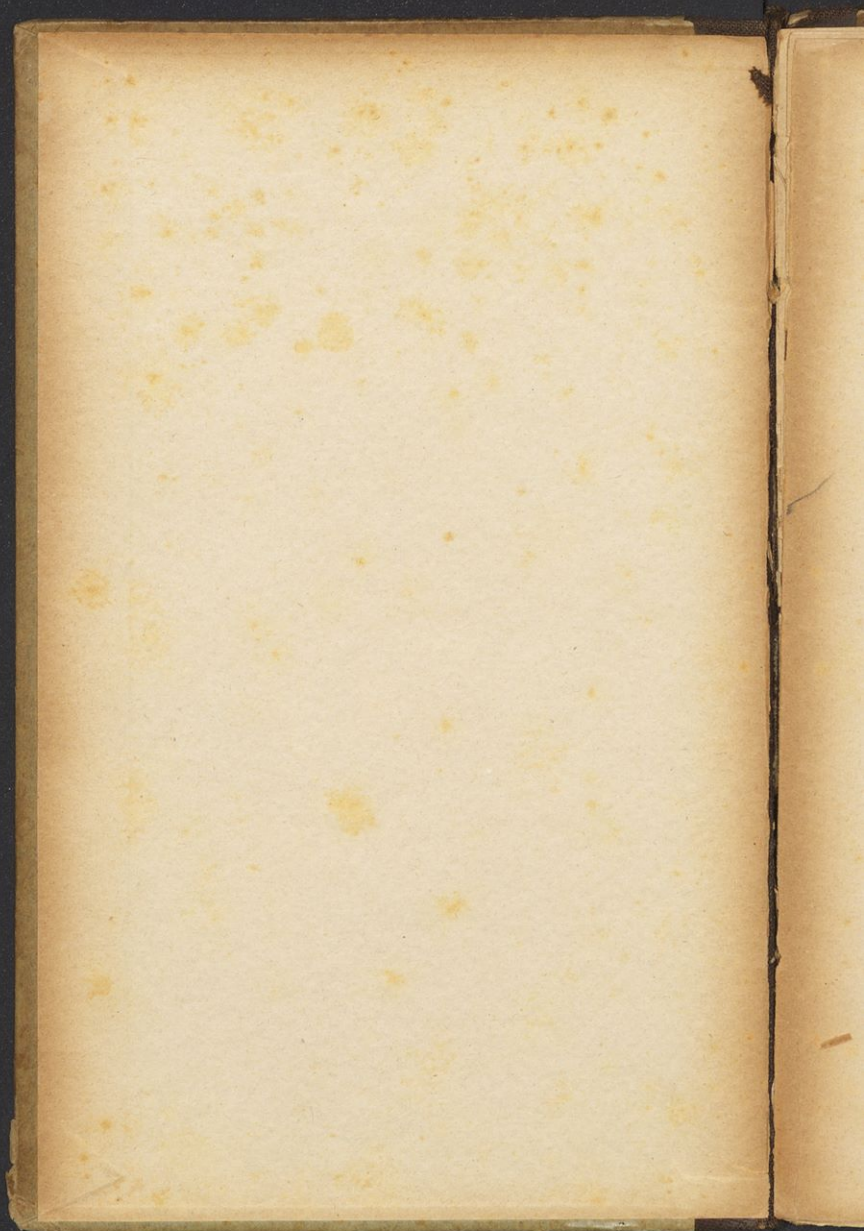
IVAN LAPAJNE,

ŠOLSKI RAVNATELJ V KRŠKEM.

V CELJI, 1895.

ZALOŽIL PISATELJ. — TISKAL D. HRIBAR V CELJI.

MIHAEL VOŠNJAK,

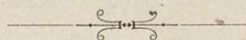
ustanovitelj celjske posojilnice; predsednik «Zveze slovenskih posojilnic»
in «Južno-štajerske hranilnice»; državni in deželni poslanec itd.

Navod

o

snovanji in poslovanji

slovenskih posojilnic.

Spisal **Ivan Lapajne**,

šolski ravnatelj v Krškem.

45696

PREDGOVOR.

Število slovenskih posojilnic se kaj hitro množi. Znabiti bode že koncem tega leta kacic 100 teh prekoristnih zavodov; kajti kmalu ne bode več sodnijskega okraja na Slovenskem brez posojilnice. To sicer navdaja slovenskega domoljuba z veseljem in ponosom, toda tudi ne z malo skrbjo.

Stavi si namreč vprašanje: Ali bodo vse posojilnice v domoljubnem duhu, vestno, točno in pravilno uradovale? Ali bodo kos svojej prevzetej in dokaj težavnej nalogi? Seveda teh vprašanj ne bomo zanikali; vsaj so domoljubi pri sleharnej posojilnici le prostovoljno in iz domoljubja to delo prevzeli; vsaj imamo Slovenci že dovolj izobraženih in vestnih moči, ki bodo sebi na čast in narodu v korist delovale pri svojih zavodih. Ali ker je poslovanje slovenskih posojilnic vendar le precej zamotano delo, ker se izdajejo v tej zadevi vedno nove postave, ker so še stari zakoni te stroke vse premalo znani in razširjeni; treba je zlasti za nove posojilnice nekakošnega navoda in poduka, kako naj se pravilno osnujejo, kako na dober temelj postavijo in na tem trdno dalje zidajo.

Potrebo navoda za naše posojilnice je pripoznala »Zveza slovenskih posojilnic«, društvo, ki že več kakor 10 let na korist slovenskih posojilnic deluje; njim v poduk je izdajalo časnik »Zadruho« in »Letopis slovenskih posojilnic«. V vseh tečajih teh letnikov je nabrane jako veliko podučne tvarine za naše zavode. Vrh tega je »Zveza« pri poslednjem občnem zboru pripoznala potrebo posebnega navoda za nje, navoda, kakoršen je pričujoči. »Zveza« bi ga bila znabiti tudi sama izdala in založila, ako ne bi imela veliko stroškov z rednim izdajanjem »Letopisa« in nadzorovanjem slovenskih posojilnic. Vsled tega se je pa podpisani sam lotil tega dela, katero je tudi založil. Tvarino v tem »Navodu« je nabral največ že v prej omenjenih tečajih »Letopisa« slovenskih posojilnic.

Marsikaj je posnel iz nemškega navoda, ki ga je izdal štajerski deželni odbor za svoje Raiffeisenove posojilnice. Veliko je pa povedal opirajoč se na razne zakone in ministerske naredbe, na razna pravila slovenskih in nemških posojilnic ter na lastne izkušnje, katere si je pri večletnem sodelovanji pri ljutomerski posojilnici in kot tajnik skozi 10 let pri krški posojilnici pridobil. Veliko mu je tudi to pomnožilo njegove izkušnje, da je že več posojilnic po Slovenskem ustanovil in po naročilu »Zveze« nadzoroval. Vse to se je pisatelj potrudil združiti v pričujočo celoto, o kateri želi, da bi novim in starim posojilnicam veliko koristila.

V Krškem, o Veliki noči 1895.

PISATELJ.

UVOD.

Posojilnice so zadruge, ki imajo namen, svojim zadružnikom s posojili pomagati in ljudstvo k varčnosti vspodbujati in s tem k dobremu gospodarstvu napeljevati. Poleg materijelne podpore imajo torej pred očmi tudi moralno izboljšanje in okrepčanje slovenskega ljudstva. Vrh tega imajo slovenske posojilnice tudi narodni pomen, ker hočejo s slovenskim uradovanjem pospeševati, da se raba slovenskega jezika vedno bolj razširi. Ob enem pa postanejo Slovenci ob mejah in po naših mešanih mestih v materijelnem obziru neodvisni od nemških hranilnic in posojilnic.

Poglavitno delo naših posojilnic je v tem, da denar, ki so ga nabrale, posojujejo; to posojevanje naj se pa vrši načeloma le na osebni kredit; posojevanje na hipoteke (posestva) naj bode pri posojilnicah le izjema; kajti to je stvar hranilnic, katerih imamo tudi Slovenci že nekaj. Namen posojilnic je namreč tá, da se stroški posojevanja kolikor mogoče znižajo, in da se hitro s posojilom pomaga. Pri hranilnicah je to dražje in zamudnejše.

Ali imamo Slovenci že dosta posojilnic?

Ako bi nam to načelo merodajno bilo, da v slehernem sodnijskem okraji zadostuje en sam slovenski denarni zavod, zlasti ako deluje na sedeži sodišča; potem ne bi nam več veliko posojilnic treba, marveč poiskati le one sedeže sodišč, kjer še ni slovenskega denarnega zavoda, niti hranilnice, niti posojilnice. In takih krajev najdemo še nekaj po vseh slovenskih pokrajinah, osobito po Koroškem.

Ako se poprimemo drugega nasveta, da posojilnica tudi na sedežih velikih ali malih župnij, v katerih ni c. kr. gosposke, koristno delujejo; potem seveda lahko še enkrat toliko posojilnic osnujemo, kolikor jih že imamo.

Mi bi vendar priporočali načelo, da v malih sodnijskih okrajih zadostuje en sam dobro osnovan, v domoljubnih rokah se nahajajoč slovenski denarni zavod, ki naj se, ako ga še ni, ustanovi v središči okraja, na sedeži sodnije in davkarije. Kjer je velik sodnijski okraj, v katerem so zlasti teritorijalne (zemeljske) in gospodarske razlike, utegne soditi, da se na mestu večje župnije, v trgu ali mestu ustanovi še druga posojilnica.

NAČELA SLOVENSKIH POSOJILNIC.

Prve slovenske posojilnice so se snovale bolj po načelih Nemca Schulze-Delitscha, ki je po Nemškem snoval kreditna društva. Pred zadružnim zakonom z dne 9. aprila 1873 bile so slovenske posojilnice društva, ki so se še le potem spremenila v zadruge, sprejemši ugodne določbe tega zakona. Več starejših posojilnic je obdržalo načela Schulze-Delitscha pri svojih zavodih; imele so omejeno ali neomejeno zavezo, vpeljale dokaj visoke deleže, ki so se obrestovali več ali manj visoko in dajali več ali manj dobička. Take posojilnice so posojevale navadno sicer le svojim zadružnikom, nekatere pa tudi neudom. — Posojilnice pa, ki so se začele snovati nekaj let po tem, ko je stopil zadružni zakon v veljavo, ozirale so se skozi in skozi na njegova določila, ob enem pa tudi nekoliko v poštev jemale nasvete, katere je dajal Nemec Raiffeisen. — Načela obeh nemških strokovnjakov so skušali spojititi slovenski domoljubi gledé na razmere na Slovenskem. V tej zadevi sta se trudila brata Vošnjaka. Dr. Jos. Vošnjak je prvi opozoril Slovence na posojilnice, osobito na češke založnice, o katerih je on prvi pisal po slovenskih časnikih in knjigah. Mihael Vošnjak je pa sestavil pravila, po katerih se je ustanovilo največ slovenskih posojilnic, katerim je tudi on kot načelnik in ustanovnik »Zveze slovenskih posojilnic« na noge pomagal. Delovanje tega »očeta slovenskih posojilnic« in omenjenega društva »Zveze« je bilo tako uspešno in tako sistematično, da so po tem potu nastale slovenske posojilnice posebna špecialiteta avstrijskih denarnih zavodov, ki se ne samo po jeziku, marveč tudi po zdravih svojih nazorih bistveno razločujejo od družih posojilnic, bodisi Schulze-Delitschevih, bodisi Raiffeisenovih zavodov. Na Slovenskem so se torej dosedaj snovale posojilnice večjidel po pravilih »Zveze slov. posojilnic v Celji«, le Celjska, Mariborska, Ptujška in še nekaj drugih imajo pravila na širši podlagi.

UZORNA PRAVILA.

Uzorna pravila »Zveze slov. posojilnic« se glasijo tako-le:

Podpisani napravijo na podlagi sledečih pravil v smislu postave od 9. aprila 1873 (drž. zakon št. 70) zadrugo: «.....»

.....
registrovana zadruga z neomejeno zavezo».

PRAVILA

za

registrovano zadrugo z neomejeno zavezo.

I. Firma, sedež in namen društva.

§ 1. Firma zadruge se glasi: «.....
.....
.....

registrovana zadruga z neomejeno zavezo».

Zadruga ima svoj sedež.....
.....

§ 2. Zadruga ima namen:

- a) prejemati denar (hranilne vloge) na obresti;
- b) dobivati si denarna sredstva s svojim zadružnim kreditom in
- c) dajati posojila.

II. Zadružna denarna sredstva.

§ 3. Denarna sredstva so:

- a) zadružni deleži;
- b) hranilne vloge;
- c) denarji, katere zadruga na posodo ali v zajem jemlje;
- d) rezervni fond, ki se zbira iz vstopnine, iz doneskov čistega dobička in iz doneskov, katere morajo izposojevalci za ta fond donášati.

Rezervni fond služi le za poravnanje slučajnih izgub v smislu postavbe od 27. decembra 1880. (§ 2.)

III. Začetek in nehanje društva.

§ 4. Število družtenikov je neomejeno.

V zadrugo se sprejemajo posamezne in tudi skupne osebe, katere se morejo vezati s pogodбами. Kdor želi vstopiti, mora se oglasiti pri načelstvu, katero dovoljuje vstop ali pa odreka, ne da bi mu trebalo povedati zakaj. A sprejem zadružnika dobiva še le tedaj pravno moč, kadar je podpisal zadružna pravila, ali pa pismeno izjavo, da vstopi v zadrugo.

§ 5. Kdor ne izpolnjuje dolžnosti v teh pravilih določenih, izgubi pravice zadružnika po sklepu načelstva, in sicer:

a) ako je zarad kakega hudodelstva izgubil občinsko volilno pravico;

b) ako na škodo zadruga podkopava njen kredit in njeno dobro ime na kakoršen koli način.

Če zadružnik umrje, sme njegov dedič v zadrugo vstopiti.

Kdor prostovoljno iz zadruga izstopiti želi, mora odpoved do konca novembra načelstvu pismeno naznaniti in terjati od načelstva potrdilo odpovedi. Izstop pa velja le s potekom tistega leta. Zadružni deleži izstopivših zadružnikov se izplačajo 4 tedne potem, ko občni zbor dotični letni račun odobri. Do rezervnega fonda in do kakovega drugega zadružnega premoženja nima niti izključeni niti izstopivši zadružnik nobene pravice.

IV. Zadružni deleži.

§ 6. Vsak zadružnik mora vplačati vsaj eden zadružni delež v znesku* gld., sme pa po dovoljenji načelstva vložiti toliko deležev, kolikor hoče.

Deleži se vplačujejo v gotovini pri vstopu.

V. Posojila.

§ 7. Posojila se dajejo le zadružnikom in sicer:

- a) na osobni kredit,
- b) na zastave.

§ 8. Posojila na osobni kredit dovoljuje načelstvo proti menici ali dolžnemu pismu, vsled katerega je razun izposojevalca zavezana posojilo plačati vsaj ena zanesljiva oseba kot porok in plačnik, oziroma žirant.

A načelstvo ima pravico zahtevati še drugih porokov.

Pri oženjenih izposojevalcih naj oba, soproig in soproga podpiseta dolžno pismo, oziroma menico.

§ 9. Udje načelstva smejo ob času svojega uradovanja le izjemno dobivati posojil na osobni kredit in biti poroki družim izposojevalcem.

§ 10. Posojila na zastave se dajejo:

- 1. na vrednostne listine,
- 2. na stvari malega obsega in večje vrednosti, katere se pri hranjenji ne kazé,
- 3. na blago in hipoteke.

Pri posojilih na vrednostne listine, stvari malega obsega in večje vrednosti, kakor tudi na blago in pridelke, mora podpisati

* Ta delež ne sme biti pri posojilnicah, katere so osnovane na podlagi zakonov z dne 1. junija 1889 in 11. junija 1894, večji od 25 gld.

izposojevalec suho menico. Če dolžnik o pravem času ne vrne posojila, sprejetega na vrednostne listine, zastave ali blago, ali če se mu ni podaljšal plačilni obrok, ima zadruga pravico ravnati z zastavami po določbi ministerske naredbe od dne 28. junija 1865 (drž. zak. št. 110.)

§ 11. Visokost obresti od posojil določuje z ozirom na razmere časa načelstvo.

VI. Zaveza in razdelitev zgube in dobička.

§ 12. Zaveza zadrušnikov je neomejena v smislu postave od 9. aprila 1873.

Zadruga je za vse svoje dolžnosti zavezana v prvi vrsti s svojim fondom in s celim svojim premoženjem.

Če ne bi za poravnanje vseh dolžnosti zadruge zadostoval opravični dobiček tekočega leta, rezervni fond in zadružno premoženje, seže naj se na zadružne deleže; če pa ne bi vse to še pokrilo zavez zadruge, se daljša plačila razdelijo na posamezne zadružnike v jednakej meri, to se pa ne dotika postavne zaveze zadružnikov nasproti upnikom zadruge.

Ne popolnoma vplačani zadružni deleži morajo se takoj polno vplačati.

§ 13. Konec vsakega leta sestavi načelstvo po bukvah račun in naredi bilanco tako-le: Med aktiva se vpisuje gotovina v denarji, vrednostne listine po dnevnem kurzu, premakljivo in nepremakljivo premoženje zadruge in terjatve.

Med pasiva se vpisujejo: zadružni deleži, hranilne vloge z obrestmi vred, zadružna izposojila (zadružni dolgovi) in rezervni fond.

To, kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čisti dobiček dotičnega leta.

§ 14. Od čistega dobička prideva se rezervnemu fondu najmanj 5%, dokler ne doseže 5000 gld. Občni zbor ima pravico po svoji volji darovati od čistega dobička za dobrodne in druge koristne namene. Ostanek se razdeli med zadružnike po številu do konca tistega leta, ki je preteklo neposredno pred računskim letom, polno vplačanih deležev.

VII. O razdružbi zadruge.

§ 15. Zadruga se razdružuje:

- a) vsled sklepa občnega zbora,
- b) kedar se odpre konkurz na zadružni imetek in
- c) vsled ukaza upravne oblasti (po § 37. postave od dne 9. aprila 1873).

§ 16. V slučaju likvidacije mora načelstvo izterjati zadružne terjatve, drugo zadružno premoženje spraviti v denar in čisto premoženje, kar ga ostane po pokritju pasiv, razdeliti med zadružnike po razmeri števila in visokosti zadružnih deležev. Če pa ne bi zadostovalo zadružno premoženje, da bi se plačali dolgovi, ravna se po določbi § 12. teh pravil. Ravno tako se ravna (§ 12.) tudi v slučaju konkurza.

VIII. Uprava in vodstvo zadruge.

§ 17. Zadruga opravlja svoja opravila samostalno s sodelovanjem vseh zadružnikov.

Njeni organi so:

1. načelstvo,
2. občni zbor in
3. računski pregledovalci,

1. Načelstvo.

§ 18. Načelstvo obstoji iz načelnika in iz udov načelstva, katere izvoli občni zbor za eno leto.

§ 19. Udje načelstva se morajo po izvolitvi naznaniti za upis v zadružni register; v dokaz izvolitve se predloži volilni zapisnik, kateri mora biti podpisan od predsednika občnega zbora in dveh zadružnikov.

§ 20. Načelstvo zastopa zadrugo z vsemi pravicami, katere mu določuje postava od 9. aprila 1873 in podpisuje v imenu zadruge na ta način, da se podpišeta dva uda pod firmo, katera naj bo pisana ali s pečatom natisnena.

§ 21. Načelstvo rešuje v svoj delokrog spadajoče stvari v sejah, pri katerih načelnik ali njegov namestnik predseduje in pri katerih mora razun predsednika biti navzoč vsaj še ud načelstva, da so sklepčni. Sklepa se z večino glasov, pri enakosti glasov odločuje predsednikovo mnenje.

O sejah načelstva se sestavljajo zapisniki, katere morajo vsi navzoči podpisati.

Svoje sklepe razglašuje načelstvo po potrebi z oznanili v uradnici nabitimi.

§ 22. Načelstvo skrbi za redno opravljanje zadružnih opravil posebno s tem, da se vodijo knjige po določbah trgovinske postave, da se varno hrani denar in druge vrednostne listine, in sicer pod dvojnim zaporom.

§ 23. Načelstvo presoja vložene prošnje za posojila v sejah in dovoljuje posojila.

§ 24. Koncem leta sklepa načelstvo knjige in račune, sestavlja bilanco in jo predloži pregledovalcem na pregled in sicer najmanj 8 dni pred občnim zborom.

Račun mora obsegati:

1. vse dohodke in stroške med letom;
2. posebni račun dobička in zgube;
3. bilanco o stanji združnega premoženja koncem leta. ||

§ 25. Načelstvo zastopa zadruge proti tretjim osebam in uradom, vodi tožbe, sklicuje občne zборе in določuje dnevni red.

§ 26. Načelnik podpisuje sam pisma, s katerimi se zadruge ne naklada nikaka zaveza. On se ima prepričati najmanj vsake tri mesece o blagajničnem stanju in mora v slučajih kakšnega nerada takoj ukreniti, kar se mu zdi potrebno.

§ 27. Poduk, kako se ima opravljati blagajnični in uradni posel, sestavi načelstvo. Po zaključku vsakega uradnega dneva se mora iz blagajničnega dnevnika razvideti stanje gotovine.

§ 28. Potrdila o prejemkih v imenu zadruge morajo brez izjeme biti podpisana od dveh udov načelstva, da so veljavna nasproti zadruge.

§ 29. Če je načelnik začasno zadržan, opravlja njegove posle njegov namestnik.

V slučajih stalnega zadržanja, izstopa ali smrti posameznega uda načelstva morajo se udje načelstva za čas do prihodnjega občnega zbora po sejinem sklepu načelstva dopolniti in skrbeti, da se novi ud načelstva protokolira.

§ 30. Načelstvo sploh, kakor vsak posamezni ud načelstva se more odstaviti vsak čas vsled sklepa izvanrednega občnega zbora, ako je tak predlog bil na dnevnem redu.

§ 31. Tačasni udje načelstva so:

načelnik:

njegov namestnik:

odborniki:

.....
računski pregledovalci:
.....
.....

Vsi člani načelstva morajo biti in so s temi pravili pooblaš-
čeni, dati zadruzo pri c. kr. sodnji v

.....
registrovati.

Prihodnji člani načelstva poverjujejo se po volilnem zapisniku,
od predsednika občnega zbora in dveh zadružnikov podpisanim.

Novi člani načelstva morajo se takoj po volitvi na podlagi
poverjenega prepisa volilnega zapisnika naznaniti pri trgovinski
sodnji za vpis v zadružni register.

2. Občni zbor.

§ 32. Redni občni zbor se sklicuje enkrat v letu, in sicer do
konca marca.

Izvanredni občni zbor se skliče, če se načelstvu potrebno
zdi, ali če to zahteva deseti del zadružnikov, naznanjujoč pred-
mete posvetovanja. Vabilo se mora najmanj osem dni prej raz-
glasiti v časopisih:

.....
in se mora ob enem naznaniti dan, ura, kraj in dnevni red
občnega zbora. Predsednik občnega zbora je načelnik ali njegov
namestnik.

§ 33. Predmeti sklepanja občnega zbora so:

1. sprememba in razširjenje pravil;
2. razdružba in likvidacija zadruge;
3. potrjenje letnega računa;
4. razdelitev čistega dobička;
5. izvolitev načelstva in računskih pregledovalcev;
6. privoljenje remuneracije načelstvu;
7. odstavljenje načelstva.

Udje načelstva se ne morejo izvoliti računskimi pregledovalci.

§ 34. Vsak zadružnik ima pravico glasovati pri občnem
zboru v vseh v § 33. navedenih točkah, in ima toliko glasov,
kolikor je vplačal zadružnih deležev, vendar ne več kakor

glasov. Tuji, bolni in ženskega spola zadružniki ali korporacije morejo se dati zastopati po družih zadružnikih.

§ 35. Občni zbor sklepa veljavno, če je zastopan najmanj deseti del vplačanih deležev. Ako bi tega ne bilo, mora se razpisati v treh tednih drugi občni zbor, kateri sme brezpogojno sklepati. Sklepa se z nadpolovično večino glasov; pri enakosti glasov odloči mnenje predsednikovo.

Če gre za razdružbo zadruga, morate biti zastopani najmanj dve tretjini zadružnih deležev in morajo glasovati tri četrtine navzočih glasov za to, da se društvo razdruži, sicer je sklep neveljaven.

Ako pri prvem občnem zboru niste zastopani dve tretjini deležev, mora se v treh tednih sklicati drug občni zbor, v katerem se potem veljavno sklepa s tremi četrtinkami glasov brez ozira na zastopane deleže.

Glasuje se, kakor določi predsednik.

Volitve se pa vršijo po listkih.

Skepe vsakega občnega zbora razglašuje načelstvo z oznaki, v uradnici nabitimi.

§ 36. Vsak zadružnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu.

O teh predlogih pa ne more občni zbor precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretres, da se o njih poroča v prihodnjem občnem zboru.

3. Računski pregledovalci.

§ 37. Pregledovalci morajo letni račun natanko pregledati in o njem poročati občnemu zboru; tudi njemu staviti nasvete, kako se naj razdeli čisti dobiček.

Pregledovalci nadzorujejo delovanje načelstva in imajo vsak čas pravico, se o stanju blagajnice prepričati, kakor sploh uradovanje kontrolirati.

Pregledovalci se med letom odstaviti ne morejo.

IX. Hranilne vloge.

§ 38. Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ali je ud zadruga ali ne. Obresti se računajo od prvega dneva vlaganju sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Nevzdignene obresti se koncem decembra vsacega leta prištevajo h kapitalu. Načelstvo sme izjeme dovoliti. Hranilne vloge se zapišejo v hranilne knjižice, katere morajo imeti firmo zadruge in podpisane biti najmanj od dveh udov načelstva. (§ 28.)

Hranilne knjižice se morejo glasiti na vsakoršna imena in dokazujejo lastninsko pravico.

Kdor prinese knjižico, temu se izplača znesek, ki ga ima vsled zapisa v knjižici terjati, razun v slučaju sodnijske prepovedi, potem razun slučajev:

1. če je vpeljana amortizacija dotične knjižice,

2. če vkladatelj odločno zahteva, da se izplačajo vloge njemu samemu ali njegovemu pooblaščenču.

Ta izjema mora biti zaznamovana v knjižici in v knjigi za vloge. Določitev obrestovanja hranilnih vlog pripade načelstvu.

§ 39. Hranilne vloge se v slučaju vzdignjenja (vračila) morajo odpovedati po določbah načelstva, katere morajo biti razglašene po oznanilih, nabitih v uradnici.

X. Razsojanje prepиров.

§ 40. Prepire med zadružniki, med zadružniki in načelstvom, razsoja konечно občni zbor. Ravno tako razsoja konечно občni zbor različna mnenja o posameznih določilih teh pravil.

..... dne 189

Na podlagi teh pravil je «Zveza» največ posojilnic ustanovila ter se sploh kaže, da ugajajo našim razmeram. —

Če pa hoče izporablјati nov ustanovljen zavod olajšave postave od 1. junija 1889, se morajo v zgoraj ponatisnenih pravilih sledeče spremembe vsprejeti.

Uvod pravil naj se glasi:

«Podpisani napravijo na podlagi sledečih pravil v smislu državnih postav od 9. aprila 1873 (državni zakon št. 70) in od 1. junija 1889 (državni zakon št. 91) zadrugo: «.....»

.....
registrovano zadrugo z neomejeno zavezo.»

§ 1. se naj glasi v drugem odstavku:

«Zadruga ima svoj sedež v

Delokrog zadruge je omejen na (okraj, občine, župnije) v

§ 3. ad (d) izostanejo besede: «iz doneskov od čistega dobička.»

§ 8. Prvi odstavek:

Izostanejo besede: «proti menici» in «žirant».

Zadnji odstavek:

Izostanete besedi: «oziroma menico.»

§ 10. V zadnjem odstavku pride namesto: «suho menico» — dolžno pismo. —

§ 11. dobi dostavek: «pa visokost obrestovanja posojil všteti vse priklade, ne sme presežati obrestne mere hranilnih vlog za več kakor $1\frac{1}{2}\%$ ».

Pri § 14 odpade zadnji stavek, ki govori o razdelitvi čistega dobička. Mesto njega naj pride stavek: «Pri rezervnem fondu ne morejo biti deležni posamezni udje».

§ 33. izostane točka 4 (ker mora itak celi čisti dobiček se dati v rezervni fond).

V § 37. izostanejo v prvem odstavku besede: «tudi njemu staviti nasvete, kako se naj razdeli čisti dobiček.»

Za velike posojilnice pa nasvetujemo pravila Celjske posojilnice.

USTANOVITEV NOVE POSOJILNICE.

Po navadi je bilo treba slovenskim domoljubom obširno govoriti o koristi, namenu in bistvu posojilnic, kedar so hoteli kje takov zavod osnovati. Dandanes pa že ni treba toliko te stvari razjasnjevati, ko knjige in časniki toliko o tem pišejo, ko raste omika in želja po združevanju med Slovenci vedno bolj in bolj, in ko obilo obstoječih in dobro delujočih posojilnic že dovolj jasno govori o potrebi teh zavodov. Da se posojilnica v katerem kraju ustanovi, je najboljše, da se to očitno razglasi; pri tem pa ni baš postavne dolžnosti, da bi se moralo to kaki gosposki javiti. Pri shodu, ki se je v ta namen od kogar koli sklical, je poglavitna naloga, da se pravila pretrasejo, da se sprejmejo brez bistvene preuredbe pravila, ki se kot uzorna priporočajo, ali pravila katere že obstoječe posojilnice. Največ toček in §§ v naših uzornih pravilih je takih, da se jih ne sme izpustiti ali preurediti, ker se vjemajo z združnim zakonom z dne 9. aprila 1873, in s tem se morajo vjemati, da se zadrugi od trgovske (deželne, okrožne)

sodnije vpis v združni register ne odreče. Le v nekaterih točkah imajo zborovalci svobodo, da pravila sestavijo po svojem okusu z ozirom na krajevne razmere.

Taka določila so: Kako se glasi firma zadruga? Kako zavezo (omejeno ali neomejeno) prevzame? Kako daleč se bode njen delokrog raztezal? (O tem se sicer tudi lahko molči, ako se noče ozirati na postavbo z dne 1. junija 1889). Ali se vpelje pristopnina in kako visoka?

Posojilnice so pri sestavljenji svojih pravil tudi še svobodne: gledé načina razdelitve dobička in zgube in razdelitve preostanka pri likvidaciji, gledé pravice glasovanja združnikov, gledé števila udov v načelstvu in nadzorstvu, gledé načina odstavljanja načelstva, gledé omejitve načelstva pri zastopanju zadruga, o nastavljenji nadzorstva, o sklicevanji občnega zbora, o številu združnikov, ki smejo terjati, da se občni zbor skliče, o odpovedi in izstopu združnikov, o prenehanji združnih pravic s smrtjo uda, o pravici izstopivših in izključenih udov ter dedičev umrlih združnikov do rezervnega fonda in družega združnega premoženja, o nastavljenji likvidatorjev, o javni prodaji nepremičnin po likvidatorjih, o omejitvi pravic likvidatorjev, o določitvi visokosti deležev, o tem, koliko časa traja zaveza bivšega združnika pri posojilnici z omejeno zavezo in naposled o tem, kako se opravljeni deleži in lastnina udov prenese na druge osebe, ozir. druge ude.

Svobodo imajo ustanovniki še v drugih rečeh, n. pr. kdo (načelstvo ali občni zbor) ima pravico določevati visokost raznih obresti, namreč obresti združnih deležev in visokost hranilne ter posojilne obrestne stopinje. Ako se hoče nova zadruga ozirati na postavbo z dne 1. junija 1889 in 11. junija 1894, kakor mi nasvetujemo, potem seveda ima v nekaterih točkah zavezane roke.

Kedar so se pri prvem ali ustanovnem občnem zboru pravila pretresla, začne se podpisovanje pravil, t. j. izjava, da se k zadrugi s temi pravili pristopi. Komur pravila ugajajo, ta jih podpiše.

Kedar se je precejšnje število udov podpisalo, voli se načelstvo, in če je mogoče, še nadzorstvo, oziroma računski pregledovalci.

Volitev se vrši poljubno pri tem 1. zboru; voljeni morajo biti seveda le pristopivši udje. O prvem občnem zboru se piše ali ne piše zapisnik. V dokaz volitve služijo že pravila, v katerih morajo biti imena izvoljenih udov načelstva. Ako se ne bi ta pravila sprejela, tedaj je treba sestaviti posebni zapisnik, ki dokazuje, kdo je izvoljen v načelstvo in nadzorstvo.

Po ustanovnem občnem zboru je treba registriranje nove zadruge preskrbeti. Treba je sestaviti prošnjo na trgovsko (deželno, okrožno) sodišče. V tej prošnji, ki se kolekuje z 1 gld., je treba navesti imena vseh udov načelstva, njih stan in bivališče. Poleg svojega imena postavi vsak že v tekstu prošnje svoj lastnoročni podpis, kar se mora zgoditi pri sodniji ali notarju, ki poveri te lastnoročne podpise, kakor tudi podpise, katere na konec prošnje dodajo še enkrat vsi udje načelstva. Na ta način izve torej trgovsko sodišče dovolj razločno za lastnoročne podpise vseh udov načelstva, katere ono hrani v svojem registru vpisanih firm.

Gledé kolekovanja pri poverjenji (legalizaciji) veljajo za posojilnice (vsaj za one, ki se ravnaajo po najnovejših postavah), nekatere olajšave:

Za enkratno poverjenje vseh podpisov udov načelstva v prošnji se plača en sam gld., ker so vsi udje skupno ena sama stranka in velja za nje «tarifna pošta 66 a, a a» *

K prošnji se prideneta 2 iztisa pravil. Na prvem iztisu morajo se lastnoročni podpisi izvoljenih udov načelstva tudi legalizovati; drugih podpisov ni treba poverjevati. Sicer pa tudi ni treba na ta prvi (originalni) iztis pravil dajati nobenega koleka, a zapisati nanj «prost koleka po tarifni pošti 21».** Prošnji pa je treba priložiti še vidimirani (kolek za vsako polo 50 kr.) drugi prepisani iztis pravil.* Tretja priloga prošnji je še rubrika s kolekom 15 kr.

Kedar je zadruga, ki je ustanovljena na podlagi postave 1. junija 1889, registrovana, preskrbi si še tretji prepis pravil, kateri se mora vidimirati, kar se zgodi pri sodniji brezplačno, ako se pové, da je namen tega vidimiranja v smislu odloka c. kr. finančnega ministerstva z dne 4. januarja 1893 št. 36771 ex 1892* ta, da se v smislu postave z dne 1. junija 1889 doseže dovoljenje za rabo meničnega koleka pri zadolžnicah od finančne direkcije, kamor se bode poslal ta tretji iztis pravil z nekolekovano prošnjo vred, na katero se zapiše «koleka prosto v smislu postave z dne 1. junija 1889, (§ 5., odstav. 2) in po tarifni pošti 2 c, postave od 13. decembra 1862).*

Kedar je posojilnica registrovana, treba je to naznaniti še z brezcolekovanimi vlogami: c. kr. deželni vladi (namestništvu), c. kr. okrajnemu glavarstvu in c. kr. davkariji, katerim se po-

* Povzeto iz navoda štaj. deželnega odbora gledé snovanja Raiffeisenovih posojilnic.

** Ako se pa v pravila niso sprejele določbe iz postave od 1. junija 1889, treba je dejati na pravila 1 gld. kolek (na prvo polo), in 50 kr. (na vsako slednjo polo).

šiljajo ob enem pravila, najboljše že tiskana, kakoršna naj ima vsaka posojilnica. Potem se priobči tudi občinstvu, po časnikih ali po različnih očitnih razglasih, da je posojilnica ustanovljena; razglasijo se uradni dnevi in obrestna mera hranilnih vlog in posojil, vabijo se udje k pristopu in občinstvo, da prinaša hranilne vloge. Prošnjiki, kateri bi radi na posodo dobili, ti se že sami radi oglasijo.

Načelstvu kaže, da določi, ob katerih dnevih bode seje imelo, sestavi začasni opravični red, ki se pozneje, ko delo narašča, itak spremeni.

Na to kaže naročiti tiskovine in blagajnico. Radi tiskovin priporočamo Dragotin Hribarjevo tiskarno v Celji, društveno tiskarno za slovenske posojilnice, t. j. tiskarno, katero je baš »Zveza slovenskih posojilnic« v prvi vrsti radi teh zavodov v življenje obudila*. Radi naročevanja novih blagajnic naj se natančneje poizve pri »Zvezi« v Celji.

PREMEMBA PRAVIL.

Včasih se pripeti, da želi posojilnica svoja pravila spremeniti. Radi malenkostnih zadev pravila prenařejati, ne kaže, ker je preveč truda in stroškov s prenaředbo. Nekaterih posojilnic tudi ni skoro več mogoče prestvariti, zlasti v poglavitni točki ne. Tukaj menimo posojilnice z »omejeno zavezo«. Teh namreč ni mogoče spremeniti po postavnem potu v posojilnice z »neomejeno zavezo«, dokler namreč vsi njeni udje z lastnoročnimi podpisi temu ne pritrdijo. Kjer je čisto malo udov, od katerih bi vsi v to privolili, bi bilo to mogoče, sicer pa ne. O tem se je prepričala svoje dni logaška posojilnica, ki ni mogla tega doseči, čeravno se je pritoževala do najvišjega sodišča. Posojilnice pa, katere že imajo neomejeno zavezo, utegnejo znabiti svoja pravila prenařediti v tem ali drugem obziru. Znabiti jih mika, da bi spremenile svoje statute v smislu postave z dne 1. junija 1889.

V ta namen je treba sklicati občni zbor, ki pa je že vezan pri tem posvetovanji na določila, katera so v tej zadevi gledě razglasa in obravnav v registrovanih zadružnih pravilih. V prenařena pravila je treba sprejeti točke in dodati jim določila iz omenjene postave k dotičnim §§.

Prenařena pravila mora tudi registrovati okrožno sodišče. Pri tem se postopa tako, kakor pri registrovanji novih pravil,

* Obrazci posojilniških tiskovin te tiskarne so v dodatku te knjige.

samo da ni treba prenaresenih pravil udom podpisovati. K prošnji* se mora pa priložiti nova priloga, namreč zapisnik dotičnega občnega zbora, ki mora na tanko navesti, kako so se pravila premenila, skrčila ali razširila. Ta zapisnik mora biti podpisan od predsednika tega občnega zbora, zapisnikarja in dveh drugih udov, ki sta bila pri zboru navzočna, in vsi ti podpisi morajo legalizovani biti.

V prošnji za registrovanje premenjenih pravil pa ni treba legalizovanja nijednega podpisa, ako so vsi stari udje načelstva ostali. Ako so bili pa novi zadržniki v načelstvo izvoljeni, treba je gledé novih, pa samo gledé novih izvoljencev tako postopati, kakor pri izvolitvi prvega načelstva; kajti trgovsko sodišče mora imeti lastnoročne podpise v poverjeni obliki vseh oseb, katere vodijo kako zadrugo. Te korporacije so namreč silno važne, ker jim občinstvo toliko zaupa; zato mora trgovsko sodišče vedeti o vsaki važni spremembi, ki se godi pri njih gledé pravil in glede vodstva. Vsaj imajo sicer posojilnice veliko samouprave; vsaj jih nobena lokalna gosposka (glavarstvo, sodnija ali davkarija) nadlegovati ne sme.

OPRAVILNI RED

v obč, z ozirom na posamezne upravnike in gledé na letne dobe.

a) Ravnatelj zastopa zadrugo nasproti občinstvu in gosposkam, podpisuje v prvi vrsti vsa važnejša pisma in vloge na gosposke, sklicuje in vodi občni zbor ter tedenske seje načelstva, podpisuje zadržne in hranilne knjižice i. t. d.

b) Ravnat. namestnik ali navadno tajnik nadomestuje ravnatelja samega, ako je zadržan. Sprejema prošnje novih udov za vstop v zadrugo in za posojila, poizveduje o stanji in premoženji novih prošnikov iz posestnih pol, gruntnih knjig in zavarovalnih bukvic. On poroča o vsem tem pri tedenskih sejah ter spisuje zapisnik in vse druge pisarije zadržne, vodi vsakovrstne zadržne knjige in zapisnike ter podpisuje zadržne in hranilne knjižice i. t. d.

c) Blagajnik sprejema in hrani denarje v zadržni blagajnici in posojuje in izplačuje skupno s tajnikom ter sopodpisuje knjižice udov in hranilničarjev i. t. d.

* Na prošnji zadostuje kolek 50 kr., ako ne bode te premembe v časnikih razglasiti potreba, kar gotovo ni treba, če se pravila samo radi postave z dne 1. junija 1889 premené.

d) Blagajnikov namestnik prevzame delo blagajnika, ako bi bil ta zadržan in sopodpisuje zadružne in hranilne knjižice i. dr.

e) Odborniki zadruga so kot vsi drugi členi načelstva enako zavezani sodelovati pri tedenskih sejah ter sopodpisovati omenjene knjižice, ako drugi udje načelstva tega storili niso. Vsi udje načelstva so dolžni poizvedovati o poštenji in stanji novih prošnjikov in starih dolžnikov.

Vsi načelniki, osobito pa tajnik, so dolžni sestaviti konecletni račun, ki se predloži najprvo nadzornikom v pregled in potem občnemu zboru.

f) Nadzorniki pa, ki imajo pravico sicer vsak čas prepričati se o stanji in poslovanji posojilnice, naj imajo dolžnost najmanj štirikrat v letu pregledati zadrugo in prepričati se, ako se vjemajo knjige med seboj, z menicami, zadolžnicami, z zastavami, z drugod naloženim denarjem in z gotovino. Tudi imajo konecletni račun pregledati in o njem pri občnem zboru poročati, da ga ta potrdi.

To nam dokaže, da je treba pri posojilnicah sicer skupno postopati, skupno se posvetovati, in vendar si delo zopet deliti, da ne pride preveliko breme in preteška odgovornost le na eno osebo; to terja previdnost in korist slehernega denarnega zavoda.

O poslovanji posojilnic z ozirom na letne dobe bi še dodali nekaj opazk.

1. V začetku leta je treba račun o preteklem letu skleniti. Najprvo je treba izračunati obresti hranilnim vlogam in deležem ter h kapitalu pripisati. Potlej se sestavi po knjigah I. del računa t. j. denarni promet, ki nič drugega ni, kakor prepis iz knjig «dohodki in izdatki». Teže je sestaviti II. del računa: «bilanco (stanje)». V ta namen se vzame za podlago lanski račun in vse knjige. Da bode bilanca pravilna in ne umetno sestavljena, treba jo je sestaviti s sodelovanjem vseh knjig, in ne samo s pomočjo knjig «dohodki in izdatki». Izračuni naj se iz knjig: «hranilničarji», «zadružniki», «izposojeni denar» (lastni dolгови), koliko ima posojilnica tujih denarjev; iz knjige «posojila» naj se pa zopet preračuni, koliko ima zavod denarja pri ljudeh. Pri posojilih je pa zopet treba dobro računati, koliko se je posojilnih obresti že najprej dobilo za bodoče novo leto, (to se tudi lahko med letom sproti računati in v poseben zapisnik zabilježuje), koliko je zamudnih obresti i. t. d. Med lastno imetje pridejo tudi naloženi denarji z naraslimi obrestmi vred, zaostale obresti i. t. d.

2. Pravilno sestavljen (od enega ali več odbornikov) letni račun se predloži skupnemu načelstvu (ravnateljstvu), da ga pri seji odobri, in da se od vseh načelnikov podpiše.

3. Ravnateljstvo predloži ga zdaj nadzornikom, če niso bili ti morebiti že k skupni seji ravnateljstva povabljeni.

4. Ko je še od nadzornikov račun potrjen, sme se dati v tisk, da dobé potem vsi udje tiskan račun v roke; nekatere posojilnice pa dajo račun še le v tisk, kedar ga je občni zbor potrdil.

5. Ker imajo že po postavi vsi združniki pravico terjati, da se jim izroči račun od načelstva, če tudi na njih stroške, zato je svetovati, da se z vabilom k občnemu zboru vred razpošlje tudi račun.

6. Ta zadobi popolno veljavo, kedar ga in kakor ga občni zbor potrdi.

7. Ta račun je treba potem na mnogo strani razposlati: *a*) v vse časnike, ki so v pravilih imenovani (to terja n. pr. okrožno sodišče v Novem mestu od vseh posojilnic na Dolenjskem, da se izkažejo o tem), *b*) deželni vladi (namestniji), *c*) okrajnemu glavarstvu. Nekatere posojilnice ga pošiljajo tudi: deželnemu odboru, kupčijski zbornici, pristojbinskemu uradu.

8. Račun se mora do konca junija na imenovane strani razposlati.

9. Neposredne pristojbine je treba dvakrat na leto davkarji izkazati in izplačati. Posojilnice, katere so pa pri «Zvezi», dobile so dovoljenje, da jih smejo plačati le enkrat v letu, in sicer vsaj do 15. aprila.

10. Občni zbor je bilo treba razglasiti po časopisih v smislu dotičnih določil v pravilih. (Po časnikih je morebiti z ozirom na pravila razglaševati tudi važne sklepe občnega zbora in načelstva).

11. Razglase po časnikih o občnem zboru ali premembe pravil je treba posojilnici hraniti, ker jih utegne rabiti zlasti tedaj, če je občni zbor sklenil pravila spremeniti, ker je treba te premembe tudi vpisati v združni register ter v ta namen poslati deželnemu sodišču z dotičnimi časniki vred zapisnik občnega zbora.

12. K pravilnemu poslovanju posojilnic spada, da se delajo mesečni sklepi v knjigah «dohodki in stroški» (izdatki), ako se to že ne zgodi vsak teden ali morebiti celo vsak dan.

13. Da je pa treba vsak uradni dan blagajnico skleniti in se prepričati, da je toliko v gotovini v blagajnici, kolikor kaže blagajniški dnevnik, to je umevno samo ob sebi.

PRISTOP ZADRUŽNIKOV.

Zadružniki morejo postati le samostalni prebivalci (polnoletni, ki tudi niso v konkurzu ali pod kuratelom).

Nove ude sprejema načelništvo (odbor), katero zapiše njih imena, stan in stanovanje.

Ko je sprejet, mora plačati pristopnino in vsaj en del združnega deleža. Ko je to vplačal, mora se takoj zapisati med združnike.

V pravilih imajo posojilnice po večini določeno, da se vsa pristopnina steka v združni zaklad. Kjer pa tega ni, naj se le vpelje ta hvalevredni običaj. Posojilnicam je pristopnina v korist, ker se pred nabere večji združni zaklad.

Gledé sprejetja združnikov bi bilo treba opomniti, da bi se v zdruogo sprejemali največ le veljavni možje, osobito posestniki. One posojilnice, katere uživajo ugodnosti postave z dne 1. junija 1889, treba je opozoriti na odredbo finančnega ministerstva z dne 31. okt. 1892, št. 36021, vsled katere posojilnice te vrste ne smejo sprejemati juridičnih oseb, kakoršne so občine, šole, cerkve, društva in zastopi. Vendar menimo, da so v tem obziru merodajna združna pravila, katera pa o tem nimajo taci določil.

Načelništvo mora (sicer ga zadene kazen po § 95) voditi imenik udov, v katerega se zapiše krstno ime in priimek in stan vsakega uda, dan pristopa in odstopa. Vsak ima pravico, si ta imenik ogledati (§ 14 združne postave od 9. aprila 1879, drž. zak. št. 70).

ODSTOP ZADRUŽNIKOV.

Odstop združnikov se godi:

- a) prostovoljno, in sicer ako je združnik svoj odstop naznanil ali vse svoje deleže odpovedal najpozneje mesca novembra, še v tistem upravnem letu, sicer pa s koncem prihodnjega upravnega leta;
- b) ako je zaseben upnik kakega združnika zarubil in vrhu tega rubež naložil tudi na dolžnikovo premoženje, katerega ima dobiti še od zdruge, ako bi iz nje izstopil in ako vsaj šest mesecev pred koncem upravnega leta svojo terjatev napove in terja, da tisti ud iz zdruge izstopi (§ 59 združne postave); odpoved in naznanilo odstopa se mora v obeh slučajih a) in b) pri načelniku pismeno oddati proti potrjilu sprejetja;

c) z dnem, ko zadružnik umrje;

d) ako se zadružnik izključi, tistega dne, ko stópi izključenje v veljavo.

O izključenji udov govore sicer že pravila sleherne posojilnice dovolj jasno.

ZADRUŽNIKI.

Zadružniki so različni, kakor so jako različne posojilnice same. Pri nekaterih se razločujejo glavni ali ustanovni zadružniki in navadni udje ali zadružniki z opravnimi deleži. Udje I. vrste vložé pri ustanovitvi ali pozneje v zadrugo večje svote, deleže po 100, 60, 50, 30, 20, 10 gld. Teh sme morebiti ena oseba tudi več združiti. Taki zadružniki imajo potem večji upliv na zadrugo, zlasti če to njena pravila dovolijo, kar pa ni vselej, ali le do gotove meje. Druge vrste udje vzamejo le majhne deleže: po 10, 5, in 1 gld. Ti udje iščejo navadno posojila in pusté v zadrugi kot delež le tisto malo svoto, brez katere ne bi mogli posojila dobiti.

Iz števila zadružnikov se mora sklepati na moč zadruge. Že pri navadnih društvih se gleda na število društvenikov. Tem večjo vrednost ima število članov pri zadrugah, kjer imajo udje stalno vrednost, kajti zavezali so se nasproti posojilnicam z velikim delom svojega imetja, oziroma (pri posojilnicah z neomejenim poroštvom) s celim svojim premoženjem. Teh zaveznosti se zadružniki ne morejo tako hitro znebiti; kajti v pravilih ima vsaka posojilnica določeno, kdaj more in sme zadružnik odstopiti.

Da imajo veliko število udov, na to morajo gledati zlasti posojilnice z neomejeno zavezo, osobito one, katere nimajo visokih deležev. Tudi posojilnice z omejeno zavezo naj imajo tedaj veliko zadružnikov, če so nizke deleže vpeljale. Posojilnice so v marsičem podobne občinam, ki razpolagajo z lastnim premoženjem. Več ko ima prebivalcev občina, več imajo njeni občani lastnega in morebiti tudi skupnega premoženja, vsled tega pa tudi več kredita. Zato imajo take občine, osobito mestne občine toliko kredita, da dobé na tisoče in celó milijone na posodo.

Enako je z našimi posojilnicami. Dokler so še majhne, dokler imajo še malo zadružnikov, ne zaupajo se jim velike svote. Zato se morajo male in nove posojilnice zeló boriti, ker ne dobé ne hranilnih vlog ne izposojil.

Če star ud umre, sme dedič na njegovo mesto stopiti, toda podpisati mora pristopnico in vplačati pristopnino, ako je vpeljana. V knjigah zadruga to tako izpeljava, kakor bi bil pokojni zadružnik vzdignil svoj delež, in ga dedič kot nov ud vplačal.

DELEŽI.

Deleži so jako imeniten faktor vsake posojilnice, oni so jedro obrtne glavnice. Od velikosti skupne svote deležev zavisi trdno in trajno razcvitanje posojilnice. Deleži so namreč več ali manj stalno uloženi novci, katere je mogoče navadno le enkrat vzeti iz zadruge, in to le tedaj, ako je človek pravočasno in pismeno svoj izstop naznanil, in ako je vse svoje dolgove in zaveze pri zadruzi poravnal.

Pri omejeni zadruzi so družniki porok, če ni drugega določeno v pravilih, z dvakratnim zneskom svojih deležev, pri neomejeni zavezi pa jamčijo z vsem svojim premoženjem.

Veliko posojilnic ima le eno vrsto deležnikov; precej je takih, ki imajo dvovrstne, nekaj celó takih, ki imajo celó troje deleže.

Deleži se večkrat ravnaajo tudi po visokosti posojila, pri nekaterih posojilnicah 10%.

Kjer so visoki deleži in je veliko udov s takimi deleži, ondi uživa tudi posojilnica z omejeno zavezo zaupanje občinstva in dobro napreduje. Kjer so mali deleži, četudi je dovolj družnikov, veliko bolje uspeva posojilnica z neomejeno zavezo. Sicer je pa veliko na tem, kakošno zaupanje uživajo upravitelji posojilnice in s kakošno marljivostjo in natančnostjo zavod vodijo.

Navadno je v pravilih določeno, da deleži dajó tiste obresti, kakor hranilne vloge. Toda pri mnogih posojilnicah pravila o tem nobene določbe nimajo, in vsi zadružniki stavijo svoje zaupanje v konecletni dobiček, od katerega pričakujejo svojo delnino (dividendo). Več posojilnic je tudi, pri katerih imajo ljudje, svoje deleže le iz domoljubja vložene, pri katerih že več let niso dobili od svojih deležev niti rednih obresti niti delnine. Neka posojilnica ki že več let pôsluje, ima še celó to trdo določbo v pravilih, da udje toliko časa ne bodo ničesar dobivali od svojih deležev, dokler ne doseže zadružni zaklad 10.000 gld.

Posojilnica tudi lahko posojilne obresti zniža, da potem od deležev nič obresti ne daje, ako so namreč skoro vsi udje ob enem dolžniki. — Toda previsoki deleži tudi v tem slučaju posojila dražijo.

Siromaku je malo pomagano, ako mora za 100 gld. posojila vzeti delež za 10 gld. ali tudi samo za 5 gld. Res, da mu ti deleži navadno nosijo obresti ali dividendo, toda tista svotica je premajhna, da bi mu olajšala bolečino, ki mu jo je zadala prvotna posojilna rana. Takim resničnim jemalcem posojil, in teh je največ, se morajo torej deleži nastaviti, kar se da nizko, toliko, da so samo nekak znak deležnosti, ker imajo pravico do posojil samo deležniki. Pri zadrugah z neomejeno zavezo, in take so vse novejšje posojilnice, jamči itak vsak zadružnik z vsem svojim imetjem za posojilnico; čemu torej malemu dolžniku vrhu tega delati nedosežne zapreke z velikimi deleži. Ustanovniki posojilnice in večji dolžniki naj pač vzamejo več ali večjih deležev, recimo po 10 gld., ker zadruga mora imeti vedno nekaj stotin temeljne glavnice, katera se jej ne more odpovedati vsak trenotek, kakor hranilne vloge. Kdor si na pr. izposodi 500 gld., utrpi laglje delež za 10 gld., ki se ob sebi razdeli na to večjo svoto in ki tudi večjega dolžnika, vsled njegovega gospodarskega stanja ali večjih podjetij navadno ne boli tako, kakor malega. Isto velja pri zadrugah z omejenim poroštvom, ki naj bodo sploh le ondi, kjer je dovolj domačega denarja, kjer torej domači «velmožje» založje večje deleže, in kjer ni toliko gledati na velikost deleža za malo posojila. Mali deleži naj torej ne presegajo 1 gld., večji ne 25 gld., ker* želeči je, da se tudi manj premožni ljudje udeležujejo pri vsem posojilniškem poslovanju ter tako dobivajo pojem in veselje za te prekoristne naprave.

POSOJILA.

a) Dovoljevanje posojil.

Dovoljevanje posojil je najimenoitnejše opravilo načelstva, kajti pri lahkomišljenem postopanju utegne zadruga zgube trpeti. Ker se posojila proti vknjižbi v zemljiških knjigah le izjemno dovoljujejo, in ker pri taci posojilih že samo po sebi mora posredovati pravnik, kateri ima paziti na pravilno postopanje, hočemo tu natančneje govoriti le o postopanju pri posojilih na osobni kredit. Pri dovoljevanju takih posojil je potrebno, da je načelstvo kolikor mogoče natanko poučeno o premoženjskih razmerah prosilca in njegovih porokov. Ako načelstvu te okolščine niso osebno znane, ima se obrniti do kacega zaupnega moža. Takih zaupnih

* V smislu postave z dne 1. junija 1889 osnovane posojilnice tudi ne smejo večjih deležev imeti.

mož naj bo najmenj eden v vsaki župniji nastavljen, če posojilnica obsega več župnij.

Zaradi informacij se porabijo posebne popraševalne pole. Ta tiskovina naj se sploh porabi pri vseh prošnjah za posojila, tedaj tudi takih, o katerih razsoja načelstvo brez zaupnikovega mnenja, ker se na tej podlagi v seji načelstva o posojilni prošnji razgovarja in sklepa. Kot vodilo pa naj velja, da se mora vsaka posojilna prošnja rešiti v redni seji načelstva.

Po obsegu delovanja in po krajnih razmerah naj se določi, ali imajo biti vsak teden jedenkrat ali vsakih 14 dni jedenkrat redne seje načelstva za rešenje med tem časom vloženih posojilnih prošenj. Za te redne seje ni potrebno potem posebnih povabil. Sklepi takih sej se vpišejo v posebno knjigo za posojilne zadeve, in se po vsaki seji od vseh navzočih podpišejo.

Dolžno pismo naj podpišejo stranke le v zadružni pisarni, izvzemši pisma, v katerih se podpisi po notarji ali sodnijsko legalizujejo. Ako se podpišejo poroki ali žiranti, ki udom načelstva niso osebno znani, imajo se skazati s spričevali ali z identičnimi pričami. Dolg se potrdi ali z dolžnim pismom ali pa z menico.

Najceneje za kmeta je, ako se mu dajo posojila proti dolžnemu pismu z zapadnim dnevom ($\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ leta). Ako se posojilo po tem času še dalje pusti, ni treba novega dolžnega pisma, temveč samo plačilo obresti se vpiše v društveno knjižico, in dolžno pismo ostane nedotakneno. Taka dolžna pisma se smejo po zapadnem dnevu brez daljne odpovedbe izterjati, toda tako dolgo ne, dokler so obresti plačane. Ker imajo dolžna pisma tudi opazko za dovoljenje vknjižbe, naj se zemljiščne številke dolžnikove posesti na dotičnem mestu vpisujejo.* Razun posojilojemalca in porokov naj vsakokrat tudi dolžnikova žena dolžno pismo kot porokinja in plačnica podpiše, podpišete naj pa dolžno pismo tudi dve priči. Društveniki načelstva ne smejo podpisati dolžnega pisma kot priče, ali pa delati križec za stranke, ki ne znajo pisati. Pred podpisom dolžnega pisma naj stranke dolžno pismo same preberejo, če pa čitati ne znajo, naj se jim vsebina dolžnega pisma natanko prebere in vsakokrat tudi razloži, kaj pomenjate besedi: »porok» in »plačnik», in da poroki na podlagi tega pisma ostanejo zavezani ne samo do zapadnega obroka, temveč tako dolgo, da je ves dolg poplačan. Ako se dá posojilo proti menici, rabi naj se tako zvana suha menica,** katero menico potem poroki

* To se sme le tedaj storiti, ako se rabijo navadni in ne menični koleki.

** Glej obrazec menice.

(žiranti) kot soprejemniki podpišejo. Ta menica ima to prednost, da ni potreba objaviti protesta, ker obdrži skozi tri leta brez protesta meniško moč.

Podpisov prič na menicah ni treba.

Ako dolžnik ali žirant ne zna pisati, mora se njegov križec na menici legalizirati, ker drugače križec ne velja čisto nič.

Posojevanje je najtežja naloga; kajti gledati je treba, da se s posojevanjem blag namen doseže, t. j. ljudem pomagati iz denarne zadrege, ljudi obvarovati še večje škode. Gledati mora sleherna posojilnica na to, da se ne izpolnijo besede nekega domoljuba slovenskega, ki je v svoji nevolji, da mu kmetje od dolžnih glavnih le težko obresti plačujejo, rekel, ko se je v njegovem kraju snovala posojilnica: »Posojilnica bode nova prilika za večje zadolževanje naših kmetov».

Če posojilnica tudi na hipoteke brez porokov posojuje, jemlje naj običajno za podlago temu, koliko so vredni grunti, na katere se posojilo vknjiži, čisti dohodek grunta, kakoršnega kažejo davkarske zemljiške pole. Če na dotičnem posestvu ni nič vknjiženega, kaže posoditi do 20kratnega zneska čistega dohodka; na vinograde in gozde ne kaže dajati hipotekarnega posojila, kajti vinogradi pešajo ali bodo opešali, gozde pa lahko dolžnik poseka.

Najcenejše je posojevanje na dolžna pisma brez poročstva in brez vknjiženja. Toda ta način se svetuje le pri imovitih in poštenih družnikih. Pri dolžnih pismih je to dobro, da ni ravno treba sodnijskega ali notarskega poverenja pri osebah, katere pisati ne znajo; zadostujete le dve priči.

Največ delajo naše posojilnice z zadolžnicami s poročtvom. Na menice dajejo tudi veliko denarja, in sicer nekatere posojilnice že več let le na menice. Kjer znajo ljudje pisati, je to tudi najbolje, ker je kolek nizek. Nekoliko je pa to radi tega dobro, ker imajo dolžniki večji strah pred menico. Nevarno in pogubno za-nje pa je, če pride do tožbe, kajti menična tožba je draga. Mnogim ljudem je pa tudi vstreženo, da dobé denar na hipoteke, ker v tem slučaju ni jim treba iskati niti porokov, niti skrbeti, da bi se hitro vrnilo. Vendar posojilnicam ni svetovati, da bi veliko na hipoteke dajale; to je v prvi vrsti naloga hranilnic.

Tudi naj bi po naših mislih posojilnice le krajši čas denar pri dolžnikih puščale, marveč ga zopet izterjale, zlasti nevknjižena posojila, kajti denar posojilnic naj bode boljše gibčen in premičen, kakor pri hranilnicah.

b) Poroki.

Zaveznosti, katere je porok prevzel, preidejo tudi na njegove dediče, pa samo za triletno dobo. Ako po smrti poroka posojilnica noče novega poroka sprejeti, lahko terja, da se pri zapuščinski obravnavi dolžna svota zagotovi s tem, da se deponira (založi) gotova svota od strani dedičev poroka.

Zadruga naj pazi, da ne bode ena in tista oseba, če je tudi vsega zaupanja vredna in zanesljiva, prevečkrat porok. Tudi medsebojna poročstva naj se le izjemno dovoljujejo.

Ako hočejo posamezni poroki (žiranti) od poročstva odstopiti, sme se to zgoditi le z dovoljenjem načelstva proti temu, da se nastavijo drugi načelstvu povoljni poroki. V tem slučaju je najbolj umestno, da se napravi novo dolžno pismo; zadostuje pa tudi, ako novi porok na dolžnem pismu kot porok in plačnik pristopi.

c) Vračevanje posojil.

Posojilnica naj pazi, da ne sprejema v zadrugo takih ljudi, od katerih že nekoliko naprej ve, da ne bodo zadovoljni, ako se jim ne bode posodilo, kar pa namreč nikakor ne kaže. S tem si bode zavod le sovraštvo nakopal, kar zavodu le škodovati utegne. Sicer se pri mnogih posojilnicah prošnja za sprejem in posojilo ob enem obravnava. Na drugi strani je pa zopet posojilnici premisliti, da ni samo za premožne, ampak tudi za manj imovite, toda pridne prebivalce ustanovljena.

Dolžnik in poroki so se kot plačniki zavezali za trideset let, dokler namreč dolžno pismo ne zastara, če tudi se je obrok vračevanja samo na 6 mesecev določil. Če se molče posojilo podaljša, ni treba na zadolžnicah nikakoršnega novega koleka. Ker se obresti navadno naprej plačujejo, je pomniti, da se tožba ne sme vložiti, dokler ima stranka obresti plačane.

Posojilnična posojila se dajó le za kratek čas. Če se tedaj posojilo po prvem zapadnem obroku ne vrne, naj se določujejo amortizacijski obroki, to je zneski, kateri se morajo pri vsakem vplačevanju obresti vrniti tudi od kapitala. Sploh pa je dolžniku dovoljeno, da vsak uradni dan vrne povoljni del posojila; posojilnica pa pri tem ni prisiljena, že plačane obresti zopet odračunati.

Gledé vračevanja naj le bodo posojilnice, katere imajo največ s kmeti opraviti, na to pripravljene, da bodo kmetje navadno le čez več let vrnili, če tudi si je posojilnica pridržala pravico, terjati vračilo v 6 mesecih.

Posojila se torej pri posojilnicah prav pogostoma in redno podaljšujejo. Tega podaljšanja tudi na menicah ni treba izrecno poudarjati, t. j. na menico zapisovati podaljšek. To se izvrši nekako molčé. Obresti se morajo seveda tudi pri podaljševanju naprej plačati, in pri tej priliki porabijo nekatere posojilnice nekaj odstotkov za upravne stroške, n. pr. $\frac{1}{2}\%$ od posojila, druge samo male izneske, ki so enaki meničnemu koleku.

S svojimi dolžniki ravnaajo milostno naše posojilnice. To jim do zdaj ni bilo v škodo, a utegnejo imeti sčasoma vendar kaj zgube, če bodo premilostno ravnale.

POSOJEVANJE NA TEKOČI RAČUN.

Nekaterim udom se dajejo posojila tudi na tekoči račun, t. j. dovoli se jim kredit do gotove svote, katero vsprejemajo tudi po malem, kedar namreč potrebujejo. Vračajo pa zopet, kedar imajo potrebne svote na razpolaganje. Na ta način posojevati, kaže le zanesljivim trgovcem in obrtnikom, pa še pri teh je velike pozornosti treba, oziroma da se tudi vknjiži takšen «odprti kredit». Obresti se navadno poračunijo pri takem posojevanju ob konci gotove dobe, polletno ali celoletno.

OBRESTNA STOPINJA.

Gledé obrestne stopinje pri hranilnih vlogah in pri posojilih smo istega mnenja, kakor je letos strokovnjak v «Slov. narodu» svetoval, namreč:

«Pred vsem je treba kolikor je le mogoče znižati posojilom obrestno mero, Res je, da je v nas denar še dokaj drag, a res je tudi, da se nam po hranilnicah kupiči tako, da ne nosi več kot po 4% in pri večjih svotah še manj. To velja posebno o hranilnicah, ki so nam nasprotné. Prav gotovo je, da bode treba obresti hranilnih vlog tudi pri nas znižati, kakor se je to že zgodilo drugodi. Čas je torej, da tudi slovenske posojilnice znižajo obresti hranilnih vlog in deležev, in sicer za sedaj na 4 do $4\frac{1}{2}\%$. To bode vložnikom še vedno ugodneje, kakor da denar nalagajo v hranilnicah, katerih marsikatera ne dajo nikake večje varnosti, kakor posojilnica z neomejeno zavezo trdnih deležnikov ali tudi posojilnica z omejeno zavezo, ki je z deleži dobro založena. Sicer bodo pa hranilnice po $4\frac{1}{2}\%$ tudi še same pri posojilnicah nala-

gale. Ker utegne postati med obrestmi hranilnih vlog in posojil manjši razloček, bode se-ve posojilnici nekoliko manj dobička, oziroma tudi nekaj manj letnega doneska k začuvnim zakladom, a tega se ni ustrašiti. Ustanavljajoči deležniki se morajo tolažiti s tem, da jih dolžniki pusté sami, ako jim oni ne dadó nižjih obresti; posojilnice kot take pa naj bodo prepričane, da je večje zaupanje, ki ga s tem dobé, nad vsak začuvni zaklad, in da je blagostanje v narodu največji zaklad, katerega je pač vsak deležen. Prednosti nizkega obrestovanja je uvidela tudi država sama, katera je ravno takim posojilnicam, katerih razloček med obrestmi hranilnih ulog in deležev z jedne ter posojil z vsemi pripadki z druge strani ne presega $1\frac{1}{2}\%$, in katere vstrežejo še nekim drugim zahtevkom, dovolila razne olajšave z zakonom od 1. junija 1889, št. 91.

Obrestna stopinja za posojila sme pa pri posojilnicah na vsak način $\frac{1}{2}$ do 1% višji biti, kakor pri hranilnicah, posebno pri posojilih na osobni kredit; stranke si vendar prihranijo pri osebnem kreditu mnogo stroškov.

OBRAZCI ZADOLŽNIC IN MENIC.

Najobičajnejša sredstva posojevanja so zadolžnice in menice. Naše posojilnice se poslužujejo obojih, nekatere samo prvih, druge samo drugih, nekatere rabijo pri tem dolžniku zadolžnice, pri drugem menice.

Malim (kmetskim) posojilnicam je priporočati, da izposojujejo le na zadolžnice; menica zahteva mnogo previdnosti, in ne sodi kmetskim izposojevalcem.

Posojilnice, katere se bodo hotele poslužiti ugodnosti postave z dne 1. junija 1889, št. 91 drž. zak., — rabile bodo le zadolžnice z nizkim meničnim kolekom. Zato hočemo najprvo o zadolžnicah (dolžnih pismih) govoriti.

Posojilnice morajo rabiti tiskane obrazce zadolžnic. Teh je veliko na razpolaganje. Nekatere posojilnice imajo čisto svoje, za svoje razmere in odnošaje. Ako vpelje posojilnica nove zadolžnice, izbere naj si izmed več obrazcev tistega, kateri njej najbolj ugaja; ali pa si iz več uzorov sestavi svojega.

Če se posluži posojilnica pri zadolžnicah meničnega koleka, kar pa smejo samo tiste, katere so na podlagi postave od 1. junija 1889, št. 91 drž. zak. osnovane, po-

tem ne sme biti v zadolžnicah dostavka, da je dala stranka dovoljenje za vknjižbo. Zato imajo posojilnice tudi obrazec zadolžnice brez tega stavka — in če bi bil dostavek, ne bi se smel rabiti.

Na vsakem dolžnem pismu morate biti dve priči. Pred pričami morajo podpisati dolžnik in vsi poroki, kolikor jih je. Ako kateri ne zna pisati, naj napravi križ, in priča naj zapiše poleg križa ime tistega, ki je križ napravil, potem svoje (priče) ime, ter naj pristavi: «imenopisec in priča». Primer glej na obrazcu dolžnega pisma. Udje načelstva (ravnateljstva) ne morejo biti svedoki (priče).

So tudi zadolžnice z izvršilno pravico; toda te so precej drage. Toraj jih gre voliti le pri malo zanesljivih dolžnikih.

Gledé kolekovanja zadolžnic pri posojilnicah, določuje zakon od 11. junija 1894, št. 111 drž. zak., da smejo one, pa le one posojilnice, katere uživajo ugodnosti zakona z dne 1. junija 1889, št. 91 drž. zak. rabiti enojen kolek tudi tedaj, če so na zadolžnicah poroki. Zadolžnice pri drugih posojilnicah morajo se kolekovati z dvakratnim kolekom, ako so na zadolžnici podpisani tudi poroki (čisto enako ali jeden ali tudi več). N. pr. kolek za dolžno pismo po lestvici drugi je od posojila 100 gld. 32 kr.; če se podpišejo na dolžnem pismu še poroki, pride pa na dolžno pismo kolek dvakrat po 32 kr., torej 64 kr.

OBRAZEC ZADOLŽNIC.

Celjska posojilnica rabi sledeči obrazec:

Aktiv. štev.

Kolek

Dolžno pismo.

Jaz: podpisani Peter Zabukošek, posestnik v Levcu pri Celji, spoznavam in potrjujem, da sem prejel proti izročitvi tega dolžnega pisma od »Posojilnice v Celji, registrovane za druge z neomejeno zavezo — Vorschussverein in Cilli, registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung» posojilo v gotovini po 400 gld. v besedah štiri sto goldinarjev a. v., in to pod sledečimi pogoji:

Prvič: Zavezujem se, to posojilo po 400 gld. po poprejšnji, tudi meni pristojeci, trimesečni odpovedi gori rečeni zadrugi loko Celje v gotovini vrniti in sicer v popolnem gori zapisanem znesku

in brez odračunanja kakoršne koli izposojevalca kot zadruženika zadevajoče pristojbine. Nadalje se zavezujem, zapisani posojeni kapital po 400 gld. s tolikimi odstotki na leto obrestovati, kakor bo iste «Posojilnica v Celji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo — Vorschussverein in Cilli, registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung» določila, in sicer za zdaj po šest goldinarjev od sto na leto vsakega pol leta naprej in od zapadlih obresti 6⁰/₀ne zamudne obresti od plačilnega obroka dalje plačevati, ter obresti od dne izplačevanja posojila do 1. avgusta 1894 pri sprejemu posojila poravnati, potem pa obresti plačevati vsakega pol leta naprej, sicer bi šest tednov po preteku obroka za plačanje obrestij imenovana posojilnica vsled te zamude imela pravico kapital sam z obrestmi vred brez poprejšnje odpovedi nemudoma terjati.

Drugič: Zavezujem se, da bom sam trpel in oziroma gori imenovani zadrugi povrnil ob enem s kapitalom loko Celje vse stroške, zadevajoče pobotnice čez obresti in kapital, odstopna pisma in legaliziranje, nadalje vse stroške za zavarovanje, odpoved in iztirjanje kapitala, obresti, stroškov in drugih obvezanosti, nadalje stroške za pregledovanje posestev, katera se v zastavo ponujajo, stroške za posredovanje pri prostovoljnih in eksekutivnih dražbah zastavljenih posestev in končno stroške za prijavljanje in presojevanje dražbenih pogojev in razdelitev, kakor tudi prihodninski davek, katerega bi zgoraj rečena zadruga morala od tega posojila in obresti plačati. Izrečno pa tudi dovoljujem, da «Posojilnica v Celji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo — Vorschussverein in Cilli, registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung», sme, če bi se njej zavoljo prošnega posojila potrebno zdelo, posestva, katera njej v zastavo ponujam, si ogledati, nadalje pri prostovoljnih in sodnijskih dražbah, pri obravnavah zavoljo prijavljanja terjatev, presojevanje dražbenih pogojev in razdelitev skupil posredovati in sicer po svojem v Celji stanujočem zastopniku, ali po drugih v Celji ali drugod bivajočih oblastnikih, ter se zavežem, da bom poplačal vse stroške za taka pota in posredovanja gori rečeni zadrugi loko Celje po primeru notarskega tarifa. Za vse te obvezanosti razun tožbenih in izvršbenih stroškov, kateri itak uživajo enako prednost s kapitalom, ter za več kot triletne obresti in za 6⁰/₀ zamudne obresti od teh določujem kavcijo po 40 gld., v besedah štirideset goldinarjev a. v. ter ima gori rečena zadruga pravico iz te kavcije za popisane obvezanosti plačilo iskati.

Tretjič: Zavoljo tožeb, izvirajočih iz tega dolžnega pisma, se podvržem c. kr. mest. del. okraj. sodišču v Celji kot sodišču pogodbe, vendar ima gori imenovana posojilnica pravico, tožiti mene tudi pri mojem osobnem sodišču.

Četrtrič: Vsem dolžnostim, katere je s tem dolžnim pismom prevzel Peter Zabukošek gledé kapitala, obresti, zamudnih obresti in vseh stroškov, posebno tudi gledé stroškov tožbe in eksekucije proti izposojevalcu in drugim porokom, ako bi se tudi tožba in eksekucija ne bi bila vršila proti vsem podpisovalcem tega dolžnega pisma, pristopamo mi, in sicer: 1.) Ivan Zagode, pesestnik v Medlogu pri Celji, 2.) Martin Gomilšek, posestnik v Ložnici, med seboj solidarno kot poroki in plačniki.

Petič*: Za varnost posojila po 400 gld. a. v. 6°/_o obresti in 6°/_o zamudnih obresti od zapalih obresti, tožbenih in eksekucijskih stroškov ter za varnost v drugem odstavku tega dolžnega pisma določene kavcije po 40 gld. zastavljamo svoja zemljišča: vl. št. 20 k. o. Levec, 23 k. o. Sv. Neža, z vsemi pritiklinami, ter privoljujemo, da se pri teh vložkih na naše stroške vknjiži ta zastavna pravica v prid «Posojilnice v Celji, registrovane zadruge z neomejeno zavezo — Vorschussverein in Cilli registrirte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung».

V pričbo tega so naši in dveh naprošenih svedokov ali prič lastnoročni podpisi.

Celje, dne 1. februvarja 1894.

Peter Zabukošek.

Ivan Zagode.

+ Martin Gomilšek

po Janezu Covnerju, imenopiscu in priči.

Franc Maršic, priča.

* Posojilnice, ki uživajo koristi postave od 1. julija 1889, ne smejos prejemati v svoja dolžna pisma pete točke tega uzorca.

Jako pripraven način posojevanja so menice. Že oblika je kaj pripravna, in kolek jako nizek. Ni treba veliko teksta izpolnjevati, in strankam je treba dati le svoje podpise. Vrh tega so menice, zlasti nekatere (poteegnene, tuje) skoro toliko veljavne med kupčijskim svetom, kakor gotov denar. Menica mora se podpisati. Ne velja toraj, da bi n. pr. dolžnik ali porok napravil križ, ter njegovo ime pristavila zraven katera priča. Križ na menici velja samo tedaj, če se je podkrižanje po notarju ali pri sodišču poverilo ali legaliziralo. Lastna menica (druge ne skozi in skozi) ima vsestransko veljavo le tri leta, od dneva, ko je menica v plačilo zapala. To je: glavni dolžnik in poroki so vezani tri leta po zapadnem dnevu. Pri menicah je tedaj že bolje paziti, namreč gledati, kedaj zapadejo, ker jih je treba prezentovati ali celo protestovati. Menice so lastne ali potezke. Za posojilnice (posebno manjše, kmetske), ako že poslujejo z menicami, sodi najbolj lastna menica. Podamo toraj spodaj izpolnen obrazec take (lastne menice). Na druge menice je pa treba še bolje paziti, zlasti na menice z žiranti, na menice s hrbtopiši in druge. (Obširen in temeljit pouk o menicah ima dr. Romiha «Obrtno knjigovodstvo», na katero si dovoljujemo tu posebno opozarjati. Knjigo je dobiti v Hribarjevi tiskarni v Celji in stane 1 gld. 10 kr. s pošto vred).

Nekatere posojilnice rabijo lastne obrazce za menice. To se nam zdi, da si nakladajo brezpotrebne stroške in več dela, ker se mora prej kolek na menico pritisniti in od davkarije preštampiljati, predno se sme rabiti. Plačilni rok za menico se sme postaviti k večjemu le na šest mesecev od dneva, od katerega je menica izdana (datirana). Če bi se postavil plačilni rok na daljšo dobo, mora imeti menica kolek po lestvici drugi, ker se drugače kaznuje s desetkratnim kolekovim zneskom. Za izrečno podaljšanje bi bilo treba na hrbtu menice novega koleka. Ker se pa običajno le molče dovoli menično podaljšanje, sme menica 3 leta mirno počivati. Če je pa stara celo 3 leta po zapadlem dnevu, izgubi veljavo; mora se toraj paziti, da se menica prej, ko je pretekla triletna doba, računjeno od dne, ko je v plačilo zapala, ali plača ali pa zamenja z novo menico, ali pa se iztoži pravočasno, t. j. tako, da se meniška tožba more dolžnikom (in porokom) dostaviti še prej, ko je potekla omenjena doba 3 let.

FORMULAR LASTNE MENICE.

V Celji, dne 1 febr. 1894.		Za	300 gld
Dne 1. avgusta 1894	plačama	za to edino menico	
po naredbi	Posojilnice u Celji	svoto od	
	tri sto gld.		
vrednost prejeli in postavimo jo naračun brez poročila.			
v		Janex Strahar*	
v		Peter Krajec	
v		Franc Prošir	

HRANILNE VLOGE.

Brez hranilnih vlog ne more biti nobena posojilnica; kajti s tem, kar dobi na vstopnini, deležih in obrestih, ne more še uspešno delovati, t. j. v toliki meri posojevati, da ljudstvo že od daleč vidi in sliši, da je zavod res posojilnica. Da dobi torej dovolj denarnih sredstev, priskočijo jej na pomoč ljudje s svojimi prihranjenimi novci. Na ta način postane posojilnica ob enem hranilnica; zato si več naših zadrug po pravici pridevlje tudi ime hranilnica. S tem pa je tudi občinstvu vstreženo; kajti marsikdo želi za daljši ali krajši obrok svoje novce plodonosno naložiti. Ker so mu prave hranilnice predač, ali ker se mu po pošti pošiljati ne zdi tako prilično; zato se prav rad posluži domačih posojilnic, katere mu navadno tudi večje obresti dajo kakor prave hranilnice, gotovo pa za 1% višje, kakor c. k. poštna hranilnica.

Lepo je in koristno je torej za posojilnice, ako so dobro založene s hranilnimi vlogami, kajti skoro gotovo jih spravijo med svet za višje obresti, če jih že razposodijo ali v druge denarne zavode nalože. Vendar je to le tuj denar, če ravno ni izposojen — in s tujim denarjem je treba previdno ravnati, ker ga utegne

* Opomba. Navadno se podpiše na menici dolžnik kot prvi, in poroki pod njim, pa brez opazke »porok«.

njegov lastnik vsak trenotek zopet terjati. Posojilnice morajo toraj gledati, da nimajo vseh hranilnih vlog razposojenih, ampak da jih hranijo pri drugih denarnih zavodih, kajti od dolžnikov ga ni lahko tako hitro dobiti, če bi se ga potrebovalo. Sploh mora zadruha nasproti temu tujemu denarju pokazati neko lastno premoženje, kakoršno so razni rezervni fondi, zemljišča, inventar, združni deleži, naloženi denarji itd. Skupina teh svot mora biti v pravem razmerji z omenjenim tujim denarjem, t. j. s hranilničnimi vlogami.

Hranilne vloge so z ene strani res lepa podpora posojilnicam, ker se dajo od njih v obče nizke obresti. Toda utegnejo biti včasih nevarne kreditu posojilnic. Če bi nastale govorice o vojski ali o kakošnem državnem polomu, misliti bi utegnilo nevedno občinstvo, da so tudi posojilnice državne ali cesarske kase. Utegnili bi torej hranilničarji naenkrat svoje vloge umikati. In če nima posojilnica doma ali drugod dovolj zaloge, pride v neprijeten položaj, tako da njen kredit občutno trpi. Posojilnice naj torej nikar ne bodo brez gotovine in brez primerne svote drugod naloženega denarja.

Obresti hranilnih vlog se v začetku leta, vsaj do 15. januarja pripisujejo h kapitalu, ako se prej ne vzdignejo; nekatere posojilnice pripisujejo jih že vsakega pol leta.

Opomnimo, da je napačno že h kapitalu pripisane obresti pod imenom «obresti» izplačati, ker bi se potem pri neposrednih pristojbinah dvakrat znani 2% plačali od ene in iste svote, namreč enkrat pod imenom «pripisane» in drugič kot «izplačane» obresti.

Kedar stranka vse vzdigne iz svoje knjižice, glavnico in obresti, naj se jej knjižica vzame, prevrta in shrani.

NALOŽENI DENARJI.

Večkrat ima posojilnica preveč gotovine. V tem slučaju naj jo naloži v c. kr. poštni hranilnici, kjer dobi 3% obresti. Ako je pristopila čekovnemu oddelku tega zavoda, kar je sicer v obče svetovati, dobi le 2%, a ima mnogo ugodnosti pri nalaganji, razpošiljanji in dviganji svojih odvečnih novcev. Več obresti dobi posojilnica, ako v slovenskih hranilnicah (Ljubljana, Celje, Kranj, Novomesto) svoje odvišne novce nalaga; od teh jih lahko ma-

homa zopet povrnene dobi. Še večje obresti dajó navadno sestre posojilnice, na primer Celjska, toda vse niso tako krepke, da bi večje svote mahoma vrniti mogle, marveč se gledé vračila hranilnih vlog držé svojih pravil.

IZPOSOJILA.

Najbolje je za sleherno posojilnico, ako deluje s svojim denarjem, t. j. z lastnim združenim zakladom in z deleži. Previdnejše mora postopati, ako posojuje hranilne vloge, kar je navadno. Najtežje stanje ima pa posojilnica, ki mora sama izposojevati si, da vstreže svojim družnikom, ki na posodo iščejo.

Nekatere nove posojilnice v ponemčenih in poitalijančenih krajih imajo začetkoma težak položaj, ker ne dobé za izposojevanje dovolj hranilnih vlog. Takim je v njihovo lastno korist kazalo, da so se zadolžile.

Zadolžiti se vendar navadno našim posojilnicam ni treba, vsaj dobé hranilnih vlog za silo dovolj od raznih hranilnic in od sester posojilnic. Pod dokaj ugodnimi pogoji zalaga posojilnice s hranilnimi vlogami mestna hranilnica ljubljanska. Vendar se nam dozdeva, da med Slovenci še ni dovolj preskrbljeno, da bi se cirkulacija denarja med denarnimi zavodi vršila na lahek in dovolj cen način. Zato bode znabiti treba nalašč za pospeševanje cenega kroženja denarja med slovenskimi posojilnicami ustanoviti poseben osrednji denarni zavod, nekakošno centralno posojilnico slovensko. Svariti pa moramo na tem mestu one posojilnice, katere bi utegnile od slovenskega narodnega načela n. pr. gledé slovenskega uradovanja odstopiti, samo da bi po ceni veliko kredita dobile, n. pr. od bogate nemške kranjske hranilnice, ali katere bi se v to podale, da bi le posredovale, da se denar te hranilnice na slovenske kmetije naloži.

DAVEK IN NEPOSREDNE PRISTOJBINE.

Gledé davka ne moremo našim posojilnicam nikakoršnega sveta dati, ker se bode predrugáčilo obdačevanje vsega prebivalstva, vseh podjetij in tudi vseh denarnih zavodov. Starih davčnih zakonov in naredeb gledé posojilnic nočemo vsled tega navajati, ker utegnejo v kratkem svojo veljavo izgubiti, vendar povemo, da se v davčnih zadevah gledé posojilnic utegne zelo enako

postopati, kakor doslej. Nekaj davka bodo utegnile dobiti vse tiste posojilnice, katere bodo več kakor 300 gld. čistega dobička izkazale, ako ne bodo dejale ta dobiček v rezervni fond za zgube. Seveda izjema utegne tudi v bodoče biti pri tistih posojilnicah, katere tudi neudom posojujejo; te so že zdaj zelo obdačene. Izjema bode najbrž tudi pri tistih posojilnicah, katere čisti dobiček drugače porabijo, da ga namreč ne porabijo za rezervni fond, kateri je za zgube namenjen.

Kakor so tekle obravnave v državnem zboru o novi davčni postavi, utegne se s posojilnicami tudi v bodoče rahlo ravnati. Kedar in ako bode obveljala nova davčna postava, potlej ne bode treba plačevati neposrednih pristojbin, če bodo posojilnice mesto njih dobile rentni davek. Sedaj (ko to pišem) pa velja še sledeče gledé neposrednih pristojbin.

V smislu postave od 21. maja 1873 (drž. zak. št. 87) § 3 in 4, morajo posojilnice vsakega pol leta in najdalje do 15. julija in 15. januarja plačati neposredno pristojbino po meničini lestvici (skala I.) od sledečih vkupnih zneskov, ki so se v preteklem polletu vplačali, oziroma izplačali:

1. od vplačanih deležev,
2. od izplačanih deležev,
3. od vstopnine,
4. od izplačanih obresti deležev,
5. od izplačanega kakovega drugega dobička društvenikov.

Dalje morajo posojilnice plačevati v zmislu postave od 29. februarja 1864 (drž. zak. št. 20) § 7, 2% pristojbino od izplačanih ali kapitalizovanih obresti hranilnih vlog vsakega pol leta in sicer najdalje do 31. januarja in 31. julija.

Ker navadno posojilnice kapitalizujejo obresti še le koncem leta, pridejo toraj v I. poluletni izkaz samo izplačane obresti hranilnih vlog od 1. januarja do 30. junija, med tem ko kapitalizovane obresti še le v II. poluletni izkaz pridejo. Te izkaze mora posojilnica sama narediti in plača pri dotični davkariji z izkazom vred določeno pristojbino, prepis izkaza si pa naj vsaka posojilnica napravi za slučajne potrebe.

Zamuditi seveda ne sme, ker se predpiše dvakratni oziroma enkratni znesek pristojbine kot kazen, če se le en dan zamudi.

Dotični izkazi so prav priprosti, in smeta se oba izkaza narediti skupaj, namreč za neposredno in za 2% pristojbino, tukaj obrazec:

IZKAZ

neposrednih in 2%^{nih} pristojbin posojilnice v
za čas od 1. januarja do 31. decembra 1884.

Tek. št.	Sklicaje se na	P r e d m e t	Pristojbini podvržen znesek		Lestvice ali %	Pristojbina		O p o m n j a
			gld.	kr.		gld.	kr.	
1	letni račun	Deleži vplačani	930	—	I	—	70	
2	(ali pa pri	» izplačani	110	—	»	—	10	
3	prvem	Vplačana vstopnina	186	—	»	—	20	
4	izkazu na)	Izplačane obresti od deležev	375	50	»	—	30	
5	mesečni	» » hranilnih vlog	961	87				po lestvici
	sklep.	okroglih	980	—	2% ₀	19	60	I = 1 gld. 30 kr.
6		Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	3793	25				2% ₀ = 95 gld. 60 kr.
		okroglih	3800	—	2% ₀	76	—	
		(Pri prvem izkazu kapitalizovanih obrestih ni)						
		Vkup	—	—	—	96	90	

Opomnja: Za 2⁰/₀ pristojbino velja za 20 gld. vsak goldinar nad 20 gld., ako znašajo obresti hranilnih vlog n. pr. 41 gld. 10 kr. mora se plačati 2⁰/₀ pristojbina od 60 gld. toraj 1 gld. 20 kr.; zneski pod 1 gld. ne pridejo v poštev, n. pr. 20 gld. 90 kr. se računi okroglih 20 gld., toraj pristojbina 40 kr. ako pa cele obresti ne dosežejo 20 gld., se plača samo od tistega zneska, ne pa od okroglih 20 gld., n. pr. če znašajo izplačane obresti 11 gld. 20 kr., plača se 2⁰/₀ pristojbina 22 kr., pri višjih zneskih se pa računi od 20 gld. do 20 gld.

Posojilnice, ki so pri «Zvezi», imajo to olajšavo, da jim je dovoljeno, te pristojbine le enkrat v letu plačati, in sicer vsaj do 15. aprila vsakega leta.

UPRAVNI STROŠKI.

Gledé upravnih stroškov niso še vse posojilnice na čistem. Mi bi želeli, da bi se pod tem imenom sumarično izkazovali sledeči stroški: izdatki za pisarnico (najemščina, kurjava, svečava), za tiskovne, pisalne potreščine, pošto; tudi donesek za «Zvezo» se lahko tukaj vračuni. Nikakor pa ne želimo, da bi se pod tem imenom izkazovali davki, neposredne pristojbine, tudi ne davki od posestev. Ravno tako ne nasvetujemo, da bi se nagrade (načelnikov, ravnateljstva, nadzornikov, uradnikov, računskih sestavljalcev, pomožnih uradnikov, služabnikov) pod tem imenom izkazovale.

Posojilnice, katere so Raiffeisen-ova načela sprejela, ne bi smele dajati več kakor eni osebi (namreč računarju in poslovodniku) nagrade; vendar se mi s tem načelom ne strinjamo. Mi smo marveč teh misli, da naj delajo sicer pri mladem zavodu toliko časa vse osebe brezplačno, dokler ni toliko dobička, da je mogoče dati kaj nagrade; potlej naj se pa remuneracije enakomerno delé z ozirom na storjeno delo. Najdelavnejša oseba naj dobi sicer največ, a tudi odborniku z najmanjšim trdom naj se ponudi mala odškodnina.

Za poravnavo upravnih stroškov terjajo posojilnice od izposojevalcev navadno kakšno odškodnino, kar jim ni zameriti. Vendar je treba opomniti, da bi upravnih stroškov ne smele jemati one posojilnice, katere uživajo ugodnosti postave z dne 1. junija

1889, in pri katerih je razlika obrestnih stopinj že $1\frac{1}{2}\%$. Ipak menimo, da ako se vzame od stranke toliko za upravne stroške, kolikor tiskovina (zadolžnica) dejansko stane, da se to še vedno vjema z navedenim zakonom.

GOTOVINA.

Nāše posojilnice so in morajo biti prave blagajnice, prave kase.

One nikakor ne smejo biti brez gotovine, in skoro bi rekel, da tudi brez prihranjenega in naloženega denarja ne. Vsega denarja, naj ga dobē pod katerim koli imenom, namreč nikakor ne smejo izposoditi. Nekaterih prošnikov se ne morejo včasih odkrižati, če tudi jim ne posodijo rade. Tudi utegnejo priti taki prosilci, katerih posojilnica nikakor zavriniti ne more, če hoče obdržati dobro ime. Ali kar je še nevarnejše, priti utegnejo hranilničarji po svoje lastne vloge, in te se mora takoj pri rokah imeti; dolžniki pa denar le polagoma vračajo ali ga celó vrniti ne morejo.

Ako ima posojilnica denar v poštni hranilnici, je pa tudi toliko, kakor bi ga doma imela.

Zato si pa dovoljujemo svetovati, da bi vse slovenske posojilnice pristopile k čekovnem oddelku (ali celó Clearing-prometu*) c. kr. poštne hranilnice. In to iz sledečih razlogov:

- a) Imajo posojilnice skoro preveč gotovine. Nekaj te gotovine lahko leži v poštni hranilnici, kjer sicer nese le 2% (v čekovnem oddelku), od koder se pa lahko denar že 24 ur po odpovedi dobi.
- b) So že slovenske posojilnice in hranilnice med seboj v zvezi. Pošiljanje in prejemanje denarjev po poštni hranilnici s čeki in položnimi listi je pa nekaj silno pripravnega, ker ni treba nikoli skoro denarja šteti, ako hočeta 2 zavoda, ki sta oba v čekovnem oddelku, med seboj kaj denarja izmenjati.
- c) Da je to jako praktična in modérna vpeljava, svedoči že to, ker so skoro vse trgovske firme na ta način pri poštni hranilnici vdeležene. In če se kedaj osnuje centralna posojilnica,

* V tem oddelku se nakazani denar kar v zavodu c. kr. poštne hranilnice pripisuje računu tiste firme, kateri je bil nakazan ali se mu izplača, ako ste namreč obe firmi pri Clearing-oddelku.

bode prvi pogoj od sleherne zadružnice, ko pristopi, da se vpiše v čekovni oddelek poštne hranilnice. V ta namen položi 100 gld. brez vseh drugih stroškov. Ta svota nese sicer samo 2% obresti in stoji pri miru in nedotakljiva, toda kar ima stranka čez 100 gld. na svoji vlogi, s tem sme poljubno razpolagati, in sicer tako praktično razpolagati, s tako prpravno manipulacijo, da je veselje.

ČISTI DOBIČEK.

Čebelar pregleduje in razdira v jeseni panje, da se prepriča, v kakošnem stanju so njegove čebele, koliko voska in medu imajo, in koliko tega sladkega pridelka jim sme vzeti, koliko pa za hrano čez zimo pustiti.

Kar dela čebelar na jesen, nekaj enakega mora storiti posojilnica, kakor hitro leto mine. Pregledovati mora svoje knjige po vseh predalih, sestaviti račun o dobičku in zgubi in skleniti natančni pregled o stanju premoženja (bilanco). Tu se pokaže — kako močna je posojilnica. Bilanca kaže namreč na eni strani, katere svote so lastnina posojilnice (aktiva), na drugi strani, katere so lastnina drugih oseb ali zavodov (pasiva). Pri dobrem gospodarstvu se potle pokaže, da ima posojilnica več svojega, kakor tujega, t. j. da ima nekaj dobička.

Isto število (vsaj prilično, če tudi se do pičice vselej ne vjema) pokaže račun o zgubi in dobičku samo za preteklo leto; pri tem računanju se namreč v poštev jemljejo iz dohodkov in stroškov le ona števila, katera so bila edino le v baš pretekli enoletni dobi zadrugi v korist, oziroma v škodo. Tudi pri tem računanju se pri dobrem in srečnem gospodarstvu in natančnem knjigovodstvu pokaže, da je svota vseh koristonosnih dohodkov večja kakor svota škodonosnih stroškov. Razložek pokaže čisti dobiček, in sicer isto število, kakor pri bilanci. Če se ni našlo isto število, moralo se je vsekako napačno računati, mora biti napaka v letošnjem, v lanskem ali v katerem računu od prejšnjih let. Da se pomota najde, naj se v svrhu pravilne bilance sestavlja še inventar po knjigah.

Ko se je vendar enkrat našel pravi čisti dobiček, naj se določi, kako se bode porabil. O tem imajo sicer že pravila večkrat določbe, da n. pr. naravnost terjajo, da pride ves dobiček

kar v rezervni fond. Večkrat se pa dá posojilnici (občnemu zboru, načelstvu, nadzorstvu) pravica, da od čistega dobička odloči nekaj v nagrado ravnateljstvu, v dobrodельne namene itd. Nekatere posojilnice imajo običaj, da že pred sklepom računa med stroške uvrstijo nagrade in darove; pri takem ravnanji pride potem le majhen čisti dobiček na dan in gre takoj v združni zaklad.

ZADRUŽNI (REZERVNI) ZAKLAD.

Združni zakladi so edine prave zaloge denarnih zavodov, njih pravi biseri.

Združni zakladi se po navadi zbirajo iz pristopnine novih združnikov in iz vsakoletnega čistega dobička, ki se mu pridene ali ves ali v nekem delu. Pri nekaterih posojilnicah se menda tudi pri posojilih vzame kaj malega za rezervni fond. Ker smatrajo posojilnice ta fond kot tuje blago — ker se ga namreč skoro da nič dotakniti ne smejo — zato posojilnice tudi od njega obresti plačujejo, navadno v visokosti hranilnih obresti ali v visokosti deležnih obresti. Na ta način raste potem dokaj hitro rezervni fond, ker se mu navadno nič ne odvzame, zlasti splošnemu rezervnemu fondu ne.

Rezervni fond je lastnina posojilnice kot take, dokler obstoji. Če se pa posojilnica razdruži, potem odloči občni zbor v smislu pravil in združne postave od l. 1873., kaj se zgodi z rezervnim fondom. Naravno je, da pripade združnikom. Kjer je malo združnikov, pa velika ta zaloga, ondi so udje posebno pomeni nanj.

Kjer ima pa posojilnica neomejeno zavezo in kjer je še vrh tega sprejela v svoja pravila določbe iz postave od 1. junija 1889, ondi je rezervni fond za vse čase lastnina edino le dotične posojilnice kot take. Tudi če se posojilnica razdruži, ne dobé združniki nič od njenega rezervnega zaklada. Postava sicer ne pové, kaj naj se zgodi ž njim. Naložiti se mora v smislu Raiffeisena najbrže kot javni denar v kakošno hranilnico, iz katere ga pa sme vzeti baje le nova posojilnica, ki bi se za prejšnji kraj in obseg zopet ustanovila.

NAČELSTVO.

Načelstvo ali ravnateljstvo je glava vsaki posojilnici, ono vodi, predstavlja posojilnico, ono stori vse, kar utegne posojilnico povzdigniti, kar koristi zavodu, članom in zadružnemu vodstvu samemu.

Dolžnosti in pravice svoje jemlje iz opravnega reda, iz združnih pravil, osobito pa iz združnega zakona z dne 9. aprila 1873. (Glej ta zakon v dodatku).

SEJE NAČELSTVA.

Svetovati je, da ima načelstvo sleherni teden seje; kajti prošnje za vstop, za posojila, za podaljšanja, vse to se naj v rednih sejah vrši. Pri teh sejah je vselej treba, da je večina odborikov navzoča. Predmeti teh sej so tudi posvetovanja, kje se naložé odvišni novci, in kje bi se denarji dobili, ako bi jih posojilnici primanjalo. V teh sejah naj se tudi vselej odloči, kedar se namerava katerega uda izključiti ali sodnijsko tožiti. Seje načelstva so navadno ob uradnih dnevih. To je dobro. Vendar menimo, da je skoro boljše se čisto mirno posvetovati ob drugem času o tem, komu se dovoli zaproseno posojilo in komu ne. Zlasti ne kaže, v navzočnosti prošnika o tem razpravljati, ker njegova oseba večkrat preveč ugodno na načelstvo upliva, kolikor namreč njegove gmotne in gospodarske razmere ne zaslužijo.

Celjska posojilnica ima n. pr. vsak pondeljek zvečer ob 6. uri redno sejo za dovoljevanje posojil i sprejem novih združnikov; povabijo se udje načelstva posebej le v slučaju, če so še druge reči na dnevnem redu; udje načelstva po tem takem vedò, da je vsak pondeljek ob 6. uri seja ter le v slučaju ne pridejo, če se od načelnika javlja, da ne bode seja.

KONTROLA IN ZADRUŽNO NADZORSTVO.

Pri vsakem človeškem delu je treba nadzorstva in pregledstva, osobito pri opravih z denarjem. Zato pa postava sama ne dopušča, da bi le ena sama oseba smela denar nabirati in posojevati. Ne samo radi tega, da se delo razdeli med več oseb, mar-

več radi kontrole mora biti že v načelstvu več oseb, katere naj druga drugi na prste gledajo. Pravilno je v prvi vrsti pri blagajnicah že to, da ena sama oseba do denarja priti ne sme; blagajniške ključke naj imata pravilno vselej dve osebi, dva odbornika. Če se pa pripeti, da ima zlasti ena oseba v načelstvu ne samo največ dela, ampak tudi največ zaupanja in morda celó največkrat ključke do kase, naj jej drugi odborniki nikar preveč ne zaupajo. Osobito naj predsednik, ki je v prvi vrsti za čast zadruga odgovoren, pogostoma kontrolira blagajnika. Če se pa predsedniku blagajništvo izroči, naj mu zopet odborniki preveč ne zaupajo. Nezaupnost je najlepša lastnost tistih oseb, katerim so udje vodstvo denarne zadruga izročili.

Ker je pa smatrati načelstvo za eno samo moralno osebo, zato je jako primerno, da ima zadruga še posebno korporacijo, ki je postavljena, da načelstvo nadzoruje. Zakon (od 9. aprila 1873) pa ne govori o tem nadzorstvu.

SEJE NADZORSTVA.

Kakor pravila določujejo, koliko članov naj broji načelstvo, tako naj imajo tudi pravila določilo, koliko udov ima nadzorstvo. To seveda nima toliko dela, kakor načelstvo, a je vendar višja oblast, ki ima pravico, vsak čas prepričati se, kako načelstvo, oziroma posamezni odborniki delujejo, in kakošno je stanje posojilnice v splošnih in nadrobnih zadevah.

Načelstvo je dolžno, vse pokazati nadzornikom, vse knjige in denar, in to, kedar koli se preglednikom primerno zdi. Pri pregledovanji posojilniškega poslovanja naj bode navzočen vsaj jeden član načelstva. Kedar so nadzorniki s pregledovanjem gotovi, imajo o tem, če je potrebno, sejo, pri kateri smejo — če je treba — tudi sami biti, brez katerega načelnika. Rezultat pregledovanja in seje naznanijo načelstvu v roke predsednika. Ako bi bil ta zapleten v kako nepravilnost, izroči se drugemu odborniku. Ako je morda celó skupno načelstvo zapleteno, kaže občni zbor sklicati, ali takoj, če je nevarnost, načelstvu vso oblast vzeti.

V važnih zadevah lahko ravnatelj posojilnice odredi skupno sejo načelstva in nadzorstva.

OBČNI ZBOR.

Ker uživajo posojilnice velike samoupravnih pravic, zato je občni zbor najvišji posojilniški organ, zadnja inštanca, ako ima sicer posojilnica pravično in pošteno poslovanje. Kako je občnemu zboru postopati, o tem govoré zadružna pravila in zadružni zakon (§§ 27—34).

O VIŠJEM NADZORSTVU SLOVENSКИH POSOJILNIC.

Pred zadružno postavo od l. 1873 niso uživale avstrijske denarne zadruge toliko svobode in niso imele toliko avtonomije, kakor dandanes. Dobro se še spominjamo, koliko so se morale tiste posojilnice — vsaj jih je bilo malo — katere so bile osnovane pred to prstavo, boriti z uradnimi, osobito z davčnimi uradniki. Zadružna postava pa, na podlagi katere so osnovane in se snujejo sedaj naše posojilnice, dovoljuje jim v okviru svojem dokaj svobodnega gibanja. Tako n. pr. ni treba nijednemu državnemu organu naznanjevati niti prvega občnega zbora niti rednih letnih velikih skupščin. Tudi ni treba, kakor je to pri društvih običajno, političnim gosposkam priobčevati izvoljenih upravnikov, t. j. načelnikov in nadzornikov. Radi tega okrajna glavarstva. oziroma magistrati niti ne pošiljajo k zborom posojilniškim svojih komisarjev, ker niso v to niti poklicani niti opravičeni. To se do zdaj tudi ni zgodilo. Sicer je v zadružnem zakonu samem že dokaj pre-skrbljeno, da upravniki posojilnic niso brez nadzorstva. 1. Ni nikjer uprava posojilnice jedni sami osebi izročena, marveč ima iz najmanj treh oseb sestavljeno načelstvo in za njeno nadzorstvo najmanj eno osebo; toda navadno so trije pregledniki. 2. Ima občni zbor največjo pravico, razsojevati o pravilnosti uprave in predloženih računov. 3. Morajo se vsakoletni računi pošiljati v pregled državnim organom: političnim gosposkam (okrajnim glavarstvom kot davčnim uradom, deželnim vladam, davkarijam) — običajno se tudi pošiljajo: deželnim sodiščem, kupčijskim zbornicam, deželnim odborom, časnikom itd.

Pri vsem tem se še mora reči, da imajo posojilnice, katere razpolagajo z velikimi denarnimi svotami, vendar več svobode, kakor naše občine, o katerih se tako rado pravi, da so avtonomne. To so sprevideli tudi največji prijatelji avstrijskih denarnih zadrug, namreč predsedniki zvez nemških, čeških in slovenskih posojilnic,

ki so vsi trije tudi državni poslanci. Ti so v državnem zboru predlagali, ko so slišali, da je včasih katera posojilnica zaupanje zlorabila, da vpelje država obligatorično nadzorovanje, vendar s tem dostavkom, da bi to obligatorično pregledovanje od strani države ne veljalo za one posojilnice, katere spadajo h kakošni »Zvezi«, ki je nadzorovanje že iz lastnega nagiba vpeljala. To slišavši je naša »Zveza« že 1. 1890 svoja pravila v tem obziru spremenila, in sklenila slovenske posojilnice po posebnih organih, ki bodo morda celó zapriseženi, nadzorovati. Kakor hitro je bila ta prememba pravil potrjena, skrbela je »Zveza«, da je nastavila v osebi tajnika mariborske posojilnice, gosp. P. Simona, nadzornika, in sicer najprvo za slovenske posojilnice na spodnjem Štajerskem in Koroškem, tajnika krške posojilnice gosp. I. Lapajna pa za nadzornika ostalih slovenskih posojilnic, katere so se »Zvezi slovenskih posojilnic« v Celji pridružile.

Posojilnice, katere uživajo ugodnosti zakona z dne 1. junija 1889, morajo se takemu nadzorstvu (od strani »Zveze«) podvreči; sicer jih sme upravna (finančna) oblast nadzorovati, toda le gledé izpolnjevanja tistih pogojev, katere navaja omenjeni zakon.

BODOČE OBLIGATORIČNO NADZOROVANJE.

Državni zbor je dobil od vlade zakonski načrt, kako se bodo posojilnice nadzorovale. Ako je posojilnica društvo (po zakonu z dne 15. novembra 1867), nadzorovana bode po okrajni politični gosposki vsaj enkrat v dveh letih, v tem obziru namreč, ali se ravna po dotičnih postavah in po svojih pravilih. Ako je posojilnica zadruha (v smislu zakona z dne 9. aprila 1873), kar so vse slovenske posojilnice, nadzorovane bodo enako trdo po trgovskem (deželnem, okrožnem) sodišči. Posojilnice, katere so pa v kakošni društveni zvezi, ki šteje vsaj 40 združnic in ki ima svojega nadzornika, ne bodo pod nadzorstvom državnih organov. Ako bodo posojilnice nadzorovane od strani državnih organov, morale bodo same nadzornika plačati. Da bode katera posojilniška zveza smela svojega nadzornika imeti, iskati bode morala tega dovoljenja pri ministerstvu, oziroma pri deželni vladi. Zveza bode morala vladi naznanjevati, katere posojilnice so se jej pridružile, katere pa odstopile od nje. — Kakošna postava se bode iz tega vladnega načrta izcimila, poročali bodo časniki o svojem času.

Sedaj ima »Zveza« sledeča pravila:

PRAVILA „ZVEZE SLOVENSКИH POSOJILNIC“,

popravljenā vsled sklepa občnega zbora dne 8. oktobra 1890.

I. Ime društva.

§ 1.

Društvo se glasi: »Zveza slovenskih posojilnic.«

II. Namen.

§ 2.

Zveza slovenskih posojilnic ima namen, da pripomaga posojilnicam na Štajerskem, Kranjskem, Primorskem in Koroškem k uspešnemu razvoju, in sicer s tem, da bode s podukom in dejanski podpirala posojilnice v njihovem delovanji, da bode primernim potom pri c. kr. vladi in pri zakonodajateljnih zborih se potegovala za uredbe in zakone v prid posojilnicam, in pomagala ustanovljati nove posojilnice v zgoraj navedenih deželah. Gledé uspešnega razvoja posojilnic ima načelstvo »Zveze« tudi nalogo, izvrševati perijodično pregledovanje (revizije) posameznih posojilnic na stroške »Zveze« po odposlanih če mogoče priseženih ali pa vsaj takih nadzornikih, ki storijo načelstvu »Zveze« s častno besedo obljubo, da bodo revizijo zvršili vestno in čuvali uradno tajnost.

III. Sedež.

§ 3.

Sedež »Zveze« je za zdaj v Celji.

IV. Sestava.

§ 4.

Člani »Zveze« smejo biti posojilnice, katere so organizovane kot zadruga na podlagi zakona od 9. aprila 1873 ali pa na podlagi zakona od 26. novembra 1852.

V. Uprava društvenih stvari.

§ 5.

Organi društvene uprave so:

- a) odbor;
- b) pododbori;
- c) občni zbor.

VI. Odbor.

§ 6.

Odbor obstoji iz predsednika in 7 članov.

Predsednika in člane odbora izvoli občni zbor na dve leti iz članov v zvezi stoječih posojilnic.

Predsednik in najmanje dva člana morajo stanovati v tistem kraju, kjer ima društvo sedež.

§ 7.

Odbor iz svoje srede izvoli predsednikovega namestnika.

Predsednik vodi »Zvezo« in jo zastopa proti unanosti.

Za pisarnični in blagajniški posel imenuje predsednik tajnika s primerno plačo.

§ 8.

V vseh društvenih zadevah, razun onih, katere so prideljene občnemu zboru, odločuje odbor.

Odbor ima vsako polletje redno sejo. Predsednik pa ima pravico sklicati izvanredne seje, ako se mu zdi potrebno, ali če to zahtevajo najmanje 3 člani odbora.

K seji odbora vabijo se člani pismeno.

Odborovih sej mora se vdeležiti predsednik ali namestnik in najmanje dva člana, da je seja sklepčna.

Navzoči potem sklepajo razun v slučajih § 17. z nadpolovično večino glasov.

§ 9.

O odborovih sklepih se pišejo zapisniki, katere morata podpisavati predsednik in jeden član odbora.

VII. Pododbori.

§ 10.

Za vsako v § 2. navedenih dežel se sme po sklepu občnega zbora »Zveze« nastaviti pododbor, in sicer s sedežem v Celji, Ljubljani, Trstu in Celovcu. Pododbori imajo nalogo za dotično deželo podpirati odbor v vsakem oziru. Vsak pododbor obstoji iz petih udov, katere izvoli občni zbor »Zveze« na dve leti. Člani pododбора morajo biti zadružniki v zvezi stoječih posojilnic ali vsaj skušeni v zadružnih zadevah. Od občnega zbora izvoljeni člani pododбора izvolijo si načelnika in tajnika. Pododbor ima vsako leto najmanj eno sejo, katero skliče načelnik pododбора, ki naznanič lenom

pododbora čas in dnevni red seje. Tej seji predseduje načelnik; sklepa se z nadpolovično večino navzočih. Sklepi so veljavni, če so najmanj trije udje pododbora navzoči. O teh sejah se sestavljajo zapisniki, katere podpisujejo vsi navzoči. Razglasi objavljajo se v časniku «Zadruga»*. Pododbor zastopa načelnik, kateri tudi podpisuje vsa pisma, tikajoča se pododborovih poslov. Vsak pododbor delegira dva člana kot zastopnika v občni zbor «Zveze». Ker plačujejo vse v zvezi stoječe posojilnice v § 19. navedene doneske odboru, ima dobiti pododbor od odbora primerni znesek za pokritje pisarničnih potreb. Sestavo pododbora naznani načelnik vladi.

VIII. Občni zbor.

§ 11.

Redni občni zbor snide se vsako leto jedenkrat v kraji, kjer je sedež društva, ali pa v kakem drugem kraji v § 2. navedenih dežeh in obstoji iz pooblaščenecv v zvezi stoječih posojilnic, iz članov odbora in zastopnikov pododborov.

Izvanredni občni zbor skliče po potrebi ali pa v slučaju v § 16. navedenem predsednik, ali pa, če je zadržan, njegov namestnik, v katerem koli kraji v § 2. navedenih dežeh.

Pri občnem zboru ima vsaka posojilnica le jeden glas, potem vsi člani odbora in pooblaščeneci pododborov.

Vdeležiti občnih zborov se pa smejo tudi drugi zadružniki v zvezi stoječih posojilnic, toda le pri posvetovanji, pa ne glasovanji.

Vabila k občnemu zboru pošiljajo se članom «Zveze» po pošti.

§ 12.

Zapisnik občnega zbora morajo podpisati predsednik in dva člana zbora.

§ 13.

Občnemu zboru pripada:

- a) voliti predsednika, odbor in pododbore,
- b) pregledati in odobriti račun,
- c) sklepati o zvišanji ali znižanje letnih doneskov,
- d) o spremembah pravil in sedežu društva,
- e) določiti o osnovanji pododborov in
- f) o nehanji društva.

Če se sklene sprememba pravil ali sedež društva, mora to odbor pravilno naznani vladi.

* Zdaj v «Letopisu».

§ 14.

Da občni zbor veljavno sklepa, treba je navzočnosti najmanj petine članov.

K veljavnemu sklepu o nehanji društva treba je dve tretjine večine navzočih pooblaščenцев, za druge sklepe in volitve zadoštuje nadpolovična večina.

Ako je nehanje društva na dnevnem redu, morajo se povabila k občnemu zboru poslati rekomandovana.

§ 15.

Občnemu zboru predseduje predsednik ali pa namestnik predsednikov.

§ 16.

Občni zbor skliče predsednik ali njegov namestnik.

Izvanredni občni zbor se mora sklicati tudi na zahtevanje tretjine posojilnic, zastopanih v »Zvezi«.

Člani.

§ 17.

Posojilnica, katera hoče biti član društva, mora se pri odboru, kateri pri tem odločuje, pismeno oglasiti.

Izstop članov zgodi se ravno tako pismenim potem pri odboru.

Posojilnice, katere sè svojim vedenjem škodujejo dobremu imenu posojilnic, sme odbor iz zveze izločiti; tak sklep pa obvelja le z dvetretjinsko večino navzočih.

§ 18.

Vsaka posojilnica, katera je član »Zveze«, ima pravico iskati si informacije o zboljšanju in o poduku v svojih zadevah, pri odboru staviti predloge, kateri so za posojilnice koristne.

Vsaka posojilnica, katera je član društva, obvezana je plačati letni donesek in odboru na zahtevanje dajati statistična poročila.

§ 19.

Letni donesek članov odmerja se po znesku izposojenega denarja na konci preteklega leta, in sicer znaša letni donesek 5 gld., dokler izposojeni denar ne presega svoto 25.000 gld.; če presega 25.000 gld. ne pa 50.000 gld. znaša letni donesek 10 gld.; za vsakih daljnih 50.000 gld. plača se 10 gld.

Občni zbor ima pravico, letne doneske po potrebi zvišati ali znižati.

IX. Listine in razglasi društva.

§ 20.

Listine izdane po društvu in razglase društva podpisuje predsednik ali pa njegov namestnik.

Razglasi objavljajo se ali v «Letopisu» ali po potrebi v posameznih listih.

X. Izdajanje za posojilnice podučljivih spisov.

§ 21.

Društvo sme na svoje stroške izdajati za posojilnice podučne spise in pa društveni časnik, zdaj «Letopis».

XI. Vravnanje društvenih prepisov.

§ 22.

Prepire med člani in med člani in odborom razsojuje občni zbor.

XII. Nehanje društva.

§ 23.

Društvo neha, če občni zbor to sklene, ali na povelje vlade.

V slučaju nehanja društva pripada vse društveno premoženje «Celjski posojilnici».

KAKO SE VRŠI NADZOROVANJE OD STRANI „ZVEZE“.

Vsled pooblastila od strani «Zveze» potuje nadzornik k posojilnici, katero pregleda z ozirom na vprašanja, katera je ona («Zveza») določila. Odgovore na ta vprašanja pošlje nadzornik v dveh izvodih «Zvezi», katera pridrži en izvod, drugi pa vrne posojilnici, in sicer načelstvu, ako je posojilnica v redu. Ako je pa načelstvo zakrivilo velik nered, pošlje se nadzorstvu dotične posojilnice.

Za nadzorovanje se «Zveza» poslužuje sledečih formularov:

POROČILO

o reviziji, oziroma o delovanju in poslovanju posojilnice

V

registrirane zadruge zomejenim poroštvom.

V dne 189

Navzoči:

Za zvezo slovenskih posojilnic:

Za ravnateljstvo posojilnice:

.....
.....
.....

Predmet:

Po pravilih »Zveze slovenskih posojilnic v Celji« z dne 8. oktobra 1890 (§ 2) ima načelstvo »Zveze« tudi nalogo izvrševati perijodične revizije posameznih k zvezi spadajočih posojilnic. V smislu teh pravil imenoval in naznanil se je posojilnicam podpisani kot revizor, kateri danes vestno izvršuje pregledovanje gori omenjene posojilnice s sledečimi vprašanji in odgovori:

A. Splošne razmere.

1. Kedaj je bila zadruga ustanovljena? Ali je registrirana?	4. Kako je bilo število združnikov koncem zadnjega leta?
Ali je opaziti pomnožitev ali zmanjševanje?
Kakošne vzroke ima to?
2. Ali pravila zadruge zadostujejo združni postavi, ali se je v njih oziralo na sklepe »Zveze«?	5. Ali je posojilnica ud kake druge posojilnice?
3. Kako visoki so združni, t. j. upravni in glavni deleži, ako je zadruga osnovana z omejeno zavezo?	

B. Začetek in konec združništva:

1. Kako se sprejemajo združniki?
Ali se pri sprejemanju ravna po določilih združne postave in pravil?	2. Ali se vodi zapisnik (register) združnikov po določilih § 14 združne postave, in ali je v uradnih urah ta na ogled združnikom?

3. Ali so pristopnice združnikov tako sestavljene, da se jim pred sodnijo ne more ugovarjati?
Ali se nahajajo vse pristopnice?
Ali so dobro shranjene?

4. Ali se odpovedujejo deleži po pravih pismeno?
Ali so odpovedi vpisane v registru združnikov? Ali se vse nahajajo?

C. Združni organi, »načelstvo« in »nadzorstvo«.

1. Ima zadruga nadzorništvo ali samo računskega pregledovalca?
2. Ali so opravila načelstva in nadzorstva v smislu določil združne postave strogo ločene?

3. Ali se ta ločitev praktično tudi izvršuje?
4. Ali imata načelstvo in nadzorstvo ločene seje?

Načelstvo.

1. Iz koliko oseb obstoji načelstvo?
2. Ali so udje načelstva pravilno izvoljeni? Ali so vsi sedanji udje načelstva postavno registrovani?
3. Ali se udje načelstva volijo posebej pri občnem zboru po predlogu nadzorstva?
4. Ali so bile nove in zopetne volitve udov načelstva pravilno naznanjene?
5. Ali so načelnik in odborniki udje zadruga?
6. Obstoje gledé plače načelnika in odbornikov pismene pogodbe, ali so te pogodbe odobrene po občnem zboru?
7. Kakošne plače imajo načelnik in odborniki?
8. Ali so udje načelstva, kateri oskrbujejo blagajnico, vložili kavcijo?
9. Ali so dolžnosti načelstva določene v pravih, ali so posebni navodi v tej zadevi sestavljeni po občnem zboru?

10. Ali se vsi sklepi načelstva v za to odločeno knjigo zapisujejo in se od navzočih tudi podpisujejo?
11. Ali se združna opravila v posojilnični pisarni v določenih uradnih urah po pravih od najmanj dveh članov načelstva ali od pooblaščenih uradnikov rešujejo?
12. Ali se izvršuje podpis načelstva in firme po določilu pravil?
13. Ali se točno predlagajo politiški gospodski v smislu § 35 odstavka 2. združne postave računski sklepi, premembe pravil ter davkarski gospodski letni računi, izkazi za neposredne pristojbine v smislu državne postave z dne 27. decembra 1880?
14. Ali se dohodninski davek in neposredne pristojbine ob pravem času vplačujejo, da se izogiba sitnoba in zamudnim obrestim?
15. Ali se skrbi, da pridejo vsa zadruška zadevajoča pisma in denarji ravnatelju v roke?

Ali predloži ta vsa pisma skupnemu načelstvu?

16. Ali so varno shranjeni denarji, vrednostne listine, menice, zadolžnice in računske knjige? Ali so pod dvojnim zaporom?

17. Ali so po pravilih udje načelstva izključeni, da ne morejo jemati na posodo in ne biti poroki? Ali se je v tej zadevi načelstvo do sedaj strogo pravil držalo?

Nadzorstvo.

1. Koliko oseb šteje nadzorstvo?
2. Ali je nadzorstvo izvoljeno pravilno po občnem zboru in za koliko časa?
3. Ali imajo nadzorniki vodilo gledé revidiranja, ali je to vodilo potrjeno po občnem zboru?
4. Ali nadzorstvo svojo nalogo gledé pregledovanja posojilnice pravilno dovolj izvršuje? Ali pregleduje mesečne in letne sklepe, ali ima v teku upravnega leta

izvanredne blagajniške in prometne preglede in sodeluje li pri bilanci koncem leta?

5. Ali se pišejo zapisniki o sejah nadzorstva in njegovih pregledih blagajnice in knjigovodstva, ter ali so ti zapisniki podpisani po udeležениh članih nadzorstva?
6. Na kakšen način se je do sedaj o kreditu članom nadzorništva postopalo? Ali so isti gledé posojil in poročstva zadrugi zavezani?

Občni zbor.

1. Ali se pri sklicevanju občnega zbora postopa po določenih §§ 28 do 30 zadrúžne postave in po predpisih pravil?
2. Kako je urejena pravica glasovanja zadrúžnikov?
3. Ali se gleda strogo na to, da se o predmetih, kateri niso na dnevnem redu in ne priobčeni, ne sklepa?
4. Ali se vpisujejo sklepi občnega zbora v poseben zapisnik, ki se

podpiše od po pravilih za to določenih oseb?

5. Ali je ta zapisnik tako sestavljen, da je iz njega razvidna sklepčnost občnega zbora sploh, in še tudi za posebne predmete? Ali so navedeni sklepi o predmetih, za katere je potreba večje večine, od besede do besede, s številom in razmerjem oddanih glasov, ter ali so se volitve sploh pravilno vršile?

D. Zadrúžno premoženje.

Upravni in glavni deleži.

1. Kako visoka je svota vseh vplačanih upravnih in glavnih deležev?

2. Na kakšen način je vplačevanje deležev urejeno?

Ako je vplačevanje v obrokih dovoljeno, ali se gleda na to, da se točno plačujejo?

Ali se dividenda deležem prišteva, predno niso popolnoma vplačani?

3. Koliko deležev sme vsak zadružnik imeti?

4. Ali se ne povračajo deleži brez odpovedi in pred pretekom postavnega in v pravilih določenega obroka?

Zadružni (rezervni) zaklad.

1. Ima zadruga uže rezervni zaklad, kako visokost naj ta doseže in kako velik je sedaj?

2. Ali je primeren sedanjemu prometu?

3. Kateri prirastki pripadajo rezervnemu fondu (zaklad)?

4. Ali je rezervni zaklad posebej naložen, ali sodeluje z drugim upravnim premoženjem?

5. Ali se nahaja kot tak med pasivi (dolгови) v bilanci?

6. Ali ima zadruga še posebni (specijelni) rezervni zaklad? Kako visok je ta, ali je posebej naložen, ali sodeluje z drugim upravnim premoženjem?

7. Kako visoka je vstopnina, in v kateri rezervni zaklad spada ona po pravilih?

E. Tuji denar.

Hranilne vloge, izposojila in reskomt.

1. Koliko znaša celi v prometu porabljeni tuji kapital? V kakem razmerji je ta z lastnim zadružnim premoženjem?

2. Koliko je od tujega denarja:

- a) hranilnih vlog,
- b) izposojil in
- c) reskomta?

3. Ali določuje občni zbor, katero svoto tujega denarja sme načelstvo sprejeti? In kako visoka je ta svota?

4. Ali je gledé hranilnih vlog določil občni zbor, kako jih je sprejemati, obrestovati in vračevati?

5. Ali je določeno, kako visoka naj bode najmanjša in največa hranilna vloga?

6. Kako se obrestujejo in po katerih pogojih se odpovedujejo in vračajo hranilne vloge?

7. Kako se načelstvo zadruga prepriča, ali se hranilne knjižice vjemajo z glavnimi knjigami zadruga?

8. Ali se nahajajo v glavnih knjigah nevzdignene ter kapitalizovane obresti redno pripisane h glavnici?

F. Dovoljevanje posojil.

V obče.

1. Koliko je do sedaj izplačanih posojil:
 - a) število dolžnikov,
 - b) skupna svota?
2. Ali se dovoljujejo tudi neudom posojila?
3. Kako visoka je največja, kaka najmanjša svota danih posojil?
4. Kdo določi največjo svoto, ki se sme zadružniku posoditi?
5. Ali je za vsako dovoljenje posojila in njega podaljšanje tudi treba pritrditve nadzorstva? Ima zadruga kreditni zapisnik o posojila vrednih osebah?
6. Ali se dajo posojila do gotove meje tudi brez poroštva?
7. Ali so zadolžnice tako sestavljene, da ni mogoče tudi neudom posojila dajati?
8. Kolikokrat se posojila preiskujejo glede njih varnosti?
9. Ali so vpeljeni zapisniki (Kreditliste) o bremenih posameznih oseb, da se iz njih skupni dolgovi teh takoj razvidijo?
10. Ali je bilo treba za iztirjanje posojil sodnijskih tožeb, in koliko se je neiztirljivih posojil do sedaj uže odpisalo?
11. Ali se je promet gibal v mejah, ki so mu po pravilih določene, ali je morebiti čez svoje moči razširil dovoljeni mu kredit?

Posojila v posebnem.

1. Ali se dajejo posojila na menice ali na dolžna pisma? Ali so vsa dana posojila pokrita z dotičnimi menicami in zadolžnicami?
2. Ali so menice in zadolžnice pravilno sestavljene in postavno dovolj kolekovane?
3. Ali se podpisujejo menice in zadolžnice in druge poroštvene pogodbe vedno v pričo načelnikov ali pooblaščenih uradnikov?
4. Ali so menice tako narejene, da se brez prezentacije plačujejo v posojilniški pisarni?
5. Na kakošne obroke se dajejo posojila in kolikokrat se podaljšujejo?
6. Ali se pri podaljšanju tirja primerna svota na račun povračila?
7. Ali se v vseh slučajih podaljšanje dovoljuje samo z dovoljenjem porokov?
8. Kako visoko se obrestujejo posojila, ali se obresti predplačujejo?
9. Ali se provizije in druge pristobine pobirajo? Kako visoke so?
10. Koliko je zaostalih obresti, ali so te v primeri z danim posojilom?
11. Ali se dovoljujejo posojila v posebnih sejah in po pravilnem sklepu načelstva? Ali so dotični sklepi zabeleženi v posebni cenzurni knjigi?

Menično eskomtovanje.

1. Ali zadruga tudi menice eskomtuje, in koliko je največji eskomtni kredit in po katerih obrestnih odstotkih?	2. Do katerega obroka se sprejemajo take menice; ali so te pravilno izgotovljene, podpisane, kolekovane, ali se zadnji giro glasi na zadrugo?

Posojila proti zastavi.

1. Kako visoko je najvišje posojilo proti zastavi, in na kaki obrok se dajejo ta posojila?2. Kako visoko se obrestujejo ta posojila, in kateri papirji	se sprejemajo in po katerem kurzu? 3. Ali se nahajajo vse zastave po zapisniku ter ali so tudi dobro shranjene?

Posojila proti vknjižbi.

1. Kako visoka je skupna svota vseh danih posojil proti vknjižbi, in v kaki razmeri so te z rezervnim zakladom in z lastnim premoženjem?2. Kako visoko je največje hipotekarno posojilo?3. Ali je vpeljana pravilna amortizacija in ali se gleda, da se anuitete točno vplačujejo?4. Kakošni odpovedni obroki so določeni pri posojilih na negotov čas? Kako visoko se obrestujejo	in v katerih obrokih se obresti plačujejo? 5. Ali se plačujejo tudi druge pristojbine?6. Ali so hipotekarne zadolžnice pravilno izgotovljene in kolekovane?7. Ali dajo obremenena posestva dovolj varnosti? Ali se je posodilo tudi na obrtna, rudarska in fužinska podjetja?8. Ali so posloplja zavarovana, in kako se to v evidenci drži?

Konto-korentna posojila.

1. Ali se dajejo taka posojila, in kako visok je njih skupni znesek?2. Kako visoko je največje konto-korentno posojilo, in kako so ti krediti zavarovani?	3. Kako visoko se obrestujejo?4. Ali se pazi, da se ne prekorači ta kredit?5. Ali so vplačila redno zabeležena?

G. Naloženi denar pri drugih zavodih.

1. Kako in kje ima zadruga naložene denarje, katerih ne rabi?
2. Ima zadruga vrednostne papirje, koliko in po katerem kurzu so postavljene v bilanci?
3. Ali ima efektno rezervo zoper zgube pri kurzi, ter se ogiblje špekulacije z vrednostnimi listi?
4. Ali si je zadruga hišo v svoje namene kupila? Kako visoko je postavljena v bilanci, in za koliko se vsako leto njena vrednost zmanjšuje?
5. Ali je morala zadruga prevzeti, oziroma kupiti posestva, da si je tirjatve zavarovala? Koliko je teh posestev, in kolika je njih vrednost, za katero jih je vsaki čas mogoče prodati?
6. Ali je morala zadruga sprejeti tudi hipotečne tirjatve v varstvo svojih posojil?
7. Ali so poslopja zadruge zavarovana?

H. Knjigovodstvo in letni računi.

1. Ali odgovarja knjigovodstvo in računstvo obrtnemu obsegu, in je li tako uravnano, da je mogoče račune skleniti po priporočenem obrazcu?
Ali se račun o dobičku, zgubi in bilanci strinja s števili, ki so v knjigah zabeležena?
2. Ali so načelnik, odborniki in nadzorniki izvedeni v vpeljanem knjigovodstvu tako, da so v stanu pregledovati stanje zadruge, kakor je to njih dolžnost?
3. Ali so se vodile računske knjige pravilno do zadnjega časa? Ali so vsi sprejemi in izdatki točno prenešeni v glavnih knjigah? Ali so knjige pravilno in dobro vezane, kolekovane in vse strani s tekočimi številkami zaznamovane?
4. Ali se nahaja škadenca o zapadlih menicah in zadolžnicah in tudi knjiga o kopiranih pisemih?
5. Kako so hranjene vse knjige?
6. Ali se vjema inventura v gotovini v blagajnici tudi z blagajnim dnevnikom in z glavnimi knjigami? Koliko znaša danes gotovina v blagajnici?
7. Ali so dvomljive tirjatve postavljene v bilanci le po prilični vrednosti, ali so neiztirjljiva posojila odpisana?
8. Ali se vrednostne listine v računskem sklepu na drobno navajajo (specificirajo)?
9. Ali je računski sklep po načelstvu podpisan, ali je nadzorstvo potrdilo, da se računski sklep strinja z inventuro in z vsemi glavnimi knjigami?

10. Ali se računski sklep s predlogi nadzorstva o razdelitvi dobička 8 dni pred občnim zborom pošilja udom, ali se jim isti drugače naznani? Ali se računski

sklep z bilanco v smislu § 22 združne postave javno razglašajo?

11. Katere prepotrebne knjige se pogrešajo?

Podpis revizorja:

Podpis načelstva:

URADNI DAN.

Posojilnica mora imeti gotove uradne dneve, za katere mora vedeti širno občinstvo. Ob uradnih dnevih mora biti posojilnica dostopna vsem strankam brez izjeme. Takrat se opravljajo vsi posli kar od kraja: sprejemajo se prošnje za vstop, za posojilo; stranke prinašajo in odnašajo denar, vplačujejo hranilne vloge, vračajo posojila, poravnavajo obresti, dobé pri seji načelstva dovoljena posojila itd.

Ob uradnih dnevih naj bosta v pisarnici vsaj dva odbornika navzočna, ali vsaj en odbornik poleg uradnika (pisarja), če ga posojilnica ima. Ako so se na uradni dan došle in izplačane svote le v dnevnik zapisovale, treba jih potem, ko stranke odidejo, zapisati še v vse druge knjige, kamor bi se sicer takoj morale zabiležiti.

Hranilne vloge (vložene in izplačane) se morajo pa takoj in sicer prej, ko se hranilnična knjižica izroči stranki, vpisati v konto knjige za hranilne vloge.

Po dokončanem uradnem dnevu se zaključi dnevnik, sešteje gotovina v blagajnici, ki se mora vjemati s svoto, katero blagajniški dnevnik kaže. Potem se gotovina napiše na denarni listek in oba (denar in listek) shranita se v kasi pod dvojnom zaporom, kjer čakata prihodnjega uradnega dneva. — Da dela posojilnica vedno večji in večji napredek, treba je imeti večkrat v tednu uradni dan ali celó vsak dan uradovati, ali vsaj skoro vselej vstreči strankam, zlasti tistim, katere imajo daljno pot do posojilnice.

MESEČNI RAČUN IN MESEČNA KONTROLA.

Po vsakem uradnem dnevu je mogoče pri pravilnem knjigovodstvu pregledati, kakošno je stanje posojilnice; kakošne vrste so bili dohodki in kakošni so bili izdatki, to kažete knjigi «dohodki» in «stroški», knjigi, ki služite v tako imenovano skontiranje. V te knjige kaže namreč razvrstiti po vsakem uradnem dnevu vse dohodke in izdatke. Ako se potem soštevati hoče te rubrike, vidi se že kateri koli dan, kaj in koliko je došlo in se izdalo. To soštevanje izvrševati ni treba sicer vsak dan, ali kaže pa to storiti ob koncu meseca. Takrat naj se tudi pri seji načelstva konstatuje, da se je škontrovanje izvršilo, in da je to pokazalo, da se blagajniški dnevnik s knjigami za škontrovanje popolnoma vjema

LETNI RAČUN.

Računi slovenskih posojilnic naj obsegajo navadne 3 dele vsakega pravilnega trgovskega računa: 1) denarni promet, 2) stanje (bilanca), 3) račun o dobičku in zgubi. a) Račun denarnega prometa je le prepis vseh svot, ki so bile najprvo v blagajniškem dnevniku zabilježene in potlej še v knjigah «dohodki» in «izdatki» razvrščene.

b) Pregled stanja, bilanco je že težje sestaviti. Rezultat baš minulega leta je treba postaviti na rezultate prejšnjega leta. Ta števila je pa treba še primerjati s svotami, ki se vzamejo iz vseh združenih knjig. Treba je pač sešteti iz knjig vsa posojila, ki so pri dolžnikih bila zadnji dan združenega (ob enem solčnega) leta, sešteti vse zaostale obresti, naložene hranilne vloge z naraslimi obrestmi, preceniti inventar itd. Na ta način se dobi združno imetje. Da se dobé združne obveznosti (pasiva), treba je slično postopati gledé deležev, hranilnih vlog, rezerve itd. Ako se bilanca na dva načina sestavlja in računi, tako se najdejo gotovo prava števila, ki niso fingirana (navidezna), marveč odgovarjajo djanskemu stanju posojilnice. c) Račun o dobičku in zgubi ni tako važen. To je le kontrola in dokaz, da se je bilanca pravilno izračunila in sestavila. Ta oddelek celega računa je ob enem tudi izpričevalo, da zavod ve, kateri oddelki njegovega poslovanja so zadrugi v korist, kateri v škodo.

Tu je pa treba dobro preudariti, katere vrste dohodki so bili zadrugi v resnici v korist, in katere v resnici v škodo; preu-

dariti, katera števila je uvrstiti le pri tem kontu in ne pri bilanci, katera števila se pa zopet morajo pri tem kontu in pri bilanci v poštev jemati in navajati.

Splošnega navoda za sestavljenje letnega računa ne moremo podati, ker so v tej zadevi različna pravila posojilnic, katera povedó kako je bilanco sestavljati. Rezervni fond pride vsekako med pasiva (dolgove); navadno pride med pasiva pristopnina, ker se mora običajno djati k združnemu zakladu. Obresti, ki jih posojilnica daje lastnemu fondu, prištevajo se tudi k pasivi. Upravni stroški se prištevajo vselej k «škodi» (zgubi), baš tako nagrade (ako se niso dale iz čistega dobička), davki, neposredne pristojbine. Povrnjeni upravni stroški pridejo k dobičku, baš tako nov inventar; dočim je obraba inventarja posojilnici v škodo. Kedar dela nova posojilnica svoj letni račun, naj vzame za vzgled tudi nekaj računov novejših posojilnic. Sicer pa naj vpraša za svet izvedence; pisatelj bode sleherni posojilnici rad razjasnil, kar bode v njegovi moči.

4. del letnega računa je opravilno poročilo, kakoršno naravnost terja § 22. točka 3 združne postave z dne 9. aprila 1873, v katerem se pravi, da se mora z računskim sklepom in bilanco vred objaviti «število udov, ki jih je društvo imelo o času sklenene bilance, potem število društvenikov, kolikor jih je v teku bilančnega leta pristopilo in odpalo, kakor tudi število opravičnih deležev, kolikor jih je bilo o sklepu bilance in kolikor se jih je v teku leta vnovič pridružilo, odpovedalo ali odplačalo».

Pravilno je, da so pri letnih računih zlasti upravni stroški natančno navedeni in razvrščeni; zlasti kjer so ti stroški že visoko število, treba je tudi v javnem računu vse te svote navesti, da si zadruga ohrani svoje dobro ime nasproti udom in nasproti občinstvu. Pove naj se tudi, kako se namerava čisti dobiček porabiti ali kako se je že obrnil.

Račun naj bode gledé vseh oddelkov podpisan od vseh udov ravnateljstva (načelstva) in od pregledovalcev računa. Dobro je pa, če ima račun še pregled posojilniškega delovanja iz prejšnjih let in razna naznanila gledé uradnih dni, gledé sprejemanja udov in hranilnih vlog, zastran dovoljenja posojil, zastran visokosti raznovrstnih obresti (deležev, hranilnih vlog, posojil) itd.

KNJIGOVODSTVO.

Za pravilno knjigovodstvo je treba vse polno knjig, knjižic, zapisnikov in tiskovin:

A) Knjige morajo biti sledeče: 1) blagajniški dnevnik, 2) in 3) skontro (dohodki in stroški), 4) konto deležev, 5) konto posojil, 6) konto hranilnih vlog. Te knjige morajo biti debele in trdo vezane (v usnje); to velja zlasti o knjigi št. 5 in 6.

B) Knjižice: 1) zapisnik zadruženikov, 2) vložni zapisnik (exhibitni protokol), 3) zapisnik naloženega denarja, 4) zadružne knjižice (te se vročijo udom in dolžnikom), 5) hranilne knjižice (vročijo se hranilničarjem).

Za konto posojil in hranilnih vlog je dobro napraviti 6) kazalo (index), da se najde stranka, katera ni knjižice seboj prinesla. Za vpisovanje upravnih stroškov je dobro imeti posebno knjižico (7), skoro tako tudi za neposredne pristojbine (8).

C) Zapisnike naj ima posojilnica še sledeče: 1) zapisnik inventarja, 2) zapisnik za seje načelstva, nadzorstva in občnega zbora (zadostuje za vse ena debela čista knjiga), 3) zapisnik zadolžnic z dnem, kdaj se iztečejo, 4) zapisnik menic z isto rubriko.

D) Tiskovine naj ima posojilnica sledeče: 1) prošnje za pristop in posojila, 2) pristopna izjava, 3) prošnja za podaljšanje posojila, 4) odstopna izjava, 5) opomini (terjanje kapitala, obresti), 6) informacije (poizvedovanje) o dolžnikih

V «društveni tiskarni» D. Hribarja v Celji se dobé sledeče tiskovine*:

Obrazec A.* Blagajniški dnevnik. B. Konto za posojila. C. Konto za hranilne vloge. D. Konto za zadružne deleže. E. Knjiga za stroške. F. Knjiga za dohodke. G. Imenik društvenikov. H. Denarni listek. I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog. K. Referatna pola za dolžnike. L. Poročevalna pola za dolžnike. M. Opomin ostalih obresti. N. Računski listek za posojila. O. Konto hranilne vloge. P. Konto «delež in dividenda». R. Konto «posojila». S. Izkaz.

Gledé knjig, katere rabijo posojilnice, omenimo da je vedno najboljše rabiti poseben konto za hranilničarje in poseben za posojila (dolžnike). Večkrat se stvar zamotati utegne, ako bi se

* Poglavitne obrazce te tiskarne smo porabili za izpeljane uzore nekaterih slučajev posojilniškega knjigovodstva.

rabila za oboje le ena knjiga pod imenom «glavne knjige», kjer bi se dolgovi zapisovali na eno, «vloge» na drugo stran, kakor nemški «soll in haben». (Čudno se nam vsled tega zdi, da rabijo v ta namen nekatere posojilnice edino le «glavno knjigo» — ena ima celó svoj nemški «soll» pa «haben» v tej knjigi (zato se jej pa včasih tudi štrana zmeša, toda ne drugače, kakor v besedah «soli — haben», — sicer je zavod velik in zeló čislan). Knjige za posojilnice so skoro da najboljše te, katere je «Zveza» priporočila — dobé se v D. Hribarjevi tiskarni v Celji. Pri tiskovini «blagajniški dnevnik» bi želeli, da se nadomesti izraz «stroški» — s pravilnejšim «izdatki» in za «Fürtrag» naj se rabi pravilnejši «iznos» mesto «prenos» in za «Uebertrag» pa «prenos» mesto «odnos». Tako rabijo te izraze tudi Hrvati, kar je po našem mnenju pravilnejše.

Kedar novi udje vstopajo, takrat naj sleherni podpiše pravila ali se izjavi, da k zadrugi pristopi. Te pristopne izjave s podpisi naj se hranijo v posebni knjigi, ali pa se dajo tiskati take izjave o pristopu, ali pa se stranka takrat ob enem, ko prosi posojila, tudi podpiše, da pristopi k zadrugi. Gledé izstopa iz zadruge je tudi potrebno posebne izjave, toda to je v korist le stranki, da se reši dolžnosti, katere je bila prevzela pri vstopu; zato naj ona sama skrbi, da se popolnoma in pravilno odveže. Vendar imajo tudi za odstopno izjavo nekatere posojilnice tiskane obrazce.

Vse posojilniške knjige se morajo voditi po trgovskih postavah, potlej imajo veljavo tudi pred sodnijo; ž njihovo pomočjo, in ako se dobi še prisega, lahko se dožene sicer dvomljiva pravda; t. j. ako bi se drugi dokumenti (zadolžnica, menica) izgubila. Po posojilniških knjigah se ne sme nič izbrisovati in popravljati; zlasti številke se morajo po vseh knjigah vjemati. Knjige posojilniške se morajo vedno hraniti; pisma, računi in drugo pa najmanj 10 let, kakor to trgovska postava predpisuje.

V nekem obziru je najvažnejša knjiga blagajniški dnevnik (žurnal), ker v to knjigo mora priti vsak krajcar, ki je došel za vodu, in v to knjigo se zapiše sleherna svota, ki se izplača. — Enako važni ste tudi knjigi: «konto za posojila» in «konto za hranilničarje», ker ste obe skupaj tako rekoč glavni knjigi. Te knjige naj se shranjujejo v kasi, ker so jako važne.

Kolekovane morajo biti tiste knjige, v katere pridejo še druga imena, ne samo imena udov, torej blagajniški dnev-

nik, konto za hranilničarje in knjige za škontriranje (razdelnik) (dohodki in stroški).*

Načelo mora biti posojilnici to, da ima vsako svoto, ki je došla ali odšla, zapisano najmanj v dveh knjigah; vrh tega naj ima pa stranka isto svoto tudi v svoji knjižici. — Nič naj se stranki ne izplača, če knjižice pri sebi nima. Navadno tudi denarja od stranke jemati ni treba, če bukvic nima.

V zapisnik združnikov naj se vselej zapiše, kdaj je ud vstopil. Ako naznani odstop, naj se tudi to zapiše, da bode koncem leta odstopil, če je bil namreč pravočasno odstop naznanil. Delež naj se mu pa še le izplača 4 tedne po občnem zboru. Takrat oddá izstopivši ud svojo združno knjižico.

Jako važna je tudi tiskovina, ki zasluži za podlogo, ko se poizveduje o stranki, ki posojila išče. Tukaj je treba, da si posojilnica zadobi dobro prepričanje o prosilčevi materijelni in moralni vrednosti. Oboje naj se jemlje v poštev. Gledé materijelnega stanja naj se poprašuje o nepremakljivem in premakljivem imetji prosilca, poprašuje naj se, čemu bode rabil posojilo, za koliko časa itd.; kje utegne dobiti, da bode vrnil. Natanko je treba poizvedovati tudi o porokih.

* Tiskarne preskrbé navadno poleg vezanja tudi kolkovanje knjig.

KONTO ZA POSOJILA.

Število		I m e						Opomnja
akt.	delež.	<i>Zabukošek Peter, Levec, hiš. št. 10</i>						
300	500							
Posojila	Število blagajn. knjige	Datum	Vplačal na		Obresti so pla- čane			
			kapital	obrestih				
400	—	$\frac{867}{1931}$	1. feb. 1894	—	—	12	—	1. avg. 1894
		1839	1. jul. 1894	300	—	—	—	
akt.	delež.	<i>Strahar Janez, Vojnik, hiš. šte. 15</i>						
301	501							
300	—	$\frac{868}{1935}$	1. feb. 1894	—	—	9	—	1. avg. 1894

KONTO ZA HRANILNE VLOGE.

Tek. štev. hran. knjiž.	Datum	Štev. blagaj. knjige	Vloži	Datum	Štev. blag. knj.	Vzdig- ne	Narasle obresti	Stanje koncem leta	Opomnja o posebnih pogojih od- povedi, vin- kuliranja itd.
192	<i>Blažević Anton, Celje, hiš. štev. 100</i>								
	<i>1. feb. 1894</i>	<i>1936</i>	<i>8000</i>	<i>10. feb. 1894</i>	<i>869</i>	<i>300</i>	—		
193	<i>Piskrec Josip, Laški trg, hiš. štev. 20</i>								
	<i>1. feb. 1894</i>	<i>1937</i>	<i>1000</i>	<i>1. apr. 1894</i>	<i>870 871</i>	<i>1003</i>	<i>75 *)</i>		<i>*) Z obrest- mi vred je vse vzdignil</i>

TROVANJE IZDATKOV (STROŠKOV)

Izdatki.

Inventar	Posebna rezerva	Prehodni zneski	Za dobre namene	Na- grada	Deleži		Dividenda	Razni stroški			V k u p		
					glavni	opra- vilni							
						I.						II.	
150	—	—	—	10	—	100	—	—	—	—	—	13383	75

Obrazec E.

SKONTROVANJE DOHODKOV.

Dohodki.

Izposjila zadruga	Inventar	Nalož. denar pri drugih zavodih		Prehodni zneskl														V k u p	
		Ka- pital	obre- sti																
5000																		14343 30	

Obrazec F.

KONTO ZA ZADRUŽNE DELEŽE.

Štev. deleža 500. Ime *Zabukošek Peter v Lercu h. št. 10*

Datum vplačanja ali izplačanja			Štev. blag. knjige	Deleži		Izplač. dividenda		Opomba
leto	mesec	dan		vpla- čani	izpla- čani	znesek	za leto	
1894	febr.	1	1930	10 gl.	—	—	—	

ZGODOVINSKI PREGLED SLOVENSKIH POSOJILNIC.

a) Raiffeisen-ove posojilnice.

Raiffeisena imenujejo očeta malih nemških posojilnic. F. Raiffeisen je bil rojen na Nemškem, nekje ob Renu blizu Koblenca l. 1818. Bil je upravni uradnik. V tistih krajih, kjer je v mladih letih (1847—1850) služil, je bila takrat velika beda in lakota med prostim ljudstvom. Da bi revnemu narodu pomagal, osnoval je bil najprvo konsumno društvo z vzajemnim poroštvom, ki je svojim članom živila po ceni preskrbovalo, n. pr. kruh, krompir; imelo je svojo pekarijo, preskrbovalo ljudstvu tudi dobro seme itd.

Kljubu temu je zapazil Raiffeisen, da bode ljudstvu še le potem pomagano, če bode dobilo po ceni denar na posodo, ker ga namreč oderuhi preveč stiskajo, zlasti pri živinski kupčiji in sprejemanji živine v rejo.

Zato je začel ljudem v tistih krajih posojilnice snovati. Njega je vodila, čeravno je bil protestant, prava krščanska ljubezen do bližnjega, kateremu je hotel z denarnimi zavodi pomagati. Njegov namen je bil v prvi vrsti, s podukom na člane in izposojevalce upljivati, torej pobaljšati ga najprvo v npravstvenem obziru. Pri snovanji posojilnic je imel Raiffeissen sledeča načela: Vsaka vas ali vsaj vsaka župnija naj ima svojo posojilnico.

Posojilnico naj vodijo kmetje sami, najboljši občani naj stopijo na čelo denarni zadrugi; vodijo naj zavod brezplačno. Le »računar« naj dobi primerno nagrado, ki naj bode kolikor mogoče vedno enaka, če tudi je dela več, kakor prvotno in navadno. Kmetje, kateri kot udje pristopajo, naj se neomejeno zavežejo zadrugi s svojim poroštvom. Deležev naj posojilnica ne jemlje; kmet ne more deležev plačevati, denarja potrebuje za kmetovanje. Vsaj njegova kmetija, živina in poljsko orodje njegovo dajejo dovolj varnosti pri zadrugi z neomejenim poroštvom. Obresti od posojil naj posojilnica ne jemlje naprej. Da ima denarna sredstva za posojevanje, skrbi naj za hranilne vloge.

Posojuje naj se po Raiffeseisen-ovem nasvetu le na zadolžnice; menice so pri njegovih zavodih izključene. Čisti dobiček se ne razdeljuje med člane, ampak prideva k prihranjeni zalogi (rezervnemu fondu), do katerega posamezni udje nimajo pravice, marveč le vsesкупna posojilnica. Če bi se posojilnica razdružila, si tudi zadružniki te zaloge ne smejo prisvojiti. Ona ostane marveč, kakor kakošna ustanova, nedotakljiva, ima se le obrestonosno naložiti dotlej, da se ustanovi nova posojilnica, ki jo zopet kot svojo last prevzame.

Po njegovem prizadevanji se je osnovalo na stotine posojilnic. Kolikor mogoče, je vse te zavode združil v enako društvo, kakor je naša «Zveza»; okolo 500 posojilnic je vodil v tem svojem društvu, ki je imelo 8—10 preglednikov za zavode, ki so se mu pridružili.

Raiffeisen je veliko pomagal njegov sin. Blagi mož je umrl še le pred nekaterimi leti (1888), 70 let star. Po njegovih načelih se je osnovalo že več kakor 1500 posojilnic.

Drug, enako zaslužni mož je bil

b) Schulze-Delitsch.

Za nemško posojilništvo imata oba enake zasluge. Dočim je prvi začel svoje delovanje na zahodnem Nemškem, bilo je delovanje družega prvotno razširjeno bolj po vzhodnem Nemškem, po Pruskem in Saksonskem. Oba moža sta začela delovati v istih letih (1847—1850); oba sta imela skoro enaka načela in enake namene: združiti posamezne moči, posamezne ljudi v celoto, v ta namen, da celota posameznim posojuje, kedar so v denarni stiski. Po načelih vzajemnosti, po principih skupne zaveze priti do skupnega kapitala in premoženja, s katerimi naj se posameznim članom te skupnosti pomaga — to je bil smoter pri obeh možeh. Razločevala sta se le v nebistvenih rečeh. Raiffeisen je imel princip, pomagati le kmetskemu ljudstvu; zato je hotel ustanovljati le kmetske posojilnice; Schulze ni bil tako tesnosrčen. On je prirejal in nasvetoval denarne zavode za vse stanove, rokodelce, kmete, trgovce in za slehernega pač, kdor se je hotel pridružiti osnovanemu denarnemu društvu, zato je nasvetoval zdaj omejeno, zdaj neomejeno zavezo, sploh je precej več svobode puščal v svojih naukih. Zato so se mogle po njegovih nazorih osnovane denarne zadruge več ali manj razširiti ali skrciti in dobiti celó značaj velikih denarnih zavodov, denarnih bank.

Raiffeisen je pa želel, da ima le vsaka kmetska vas ali vsaka kmetska župnija svojo posojilnico (da bi več župnij skupno imelo svoj denarni zavod, to naj bi bila le izjema). Raiffeisenove posojilnice naj bi ostale tudi vedno prave kmetске posojilnice, katere naj bi v resnici le kmetje na skrbi imeli; edino le za vodstvo računov naj bi se posluževali ali učitelja ali župnika, ki pa naj bi nikakor ne imel v drugem obziru (pri posojevanju in vračevanju) odločilne besede. Schulze pa ni izključeval inteligence in gledé obsega v terénu (ozemlji) ni stavil nikakoršnih mej. Zato so se posojilnice te vrste razprostirale navadno čez eden ali pa tudi čez več upravnih (sodnih) okrajev in bile ustanovljene zdaj za kakošno mesto, zdaj za več vasi itd.

Bistveni razložek med tema snovateljema nemških posojilnic je bil ta: Raiffeisen je izključil deleže, Schulze jih je pa na vsak način priporočal. Raiffeisen ni trpel, da bi udje od posojilnic še kakošen drug dobiček imeli, kakor ta, da so na posodo dobivali. Schulze je pa dopuščal, da so se prvič deležem dajale obresi in drugič primeren del udom od napravljenega konecletnega dobička ali celó oboje skupaj.

Raiffeisen je pa terjal, da ves dobiček pride v prihranjeno zalogo, za katero je pač tudi Schulze skrbel, toda s tem razložkom, da ta ni odrekal pravice posameznim udom do tega rezervnega fonda, katerega bi si oni smeli med seboj razdeliti, ako bi se kdaj razšli.

Raiffeisen je pa hotel, da se posamezni udje nikoli prihranjene zaloge ne dotaknejo.

Sicer sta pa oba, ki sta posredno in neposredno, z besedo in peresom jako veliko zavodov v življenje zbudila, s tem nadzorovala posojilnice, da sta leto za letom priobčevala v letopisih o njih štatistične date in dajala navode za pravilno poslovanje. Vrh tega sta oba združila večino svojih posojilnic v društvo, katero je po svojih knjigah, časopisih in uradnikih v zvezi stoječe posojilnice podučevalo in nadzorovalo, torej sta ona dva to storila, kar dela predsednik «Zveze slovenskih posojilnic» tudi že več nego 10 let.

c) Češke založny.

Popred kakor nemški kmetje, so znali češki kmetje razlagati si sanje Egiptovskega Jožefa; t. j. v dobrih časih varčevati za slabe čase. Že v 18. stoletji in menda še pred so imeli kmetje po čeških vaseh in trgih navado, da so žito v dobrih letih ali pa

sploh v jeseni shranjevali, da so ga imeli za slabe čase in za setev. Neki del svojih pridelkov morali so »založiti« v skupnih žitnicah in shrambah, v katere so morali tudi graščaki nekaj doprinašati. Prve češke posojilnice na Češkem, Moravskem in Šleskem so bile torej žitne, in ne denarne založnice, a so bile last vseh gruntarjev dotične vasi. To shranjevanje žita je bilo začetkoma prostovoljno, pozneje pa, za cesarja Jožefa ukazano. To je trajalo morebiti skoro do polovice tega stoletja. Iz teh žitnih zakladov, ki so prišli kmalu pod državno nadzorstvo, izcimili so se polagoma denarni zavodi. Žita je namreč večkrat preostajalo, prodali so ga, denar pa shranjevali. In kakor je bilo žito občna (občinska, vaška) last, tako tudi za žito skupljeni novci, katere so začeli mesto žita — ne podarjevati, marveč posojevati. Na ta način so nastale sredi tega stoletja in pozneje češke »gospodarske založny«. Ž njimi se je začelo pečati tudi zakonodajalstvo, osobito deželni zbor, da so se te starodavne češke posojilnice uredile v duhu časa in po enakomernem postavnem potu. Najprvo se je več teh založnic, ki so bile po vaseh raztrešene, združilo v okrajne založnice, ki so bile in so še nadzorovane po deželnem odboru; pozneje so se uredile v zmislu zadružne postave ali pa prelevile celó v čisto nove zadruge po Schulze-jevem ali Raiffeisenovem sistemu.

Razen »gospodarskih založen« so se pa istočasno, kakor na Nemškem, tudi na Češkem snovale samostojne posojilnice za drugo ljudstvo, (gruntarji so jih že imeli), za meščane, rokodelce, trgovce itd. Te so bile osnovane največ po Schulze-jevih navodih. Njih število je bilo že pred 20 leti jako veliko, ko so se snovale še kot društva, ko ni bilo še sedanje ugodne zadružne postave. Te posojilnice so zvali »občanske (meščanske) založny«; imele so menda svoje sedeže največ po mestih, trgih in obrtnih krajih. Kot tretja, pa slabše zastopana vrsta čeških posojilnic bi bile one male založne iz novejšje dobe, katere imajo običajno naslov »sporitelni a uverni spolek«. Te se le v tem od onih razločujejo, da so sprejele bolj Raiffeisenova načela, da n. pr. izključno le na zadolžnice posojujejo, kar so sicer tudi starejše »gospodarske založne« storile.

Kakor imamo Slovenci svojo »Zvezo«, tako imajo Čehi svojo »Jednoto založen v Čechach, na Morave a ve Slezsku«, ki izdaje enako našemu »Letopisu« štatistiko čeških posojilnic, ki jih podučuje in menda nekoliko tudi po svojih uradnikih nadzoruje. K tej »Jednoti« plačujejo enako slovenskim posojilnicam posamezne založne na leto 5—100 gld., po tem, kakor so večje ali manjše.

Iz najnovejše statistike (za l. 1893) posnamemo, da je vseh čeških založnic l. 1893. bilo v omenjenih deželah češke krone 698 (vmes tudi 1 na Dunaji), ki so imele 269.302 članov.

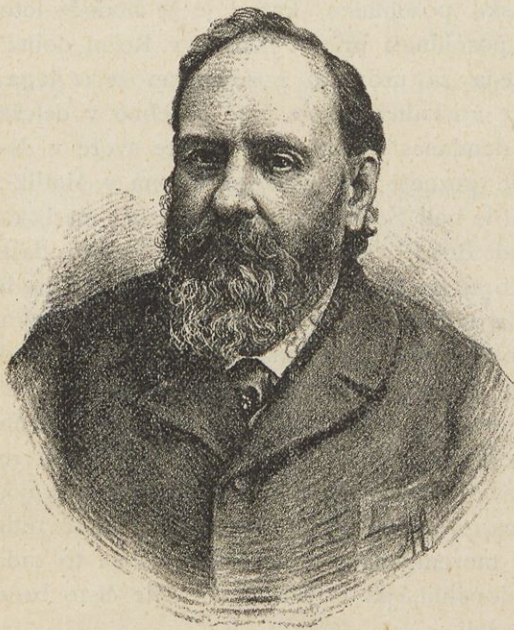
Dočim skrbi «Jednota» le za red in poduk pri posojilnicah, ima pa «Živnostenska (obrtna) banka», v Pragi s svojimi podružnicami nalogo, da jim priskoči na pomoč, kedar so v denarnih stiskah. Ta banka posojuje češkim založnicam, kedar potrebujejo, večje in manjše svote proti menicam. S to banko so stopile že tudi nekatere

d) slovenske posojilnice

na enak način v zvezo in bile prav zadovoljne s postrežbo.

Predno prestopimo h kratki zgodovini slovenskih posojilnic, moramo poudarjati, da je češko posojilništvo najstarejše in najbolj razvito, ter da prekosi vso nemško posojilništvo v deželah češke krone in drugih avstrijskih kronovinah.

Posojilništvo se je začelo namreč v zadnjih letih tudi po Dol.

Dr. Josip Vošnjak

in Gor. Avstrijskem širiti in tudi po Tirolskem. Povsodi se snujejo posojilnice ali po Schulze-jevih ali po Raiffeisen-ovih principih; vendar se ne more nič bolj razviti kakor slovensko posojilništvo, čeravno podpirajo dežele same ustanovitev ondotnih novih posojilnic, (osobito onih po Raiffeisen-ovih nazorih), dočim se mora naše posojilništvo le na lastne moči, na domoljubje in na moč slovenskega kmeta opirati.

Kako se je torej začelo slovensko posojilništvo?

Po zgledu čeških posojilnic in po Schulze-jevih nazorih je praktično vpeljal prvo slovensko posojilnico pokojni češki rojak Horak v Ljubljani, ker je bil ondi že pred 36 leti združil neka-

tere ljubljanske obrtnike v »obrtnijsko pomožno društvo«, ki je bilo v prvi vrsti denarna zadruha in je že prvotno slovensko (nemško) uradovalo. Vendar je vse drugo slovensko občinstvo na posojilnice javno opozoril še le znani naš domoljub, gosp. dr. Josip Vošnjak, ki je v letu 1868 po Češkem potoval, da bi se seznanil z ondornimi razmerami in potem Slovence opozoril na vse, kar je ondi hvalevrednega našel. Res je storil blagi domoljub to v »Slovenskem narodu«, v katerem je posebno to povdarjal, kako je na Češkem z veseljem videl, da so imeli skoro v vsaki vasi svojo »založno«. Na to je povdarjal potrebo tacihi zavodov za Slovence tudi v koledarji (1871) družbe sv. Mohorja, kjer je bil ob enem pribčil tudi pravila za uzor. Praktično pa je skusil napraviti prvo slovensko posojilnico v svojem takratnem službenem kraji, v Šmarji pri Jelšah, kar se mu pa ni posrečilo, ker je bil ta kraj prehitro zapustil, preselivši se v Slovensko Bistrico. Vendar so pa istočasno ljutomerski rodoljubi po navodu Schulze-jevih knjig in pravil ustanovili že l. 1871. kot društvo tako rekoč prvo slovensko posojilnico, kateri je že bodoče leto tudi kot društvo sledila posojilnica pri sv. Jakobu v Rožni dolini. Da sta obe vzeli Schulze-ja za uzor, to posnamemo že iz tega, ker sta obe visoke deleže vpeljali in svoje moč posebno v deleže stavili. Zato pa imata dandanes še obe prav velike svote v deležih. Kar se je posojilnic pozneje osnovalo, n. pr. ona v Metliki, ki je zelo stara, si je tudi le bolj Schulze-ja vzela za uzor; metliška posojilnica ima n. pr. tudi dokaj visoke deleže, od katerih daja precej veliko delnine. Skoraj po enakih uzorih se je osnovala tudi posojilnica na Vrhniki, da si je pozneje delovati začela. Celjska posojilnica je vpeljala poleg velikih tudi male deleže in to zaradi tega, da si je pridobila s tem davčne olajšave postave z dne 27. decembra 1880. Po njenem uzoru se je vsled navodov, ki jih je dajala »Zveza«, osnovalo največ slovenskih posojilnic, katere strinjajo nazore Schulze-jeve in Raiffeisen-ove in se ob enem opirajo, kakor se tudi morajo, na združni zakon od l. 1873. In to tudi odobrujemo. Nikakor ne moremo namreč svetovati, če bi to tudi naša združna postava dovolila, da bi posojilnice bile čisto brez deležev, kakor Raiffeisen želi.

Raiffeisenov nasvet, da ostane prihranjena zaloga (rezerva) nedotakljiva za vse čase, je sprejela tudi postava od 1. junija 1889, na katero se je več posojilnic oziralo pri svojih pravilih. Na drugi strani pa se z Raiffeisenovimi nazori, po katerih je deloma osnovanih nekaj posojilnic na Koroškem in v novejšem času tudi na

Kranjskem, nikakor ne strinjamo, da bi posojilnica le v svoji vasi (župniji) delovala. To je premajhen delokrog. Zato take posojilnice nikakor ne morejo prav vspevati. Imajo premalo duševnih in materijelnih moči na razpolaganje. Največ slovenskih posojilnic si je izvolilo en sodnijski okraj za svoje torišče. Take tudi najboljše vspevajo, zlasti če imajo sedež na mestu sodišča in če so v dobrih rokah.

Takih posojilnic je tudi na Štajerskem in Kranjskem največ; tudi na Primorskem se ravnaajo večinoma po tem zgledu. Le na Koroškem ni bilo mogoče povsod ravnati se po tem načelu, ker baš na sedežu sodišč ni bilo dobiti za ta posel potrebnih domoljubov. Mi želimo, da bi se stare in nove posojilnice ravnale po duhu in navodih, katere daja »Zveza slovenskih posojilnic«, in po naših v tej knjigi razloženih nazorih, da postanejo na ta način slovenske posojilnice zdrava in krepka specijaliteta med avstrijskimi posojilnicami.

POSTAVA OD 9. APRILA 1873

o pridobilnih in gospodarstvenih društvih ali tovarištvih.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

POGLAVJE I. SPLOŠNA DOLOČILA.

Prvi oddelek.

O ustanovitvi društev in o pravnem razmerji njihovih udov.

§ 1.

Določila te postave bodo veljala za društva z nedoločnim številom društvenikov, katerih namen je pospeševati prislužek (dobiček) ali gospodarstvo svojih društvenikov z vkupnim obrtovanjem ali z dajanjem kredita (pridobilna in gospodarstvena društva), kakor
zajemna in kreditna društva,
sirovinska in magazinska društva,
produktivna društva,
potrošna društva in
stanovna društva itd.

§ 2.

Pridobilna in gosodarstvena društva se morejo napraviti tako, da jim so društveniki ali neomejeno ali omejeno zavezani.

V prvem slučaju je vsak društvenik z vsem svojim imetkom nerazdelno zavezan za društvene dolžnosti, a v drugem slučaju samo do neke določne, naprej ustanovljene vsote.

§ 3.

K ustanovitvi društva je potrebno:

1. Da se sprejme društvena firma (tvrdba);
 2. da se društvena pogodba (pravilo, položilo, statut) pismeno sestavi;
 3. da se ta pogodba vpiše v vpisnik (register) za društva.
- Posamezni društveniki pristopijo s pismenim izrecilom.

§ 4.

Društvena firma mora biti vzeta s predmeta, kateremu velja podjetje, imeti oznamenilo »društvo v vpisnik vpisano« ter pristavek po tem, kakoršna je zaveza (§ 2), namreč: »z neomejeno zavezo« ali pa »z omejeno zavezo«.

Ime društvenikov ali drugih oseb se ne sme jemati v firmo. Vsaka nova firma mora se očitno razlikovati od vseh firm vpisanih društev, katere so že prej v tistem kraju ali v tisti občini.

§ 5.

Društvena pogodba mora obsegati:

1. Firmo in sedež društva;
2. predmet podjetja;
3. dobo, doklej bode trpelo društvo, ako bi se utesnilo na določen čas;
4. uvete za pristop društvenikov, in tako tudi kaka posebna določila o odhodu iz društva (izstopu, smrti ali izloč.lu);
5. količino opravičnih deležev posameznih društvenikov in način, kako se narejajo;
6. načela, po katerih bode delati bilanco in dobiček preračunjati, način, kako se bilanca pretehtuje, in tako tudi določilo o razdelbi dobička in izgube med posamezne društvenike;
7. kako se voli in sestavlja načelstvo in kako se izkazujejo udje načelstva, njihovi namestniki in društveni uradniki;
8. obliko, kako se sklicujejo društveniki;
9. uvete za glasovalno pravico društvenikov, in obliko, kako se ta pravica izvršuje ali uživa;
10. tiste reči, o katerih se ne more sklepati po prosti večini tistih društvenikov, ki se snidejo na sklic, temveč je treba večje večine glasov ali pa sklepa po drugih potrebnostih storjenega;
11. kako bode društvo svoja naznanila razglašalo;
12. naznambo o tem, bodo li društveniki za društvene dolžnosti neomejeno ali le z neko omejitvijo zavezani, in če je v tem zadnjem slučaju zavezanost raztegnjena čez mero v postavi določeno (§ 76), doklej sega ta zaveza;
13. imena udov prvega načelstva ali tistih oseb, kateri naj izprosijo vpis društva v dotični vpisnik.

§ 6.

Društvena pogodba, vpisana v vpisnik društev, mora se v posnetku razglasiti.

Posnetek ta mora obsegati:

1. Datum društvene pogodbe;
2. firmo in sedež društva;
3. predmet podjetja;
4. dobo, doklej bode trpelo društvo, če je utesnjeno na neko določeno dobo;
5. imena in stanovališče udov načelstva, ako je načelstvo že v društveni pogodbi postavljeno;
6. način, kako bode društvo svoja naznanila razglašalo;
7. naznambo o tem, bodo li društveniki z neko utesnitvijo zavezani, in če je v tem zadnjem slučaju zavezanost raztegnjena čez mero v postavi določeno (§ 76), doklej sega ta zaveza.

Ako je v društveni pogodbi določena oblika, kako daje načelstvo izrecila svoje volje na znanje in kako se podpisuje v imenu društva, naj se razglasi tudi to določilo.

§ 7.

Pri vsakem trgovinskem sodišči je pisati vpisnik o tistih društvih, katera imajo svoj sedež v njegovem okoliši.

Za ta vpisnik veljajo določila v trgovinskem zakoniku o trgovinskih vpisnikih (registrih) dana.

§ 8.

Dokler ni vpisano v društveni vpisnik, društva kakor tacega še ni. Ako se v imenu društva dela, predno je vpisano, zavezani so delajoči osebno in nerazdelno.

§ 9.

Vsaka predruagačba društvene pogodbe mora se pismeno storiti ter trgovinskemu sodišču zglasiti s priloženim prepisom društvenega sklepa.

S tem premenilnim sklepom dela se tako kakor z izvirno društveno pogodbo. Razglasi se samo v toliko, kolikor so po njem predruagačena določila v prejšnjih razglasih obsežena.

Sklep nima pravne moči, dokler ni vpisan v društven vpisnik pri tistem trgovinskem sodišči, v okoliši katerega ima društvo svoj sedež.

§ 10.

Pri vsakem tistih trgovinskih sodišč, v kraji katerih ima društvo kako podružnico, mora se le-ta zglasiti, da bode vpisana v društveni vpisnik, ter je pri tem izpolniti vse, kar §§ 6 in 9 za glavni zavod velevala.

§ 11.

Pravni razmer med posameznimi društveniki se ravna v prvi vrsti po društveni pogodbi. Ta pogodba sme samo v tistih točkah, pri katerih je to izrečno dopuščeno, odstopati od določil te postave.

§ 12.

Društvo sme pod svojo firmo pridobivati pravice in na se jemati dolžnosti, tudi zemljiško svojino ali last in druge stvarne pravice na zemljiških pridobivati, pred sodiščem tožiti in toženo biti.

Redoma podsodno je tistemu sodišču, v okraji katerega ima svoj sedež.

§ 13.

Za društva, katerih podjetje se celoma ali deloma suče o trgovinskih opravilih, veljajo, kodar ta postava ne ukazuje drugače, določila trgovinskega zakonika, dana o trgovcih.

§ 14.

Ondi, kjer ima društvo in povesod, kjer ima katera njegova podružnica svoj sedež, naj se piše kazalo (register), v katero je vpisovati ime in priimek in tako tudi stan vsakega društvenika, dan, katerega je pristopil v društvo in prestal biti društvenik, število opravičnih deležev, ki jih vsak ima, kakor tudi odpoved enega ali več opravičnih deležev.

Vsakemu mora biti dopuščeno, pogledati v to kazalo, kakor v društveno pogodbo in kake njene spremembe.

Drugi oddelek.

O načelstvu, nadzornem svetovalstvu in velikem zboru.

§ 15.

Vsako društvo mora imeti načelstvo, izvoljeno izmed društvenikov. Po njem je ono zastopano pred sodiščem in zunaj sodišča.

Načelstvo sestoji lahko iz enega ali iz več udov, udje utegnejo imeti plačo ali brez plače. Njih postavitev je vsak čas oporočena ali preklicna, ne kratač pravic do odškodovanja, ki bi izvirale iz kake pogodbe.

§ 16.

Vsakokratne ude načelstva je takoj po tem, ko se postavijo, zglasiti zaradi vpisa v društveni vpisnik. Zglasitvi naj se pridene njihov izkaz. Udje načelstva morajo pred trgovinskim sodiščem podpisati se ali svoj podpis v poverjeni obliki vpoležiti.

Po enakem je delati vselej, kadar se udje načelstva kako premené, oziroma kadar jim se postavijo namestniki.

Ako premena ni v društveni vpisnik vpisana niti javno razglašena, tedaj jo sme društvo tretjemu samo tedaj naproti postaviti, kadar dokaže, da je le-ta pri sklepanji opravila za to spremembo vedel.

Ako se je vpis in razglas storil, mora tretji dopustiti, da sprememba proti njemu obvelja, ako niso okolnosti take, da se iz njih mora vzeti, da on, sklepa je opravilo, ni vedel niti ne moral vedeti za to spremeno.

§ 17.

Načelstvo naj v obliki, kakor društvena pogodba določuje, izrecilo svoje volje na znanje daje in naj se za društvo podpisuje. Kadar o tem ni nič določeno, potreben je podpis vseh udov načelstva. Podpisujejo se pa tako, da k firmi društva ali k imenu načelstva vsak svoj podpis pristavi.

§ 18.

Društvu se s pravnimi opravili, ki jih načelstvo v njegovem imenu sklepa, pravice dobivajo in dolžnosti nakladajo. Vse eno je, je li opravilo izrekoma skleneno v imenu društvenem, ali pa če je iz okolnosti očitno, da je bila pogodnikov volja skleniti ga za društvo.

Oblast načelstva, zastopati društvo, sega tudi na vsa tista opravila, za katera je po občnem državljskem pravu potrebno, posebno na razpol opravila sloveče pooblastilo.

§ 19.

Načelstvo ima dolžnost proti društvu, držati se tistih utesnil, katera so za razsežaj njegove oblasti, društvo zastopati, ustanovljena v društveni pogodbi ali po sklepih velikega zbora. Ali utesnilo načelstva v zastopanju društva nima do tretjih oseb nikake pravne moči. To velja zlasti za ta slučaj, kadar ima zastop veljati samo za neka opravila ali neke vrste od opravil, ali samo v nekih okolnostih, ali za neki čas ali v posameznih krajih, ali kadar bi se za neka opravila zahtevalo privoljenje velikega zbora, nadzornega sveta ali drugega organa.

§ 20.

V imenu društva priseguje načelstvo.

§ 21.

Za vročitev povabil in drugih vročil društvu bode dovolj, da se vroče kateremu udu načelstva, ki ima pravico ali sam ali z drugimi vred podpisovati se, ali pa društvenemu uradniku, kateri ima pravico, društvo pred sodiščem zastopati.

§ 22.

Načelstva dolžnost je skrbeti za to, da se pišejo društvene knjige, kolikor treba.

Tem knjigam, ako so pisane po propisu trgovinskega zakonika, gre za izkaz tega, kar ima društvo iz postavno dopuščenih mu opravil tirjati, tista mera dokazne moči, katera je trgovskim knjigam po členu 34 trgovinskega zakonika in po §§ 19, 20, 21 in 22 vvodne postave k temu trgovinskemu zakoniku (Drž. zak od l. 1863, šte. 1) dodeljena.

Načelstvo mora zadnji čas v prvih šest mesecih vsakega opraviškega leta oznaniti računski sklep preteklega opraviškega leta z bilanco vred. V tem oznanilu treba tudi zlasti na znanje dati število

udov, ki jih je društvo imelo o času sklenene bilance, potem število društvenikov, kolikor jih je v teku bilančnega leta pristopilo in odpalo, kakor tudi število opravičnih deležev, kolikor jih je bilo o sklepu bilance in kolikor se jih je v teku bilančnega leta vnovič pridružilo, odpovedalo ali odplačalo.

§ 23.

Udje načelstva, kateri v tem svojstvu brez prejetega naročila ali proti propisom te postave ali društvene pogodbe delajo, zavezani so osebno in nerazdelno za škodo s tem napravljeno.

§ 24.

Društvena pogodba lahko načelstvu pridruži nadzorno svetovalstvo, ki ga društveniki iz svoje srede — vendar ne tudi izmed udov načelstva — izvolijo, in katerega postavilo je vsak čas oporečno.

Kadar je postavljeno nadzorno svetovalstvo, čuje ono nad tem, kako društvo v vseh razdelkih upravitva svoja opravila oskrbuje, ono sme poizvedeti, kako tekó društvene stvari, vsak čas pregledati knjige in spise njegove in preiskati društveno blagajnico, koliko je v njej.

Ono sme, kadar koli se mu zdi potrebno, udom načelstva in uradnikom začasno, in to, dokler prvi prihodnji veliki zbor stvari ne razsodi, oblasti ustaviti in narediti, česar je potreba k začasnemu nadaljevanju opravil.

Ono naj račune o posameznih opravičnih dobah, zlasti letne račune, bilance in nasvete o razdelitvi dobička pretrese, in o tem vsako leto velikemu zboru poroči.

Ono naj skliče veliki zbor, kadar je v interesu društva potrebno.

Udje nadzornega svetovalstva so zavezani za škodo, katero naredé, ne izpolnivši svojih dolžnosti.

§ 25.

Nadzorno svetovalstvo ima oblast, pravdati se z udi načelstva, kjer veliki zbor tako ukrene.

Kadar ima društvo kako pravdo z udi nadzornega načelstva, zastopajo ga pooblaščenci, kateri se izvolijo na velikem zboru.

Vsak društvenik ima pravico, ob svojem trošku kakor intervenient vstopiti v pravde prej omenjene.

§ 26.

Zvrševanje opravil društvenih, kakor tudi zastopanje društva zastran teh opravil sme se odkazati tudi društvenim uradnikom ali drugim osebam kakor pooblaščencem dotičnega društva. V tem slučaju ravna se njihova pravica po danem jim pooblastilu, ona se o dvombi razteza na vsa pravna dejanja, katera so po navadi združena z izvršitvijo takšnih opravil.

§ 27.

Pravice, katere gredo družtenikom v družtenih rečeh, sosebno kar se tiče oskrbovanja opravi, vpogledovanja v bilanco in nje pretresa in pa določila, kako naj se razdeli dobiček, zvršujejo vsikoliki družteniki skup v velikem zboru.

Vsak družtenik ima na tem zboru po en glas, ako družtena pogodba ne ustanavlja drugače.

§ 28.

Veliki zbor družtenikov sklicuje načelstvo, v kolikor te pravice nimajo po družteni pogodbi ali po ti postavi tudi druge osebe.

§ 29.

Zunaj slučajev v družteni pogodbi izrečno določenih sklicati je veliki zbor, kadar se v interesu društva pokaže potrebno.

Veliki zbor se mora precej poklicati, kadar najmanj desetina vseh družtenikov to nasvetuje v vlogi, ki jo oni podpišejo in v kateri povedo, čemu in zakaj naj se skliče veliki zbor. Ako je v družteni pogodbi pravica, zahtevati sklic velikega zbora, dana večjemu ali manjemu številu družtenikov, tedaj naj ostane pri tem.

Tiste, katerih dolžnost je, veliki zbor sklicati, naj trgovinsko sodišče na zahtevanje nasvetovalcev k temu primora z globami do 300 gld. avstr. veljave.

§ 30.

Veliki zbor naj se sklicuje tako, kakor družtena pogodba določuje.

Namen velikega zbora je vselej s sklicem vred na znanje dati. O takih stvareh, katerih razprava ni tako oznanjena, ne morejo se delati sklepi; vendar za sklep, da se po nasvetu v velikem zboru skliče preizreden veliki zbor, to ne velja.

Za to, da se kaj nasvetuje, in za razprave brez sklepanja oznailo ni potrebno.

§ 31.

K temu, da more veliki zbor veljavne sklepe delati (da bode sklepčen), potrebno je, — kjer družtena pogodba drugače ne določuje, — da je na njem najmanj desetina udov pričujoča ali zastopana.

§ 32.

V takem slučaju, kadar veliki zbor ni sklepčen, je treba, — če družtena pogodba drugače ne določa, — poklicati drug zbor, kateri je sklepčen brez ozira na število pričujočih ali zastopanih družtenikov.

Drugi veliki zbor je utesnjen na razpravo tistih reči, za katere je bil sklican zbor, ki ni imel uspeha.

§ 33.

Ako družtena pogodba ne ustanavlja drugače o načinu sklepanja, to se delajo sklepi velikega zbora z nadpolovično (absolutno)

večino glasov; prvosednik se glasovanja deleži in kadar se glasovi po enakem številu razdvojijo, tedaj velja ter je skleneno tisto mnenje, kateremu je prvosednik pristopil.

Ako društvena pogodba ne določa drugače, sme se predru-
gačba društvene pogodbe in pa razdružitve društva ukreniti samo z
večino od dveh tretjin vseh oddanih glasov najmanj.

§ 34.

Načelstvo ima dolžnost, izpolnjevati in izvrševati vsa določila
društvene pogodbe ter sklepe, ki jih veliki zbor po istih veljavno
stori, in je društvo za to odgovorno.

Sklepe velikega zbora je vpisavati v knjigo zapisnikov, v katero
sme vsak društvenik in tudi upravno oblastvo pogledati.

§ 35.

Načelstva dolžnost je, vsakemu društveniku, če želi, po en pre-
pisek (odtisek) društvene pogodbe s kakimi premenami in dopolnili
vred, potem en prepisek potrjenih računskih sklepov (dovrškov) in
bilanc za povračilo stroškov izročiti in te spise, če se tako želi, s
svojim podpisom prevideti.

Vrhi tega naj načelstvo en prepisek (odtisek) društvene po-
godbe, kakor tudi vsako nje predruagačbo v osmih dnevih po oprav-
ljenem vpisu, in en prepisek odobrenih računskih sklepov in bilanc
v osmih dnevih po odobrenji položiti po političnem okrajnem gla-
varstvu pred deželno poglavarstvo. Politična oblastva naj, kadar bode
potreba, ude načelstva k temu primoravajo z globami do 100 gld.

Tretji oddelek.

O razdružbi.

§ 36.

Društvo se razdružuje:

1. Kadar izteče v društveni pogodbi ustanovljeni čas;
2. kadar društvo tako sklene;
3. kadar se odpre konkurs (kant);
4. kadar upravno oblastvo (§ 37) tako naredi.

§ 37.

Razdružbo katerega društva sme upravstveno oblastvo tedaj
narediti, kadar je zaradi delovanja ali pogajanja društva po § 88 te
postave pravokrepna obsodba v kazen storjena.

Kazenska sodišča so dolžna, takšne obsodbe, brž kakor zadobé
pravokrepnost, političnemu deželnemu oblastvu priobčiti.

§ 38.

Razdružilna razsodba pristoji političnemu deželnemu oblastvu v
okolih, katerega ima društvo svoj sedež, in kadar je delovanje društva
po podružnicah razširjeno čez več dežel, tistemu političnemu dežel-
nemu oblastvu, v okolihi katerega je glavni zavod. Proti razdružilni

razsodbi moči se je v štirih tednih z utečajem (rekurzom) obrniti na ministerstvo notranjih reči.

Pravica političnega deželnega oblastva, razdružbo na podlogi obsodbe (§ 37) kazenskega sodišča ukreniti, ugasne po isteku treh mesecev potem, ko je ta obsodba postala pravokrepna.

§ 39.

Razdružba, ki jo je upravno oblastvo pravokrepno ukrenilo, naj se uradoma priobči trgovinskemu sodišču, da jo vpiše v društveni vpisnik in razglasi.

§ 40.

Razdružbo mora, — kadar ni nasledek odprtega konkurza ali izrečena po upravnem oblastvu, — načelstvo zglasiti, da se vpiše v društveni vpisnik; tudi se mora razdružba po trikrat ob različnih dnevih razglasiti v časnikih, ki so določeni za razglaševanje takih vpisil.

S tem razglasom je ob enem povabiti upnike, da se oglasé pri društvu.

Četrty oddelek.

O likvidaciji društva.

§ 41.

Kadar se društvo razdružuje, da ni konkurza, opravi načelstvo likvidacijo, če se to delo v društveni pogodbi ali po sklepu društva ne izroči drugim osebam. Postavilo likvidatorjev je vsak čas oporečno ali preklicno.

§ 42.

Načelstvo naj likvidatorje zglati trgovinskemu sodišču, da jih dá vpisati v društveni vpisnik; le-ti naj sami osebno svoj podpis pred tem oblastvom zapišejo ali pa naj mu podpise v poverjeni obliki vpoložé.

Kadar kateri likvidator odstopi ali mu pooblastilo mine, treba je to tudi zglasiti za vpis v vpisnik.

§ 43.

Tretjim osebam je moči imenovanje likvidatorjev, kakor tudi izstop likvidatorja ali pa prestanek njegovega pooblastila nasproti postaviti samo pod tistimi uveti (pogoji), pod katerimi je po § 16 moči premeno načelstvenih udov tretjej osebi nasproti postaviti.

Kadar je več likvidatorjev, ne morejo dejanj spadajočih k likvidaciji s pravno močjo opravljati drugače nego sovкупno, ako ni izrekoma določeno, da sme vsak posamič delovati.

§ 44.

Likvidatorjev delo je, tekoča opravila dokončati, dolžnosti razdruženega društva izpolniti, njegove tirjatve potirjati in imovino društveno obrniti v denar; oni zastopajo društvo pred sodiščem in zunaj sodišča, smejo za-nj poravnave (nagodbe) sklepati in kompromise narajati. Novih opravil se smejo likvidatorji prijemati samo v namenu, da se tekoča opravila doženó.

Nepremične stvari, ako društvena pogodba ali sklep društva ne določuje drugače, smejo likvidatorji samo ob javni dražbi (licitaciji) prodajati.

§ 45.

Ako se obsežek pravic, ki jih likvidatorji imajo (§ 44) glede opravil, kako utesni, ta utesnitev proti tretjim osebam nima pravne moči.

§ 46.

Likvidatorji oddajó svoj podpis tako, da dozdanji firmi, ki naj po zdaj veljá za likvidacijsno firmo, svoja imena pristavijo.

§ 47.

Likvidatorji so dolžni, društvu nasproti v oskrbovanji opravil ravnati se po sklepih velikega zbora, sicer so društvu za škodo, ki jo ima od njihovega nasprotnega dejanja, osebno in nerazdelno zavezani.

§ 48.

Denarji, kar jih je ob razdružbi in kar se jih nabere med likvidacijo, naj naj se uporabljajo (obračajo) tako:

1. Najpred se poplačajo upniki društva, kakor tirjatev katerega doteče, ter se pridržé vsote potrebne za tirjatve, katere še niso dotekle;

2. iz tega, kar preostane, izplačajo se društvenikom vplačani opravljeni deleži. Ako ni toliko denarja, da bi se popolnoma zagrnili, porazdelí se denar po primeri posameznih dolgov, ako v društveni pogodbi ni drugače določeno;

3. kar prebode denarja po tem, ko so založeni društveni dolgi in opravljeni deleži društvenikov, to se porazdelí med društvenike po določilih društvene pogodbe o porazdeljevanji dobička (§ 5, odst. 6).

§ 49.

Likvidatorji naj precej, ko začnó likvidacijo, postavijo bilanco. Ako ta ali pozneje narejena bilanca pokaže, da društvena aktivna imovina z rezervnim fondom in opravljenimi deleži društvenikov vred ne zadostuje za založbo društvenih dolgov, naj likvidatorji pod svojo odgovornostjo precej nasvetujejo, da se nad imovino društva odpre konkurs, ter naj priobčijo to velikému zboru, ki ga je ob enem sklicati.

§ 50.

Če prav je društvo razdruženo, veljajo vendar dotle, dokler se likvidacija ne dokonča, v drugem gledé na pravne razmére dozdanjih društvenikov med seboj, in do tretjih oseb določila prvega in drugega oddelka, kolikor ne izvira nič drugega iz določil pričujočega oddelka in iz bistva likvidacije same.

Podsodnost društva, kakoršna mu je bila o času razdružitve, ostane za razdruženo društvo, dokler se likvidacija ne dokonča. Vročila gredoča društva se vročujejo s pravno močjo kateremu bodi izmed likvidatorjev.

§ 51.

Po dokončani likvidaciji izročé se knjige in pisma razdruženega društva kateremu izmed bivših društvenikov ali komu drugemu v hrambo. Tega društvenika ali drugega hranilca določi trgovinsko sodišče, kadar ni dobrovoljnega domenka.

Društvenikom in njih pravnaslednikom ostaje pravica knjige in papirje pregledovati in rabiti.

§ 52.

Konkurzni red določuje, ako je nad imenjem društva zunaj slučaja v § 49. oménjenega konkurz odpreti.

Posilnega izravnanja tu ni.

POGLAVJE II. POSEBNA DOLOČILA ZA DRUŠTVA Z NEOMEJENO ZAVEZO.

§ 53.

Udje društva z neomejeno zavezo napravljenega zavezani so nerazdelno z vsem svojim imenjem za vse društvene dolžnosti, kolikor aktivna društvena imovina v slučaju likvidacije ali konkurza ne zadosti za njih založbo.

Kdor nastopi v že napravljeno društvo, zavezan je kakor vsak drug društvenik za vse dolžnosti, katero je bilo društvo še pred njegovim pristopom na se vzelo.

Nasprotna temu pogodba nima do tretjih oseb nikake pravne moči.

§ 54.

Vsak društvenik ima pravico, izstopiti iz društva, tudi kadar je društvena pogodba na določen čas sklenena.

Kadar društvena pogodba ničesar ne ustanavlja o odpovednem roku in o času izstopa, ne more nihče izstopiti kakor še le po dovršenem opravičnem letu, ako je najmanj štiri tedne poprej odpoved dal. Društvenišтво mine tudi s smrtjo, ako društvena pogodba ne določuje drugače.

§ 55.

Odstopivši iz društva udje in njih dediči ostajejo v zavezi upnikom društva, dokler teče rok zastarelosti, za vse dolžnosti, katere je društvo do njih odstopa na se vzelo.

Kadar društvena pogodba ne določuje drugače, oni nimajo pravice do rezervnega fonda in do druge kake društvene imovine; oni smejo samo zahtevati, da jim se njihov opravični delež, kakoršen se pokaže po računskem sklepu za tisto leto, v katerem je društvenik odstopil, mesec dni po ustanovitvi tega računskega sklepa izplača, ako do tiste dobe ni ukrenena ali ukazana razdružba.

§ 56.

Zasebni (privatni) upniki društvenikovi nimajo pravice, da bi s stvarmi, tirjatvami ali pravicami, spadajočimi k društvenemu imenju,

ali z deležem istih sebe izplačali ali varnost zadobili si. Predmet zvršila ali prepovedi utegne zanje biti samo to, kar sme društvenik sam za obresti ali za delež dobička zahtevati, in kar mu pri poravnavi pripade, ako se društvo razide ali ako on odstopi iz njega.

§ 57.

Določilo prejšnjega paragrafa velja tudi o zasebnih upnikih, k imajo zastavno pravico na imenji društvenika. Njihova zastavna pravica ne sega na stvari, tirjatve in pravice spadajoče k društveni imovini, ali na delež istih, temuč samo na tisto, kar je omenjeno v zadnjem stavku prejšnjega paragrafa.

Toda zgornja določila se ne dotikajo pravic, katere so se predmeta, ki ga je društvenik prinesel v društveno imenje, držale že ta čas, ko ga je prinesel.

§ 58.

Tirjatve društvene in zasebne tirjatve društvenega dolžnika, ki jih ima do društvenika, ne prebivajo (kompenzirajo) se med seboj ni celoma ni deloma, dokler društvo obstoji. Po razdružbi je tak prebój (kompenzacija) dopuščen, kadar in kolikor je društvena tirjatev društveniku pri poravnavanju odkazana.

§ 59.

Kadar je zasebni upnik kacega društvenika, po tem ko mu je brez uspeha zasebno imovino vzel v zvršilo (eksekucijo), še izprosil zvršilo na to, kar ima društvenik tirjati od društva, če odstopi, tedaj ima on pravico, bodi si društvo napravljeno na določen ali nedoločen čas, dati odpoved ter po tem svoje plačilo zahtevati, da tisti društvenik iz društva odstopi.

Odpoved se mora dati najmanj šest mesecev, predno izteče društveno opravilsko leto.

§ 60.

Če se odpre konkurs nad društvenim imenjem, s tega ne prihaja, da bi se odprl konkurs tudi nad zasebno imovino posameznih društvenikov.

Sklep o odprtji konkurza naj ne obsega imen nerazdelno zavezanih društvenikov.

Načelstvu, oziroma likvidatorjem gre v konkurznem postopku tisto pravno mesto ali postavljenje, katero konkurzni red prezadolžencu odkazuje.

Kakor je konkurs dokončan, imajo upniki precej pravico, prijeti posamezne, nerazdelno zavezane jim društvenike za to, kar so premalo dobili, toda samo tedaj, če so bili svoje tirjatve v konkurznem postopku zglasili in so one za pravične spoznane, z obrestmi in troški vred.

Za tirjatve, katere so v društvenem konkurzu ustanovljene za pravične in katerih tudi načelstvo, oziroma likvidatorji niso izpodbijali, sme se izprostiti zvršilo proti društveniku ter ni potreba novega pravnega postopka.

§ 61.

Kadar je konkurzni postopek dospel dotle, da načrt končnega razdelila stoji, dolžno je načelstvo, napraviti račun (doplačni račun), iz katerega je razvidno, koliko mora vsak družstvenik po določenih družstvene pogodbe (§ 5, odst. 6) doplačati v to, da se upniki zadovolijo za ono, kar so v konkurzu premalo prejeli.

Ako kdo doplačilo odreče ali je muden z njim, tedaj naj načelstvo dvojni spisak doplačnega računa položi pred konkurzno sodišče v sodno potrjenje.

Pridá naj se tej vlogi prepis družstvene pogodbe in spis tega, kar je kateri upnik izgubil, kakor tudi spis družstvenikov, kateri so po doplačnem računu kako doplačilo dolžni.

§ 62.

Konkurzni komisar naj vsem družstvenikom s posebnim naznanilom in po oznanilu pri sodišči nabitem dá naznanje, da doplačni račun lahko pri njem ali pri načelstvu pogledajo in si prepiske od njega vzamejo ter da jim je na voljo zoper ta račun, kar bi se jim zdelo opomeniti, za kar je ob enem postaviti dan (ročišče).

Ta dan je naznaniti tudi načelstvu, kateremu naj se vroči en izdatek razdelila.

Ako bi se temu ali onemu družstveniku tudi ne bilo vročilo naznanilo, ima že oznanilo pri sodišči nabito pravne nasledke naznanila vsem družstvenikom danega.

§ 63.

Ako se postavljeni dan storé kake opomnje, to je dotično stvarno in pravno razmerje pojasniti toliko, kolikor je potreba, da se more najprej prevdariti, so li opomnje važne ali niso.

O bistvenih podatkih razprave naj se spiše zapisnik.

Ako ne bi bilo moči razprave v enem dnevu dokončati, naj ji konkurzni komisar določi v nadaljevanje kateri izmed prvih sledečih dni ter naj to pričujočim dotičnikom naznani, kadar ustavi razpravo, ter naj dá v zapisnik postaviti, da se je to zgodilo.

Dotičnikov v novič vabiti ni potreba.

§ 64.

Sodišče naj doplačni račun potrdi potem, ko sklene o kakih opomnjah in ko ga primerno popravi, kjer bi bilo treba.

Proti potrditvi ni dopuščen nikak pravni lek (pomoček).

Sodno potrjeni doplačni račun je zvršljiv v štirinajstih dneh po tem, ko se potrdilni sklep nabije.

§ 65.

En izdatek doplačnega računa opravljenega s sodnim potrdilom naj se odlokoma priobči načelstvu.

Drugi izdatek naj se hrani pri sodišči, da ga utegnejo družstveniki pogledati.

Sklep o potrditvi naj se društvenikom razglasi z naznanilom pri sodišči nabitim.

Načelstvo ima pravico in kadar se dotični branijo ali so mudni, ima dolžnost, na podlogi sodno potrjenega doplačnega računa z zvršilom (eksekucijo) iztirjati doplačila, ki so jih posamezni društveniki dolžni.

Zvršilo naj se pri konkurznem sodišči izprosi in po določilih o sumarni pravdi dožene.

§ 66.

Vsak društvenik ima pravico, sodno potrjeni doplačni račun, kolikor se njega tiče, s tožbo izpodbijati; to tožbo je vpoložiti pred sodiščem, kateremu je društvo redoma podsodno, proti njegovemu načelstvu, katero naj v tej pravdi zastopa druge udeležene društvenike.

Podana tožba zvršila ne ovira.

§ 67.

Ako se doplački od nekaterih društvenikov povsem ne dadó potirjati ali ne celi, naj načelstvo za ta manjek naredi nov doplačni račun, v katerem se, kolikor primanjkuje, porazdeli med ostale društvenike.

Kako dalje postopati, določujejo §§ 61 do 66.

§ 68.

Načelstvo ima pravico, doplačila od društvenikov prejemati, ter je dolžno odpravljati jih, kamor so namenjena.

§ 69.

Določila prejšnjih §§ 61 do 68 naj se uporabljajo tudi tedaj, kadar društveno imenje sicer ni dovoljno za izplačilo upnikov, pa se vendar z vzrokov v § 66. konkurznega reda naštetih konkurz ne odpre.

Namesto konkurznega sodišča prihaja v tem slučaju tisto sodišče, kateremu je društvo redoma podsodno.

§ 70.

Ako načelstvo ne izpolni svojih dolžnosti, ki jih ima po §§ 61 do 69, sme sodišče po predlogu enega udeleženega društvenika postaviti enega ali več društvenikov ali tudi koga drugega, da oskrbujejo opravila načelstva.

§ 71.

Za načelstvo dana določila (§§ 61 do 70) veljajo tudi za likvidatorje, kateri stopijo na njihovo mesto.

§ 72.

V §§ 61 do 71 ukazano postopanje ne brani društvenim upnikom, držeč se svojih pravic, katere jim daje nerazdelna zavezanost društvenikov, poprijeti samostojno omenjene društvenike za to, kar je kateri pri svojih tirjatvah izgubil.

§ 73.

Tožbe proti društveniku iz tega, kar ima kdo tirjati od društva, zastarevajo v dveh letih po razdružbi ali pa po njegovem odhodu iz društva, kjer ni po svojstvu tirjatve postavno še krajši rok zastarelosti postavljen.

Zastarelost začenja teči tisti dan, katerega se je razdružba celega društva v društveni vpisnik ali odhod katerega društvenika v kazalo društvenikov (§ 14), pisano pri društvu, vpisal. Ako tirjatev še le po tem času doteče, začne se zastarelost z dobo, o kateri tirjatev doteče; a pri tirjatvah, ki sicer niso dotekle, katere je pa moči odpovedati, začne se z iztekom roka za odpoved postavljenega brez ozira na čas, kdaj dotečó,

Kadar je še kaj neporazdeljenega društvenega imenja, ne more se upniku nasproti postavljati dveletna zastarelost, ako zadovolitve edino iz društvenega premoženja išče.

§ 74.

Zastarelost tožeb proti društveniku oprtih na društvene dolge se pretrguje ne s pravnimi dejanji proti drugemu društveniku, ampak s pravnimi dejanji proti društvu, dokler še obstoji, in v slučaju razdružbe ali konkurza s pravnimi dejanji proti likvidatorjem, oziroma proti konkurzni masi.

§ 75.

Zastarelost teče enako tudi proti nedoletnim in takim osebam, ki imajo varha (tutorja) ali skrbnika (kuratorja), in tako tudi proti občestvom (korporacijam), pod pridržkom regresa do varhov in upravnikov.

POGLAVJE III. POSEBNA DOLOČILA ZA DRUŠTVA Z OMEJENO ZAVEZO.

§ 76.

Vsak ud društva ustanovljenega z omejeno zavezo zavezan je v slučaju konkurza ali likvidacije za društvene dolžnosti, ako društvena pogodba ne postavlja večjega zneska, ne samo s svojimi pravičnimi deleži, temuč še z drugim ravno tolikim zneskom.

§ 77.

Društvenik ne sme izstopiti iz društva, predno izteče pravično leto, in ne drugače, nego če je najmanj štiri tedne poprej odpovedal.

Takisto tudi odpoved enega ali več pravičnih deležev, če ob enem ne izstopi društvenik, kateri z drugimi pravičnimi deleži v društvu ostane, ne dobode moči pred iztekom pravičnega leta ter se mora najmanj štiri tedne poprej dati.

Vsako odpoved je precej vpisati v kazalo društvenikov, pisano po § 14.

§ 78.

Odstopivši družtenik ali dediči njegovi so še zavezani leto dni po izteku tistega opravnega leta, v katerem je družtenik odstopil, ako družtena pogodba ne postavlja daljše dobe tej zavezi, in zaveza je raztegnena na vse dolžnosti, katere je društvo bilo na se vzelo do družtenikovega odstopa.

§ 79.

Opravilni delež odstopivšega družtenika in kar mu na podlogi družtenega razmerja sicer gre, ne sme se mu izplačati, dokler ne ugasne zaveza v § 78 omenjena.

Do rezervnega fonda in drugega družtenega imenja odstopivši družtenik nima pravice, ako družtena pogodba drugače ne določuje.

§ 80.

Določila §§ 78 in 79 veljajo tudi za zavezo družtenikovo iz odpovedanih opravnih deležev. (§ 77, odstavek 2), da namreč dalje ostane, in gledé tega, kdaj se oni smejo izplačati.

§ 81.

Ako se društvo razdruži, ne smejo se vplačani opravljeni deleži prej izplačati niti se sme prevešek med družtenike (§ 48, št. 2 in 3) prej porazdeliti, nego izteče leto dni od dneva, katerega so javni časniki odločeni za to (§ 40) v tretje razglasili naznanilo.

To določilo velja tudi za tiste opravilne deleže, kateri so že bili odpovedani ta čas, ko se je razdružba ukrenila.

§ 82.

Udje načelstva in likvidatorji, kateri delajo proti propisom §§ 79—81, dolžni so osebno in nerazdelno povrniti opravljena izplačila.

§ 83.

Opravilne deleže in to, kar je družteniku na podlogi družtenega razmerja sicer na dobro pripisano, moči je z dovoljenjem načelstva predeti na druge, ako družtena pogodba ne določa drugače.

Ali tudi v tem slučaju ostaja predevajoči družtenik subsidiarno v zavezi po določilih §§ 78 in 80.

§ 84.

Ako bilanca pokaže, da je polovica na opravilne deleže vplačanega zneska izgubljena, naj načelstvo brez odloga skliče veliki zbor ter mu naznani, kako društvo stoji.

Kakor imenje družteno več ne zagrinja dolgov, mora načelstvo pod svojo odgovornostjo pri sodišči predložiti, da se nad družteno imovino odpre konkurz.

§ 85.

V konkurzu nad premoženjem društva z omejeno zavezo ima upravnik mase pravico, narediti preračun tistih svot, katere posamezni društveniki društvu dolgujejo, in za katere so oni po § 76 zavezani (doplačni račun), ter tedaj, ako bi društveniki kratili se doplačati, kar so na dolgu, ali v tem mudni bili, položiti ga pred konkurzno sodišče v sodno potrjenje. Vlogi je priložiti dvojni spis doplačnega računa, en prepis društvene pogodbe in eno kazalo društvenikov kaj doplačati dolžnih.

Gledé tega doplačnega preračuna bodo veljali §§ 62—65 s to spremeno, da stoji upravnik mase na mesto načelstva.

§ 86.

Vsak društvenik ima pravico, sodno potrjeni doplačni račun, kolikor se njega tiče, s tožbo izpodbijati. To tožbo je nastaviti proti konkurzni masi. Napeta tožba ne zavira zvršila (eksekucije).

POGLAVJE IV. KAZENSKA DOLOČILA.

§ 87.

Ako ti, kateri so dolžni kaj za društvo zglasiti v društveni vpisnik, tega ne storé, naj se kaznijo s kaznimi zaradi reda po določilih danih v trgovinskem zakoniku za opuščene zglasitve v trgovinski vpisnik (register). Za to, ker se niso izpolnili propisi dani v §§ 14, 22 (3. odstavku), 34 (2. odstavku), 35 (1. odstavku), 49, 61—69, 71 in 77 (3. odstavku) te postave, in za kako neresničnost v izkazih in priobčilih, ki jih velevali dajati ta postava, naj trgovinsko sodišče ude načelstva in nadzornega svetovalstva, oziroma likvidatorje kaznuje s kaznimi zaradi reda do 100 gld. avst. velj. Tudi te kazni zaradi reda in isto tako globe v § 29 in v § 35 (2. odstavku) omenjene tekó v zalog za uboge tistega kraja, v katerem ima društvo svoj sedež, ter se ne ne morejo izpreminjati v zapor.

§ 88.

Kadar katero društvo raztegne svoje delovanje ali svoje razprave na druge reči, ki niso našteje v § 1. te postave, tedaj so udeleženi društveniki, ako jih po občni kazenski postavi ne zadene huja, krivi pregreška ter jih je kazniti na denarjih do 300 gld.

§ 89.

Udje načelstva in nadzornega sveta, potem likvidatorji in kdor koli drugi, komur je kaj naročeno od društva, kateri v zapisnikih velikih zborov, v računskih sklepih (dovrških), bilancah in opravičnih poročilih, v kazalu društvenikov (§ 14) in v priobčilih, ki jih ukazuje § 35, vedoma kaj krivega naznanijo ali potrdijo, krivi so pregreška, če jih po občni kazenski postavi ne zadene huja, ter jih je kazniti z zaporom po na tri mesece.

POGLAVJE V. KONČNA DOLOČILA.

§ 90.

Na pridobilna in gospodarstvena društva, napravljena po ti postavi, ne uporablja se postava o družtvih od 26. novembra 1852 (Drž. zak. št. 253).

§ 91.

Tudi tista društva, napravljena predno ta postava dobode veljavnost, katerim je kak v § 1. naštetih namenov, naj se, — ako se jim pravila (štatuti) vjemajo s pričujočo postavo, ali če so se po pravilnem potu pripravila v sklad z njo, — na njih prošnjo vpišejo v društveni vpisnik ter naj se potem z njimi ravna po ti postavi.

Pravila takih društev smejo se samo za to predrugčiti, da bodo ustrezala tej postavi, in take predrugčbe ne potrebujejo državnega odobrenja.

§ 92.

Kadar društvo hoče lotiti se podjetja, za katero je po postavah potrebna državna dopustitev (koncesija), dolžno bode po veljavnih propisih izprositi si tako dopustilo.

§ 93.

Sosebno je potreba državne dovolitve za izdajanje zastavnih pisem, zadolžnic (dolžnih pisem), slovočih na imetnika, in obrestnih blagajničnih nakaznic, kakor tudi za zavarovalna opravila.

Dovolitev k tem podjetjem daje ministerstvo notranjih reči, domenivši se z drugimi dotičnimi ministerstvi.

§ 94.

Poprej ustanovljena društva, katera že imajo dopustilo za opravila v § 93 omenjena, morajo si, ako predrugčijo svoja zdanja pravila (§ 91, odstavek 2), izprositi posebno pismo o uvetih za zvrševanje dopuščenega podjetja (dopustno pismo), sicer jim dopustilo ugasne.

§ 95.

Kar se tiče zvrševanja podjetij, za katera je potreba dopustila, podstojе društva državnemu nadzoru po določilih, katera veljajo za društva, podvržena državnemu odobrenju.

Zvršitev te postave je naročena trgovinskemu ministru, ministru notranjih reči in ministru za pravosodje.

Na Dunaji, dne 9. aprila 1873.

UKAZ MINISTERSTEV ZA PRAVOSODJE, NOTRANJE REČI
IN TRGOVINO PO DOGOVORU S FINANČNIM MINISTER-
STVOM OD 14. MAJA 1873,

s katerim se v zvršitev postave od 9. aprila 1873 (Drž. zak. št. 70) o pridobilnih in gospodarstvenih društvih izdajó potrebna določila o osnovi in pisanji vpisnika (registra) za društva.

V zvršbo postave od 9. aprila 1873 (Drž. zak. št. 70) o pridobilnih in gospodarstvenih društvih izdaje se naslednji propis o osnovi in pisanji vpisnika za društva in o dotičnih opravilih:

§ 1.

Pri vsakem trgovinskem sodišči in pri vsakem drugem za zvrševanje sodne oblasti v trgovinskih rečeh določenem zbornem sodišči, v okoliši katerega imajo pridobilna ali gospodarstvena društva svoj sedež, pisati je za razsežaj tega okoliša vpisnik ali register tacih društev, v katerega je vpisavati vse, kar veleva postava o pridobilnih in gospodarstvenih društvih.

§ 2.

Vse v omenjeni postavi zapovedane zglasitve za društveni vpisnik morajo se pri trgovinskem sodišči ali osebno na zapisnik povedati ali v sodno ali beležniško potrjeni obliki položiti.

Pooblaščenci mórajo pokazati pooblastilo po enakem udostoverjeno.

§ 3.

Trgovinska sodišča naj uradoma čujejo nad tem, da se propisi o zglasitvah izpolnjujejo.

Takim zglasitvam, katere ne ustrezajo postavnim propisom, sosebno določilom § 4 v postavi o pridobilnih in gospodarstvenih društvih, naj se vpis odreče.

Vsa sodišča, zlasti ostaline razpravljajoča in konkurzna sodišča, potem obrtovna oblastva, trgovinske in obrtne zbornice in beležniki (notarji), imajo dolžnost, kadar zvršujoč svoj urad zvedó za kak prestop ek propisov o zglasitvah, brez odloga ovaditi ga trgovinskemu sodišču.

§ 4.

Kazni zaradi reda, v katere je po § 87 postave o pridobilnih in gospodarstvenih društvih obsojati tiste, kateri kako zglasitev opusté, so denarne kazni (globe) od 10—300 gld., katere se ne morejo izpremeniti v zapor, ter tekó v zalog za uboge tistega kraja, v katerem ima trgovinsko sodišče svoj sedež.

Predno se kdo obsodi v globo, opomniti ga je, naj v določenem roku izpolni, kar mu propisi o zglasitvah nalagajo.

Te kazni zaradi reda je zvrševati brez ozira na to, da je morebiti obrtovno oblastvo tistega krivca istodobno obsodilo v kako kazen zaradi prestopka obrtnih propisov.

§ 5.

Kadar se društvo razdruži po odprtem konkurzu ali po naredbi upravnega oblastva, treba razdružbo uradoma vpisati v vpisnik. Za tega delj naj sodišča, pri katerih se odpre konkurz nad društvenim imenjem, to brez odloga priobčijo trgovinskemu sodišču, katero piše vpisnik.

Če se društvo razdruži po odprtem konkurzu, ni potreba tega vpisa javno na znanje dajati.

§ 6.

Pri trgovinskem sodišči kake podružnice se nič ne vpisuje, dokler se ne izkaže, da je vpis pri trgovinskem sodišči glavnega zavoda opravljen.

Kadar si društvo napravi podružnico v takem kraju ali taki občini, kjer je že enako slovoča društvena firma, mora se firmi te podružnice pridodati pristavek, po katerem se ona razlikuje od vsake društvene firme, katera je že v tistem kraju ali v tisti občini.

§ 7.

Za utečaje (rekurze) proti naredbam trgovinskih sodišč zastran vpisov v vpisnik za društva in zastran pisanja tega vpisnika veljajo na vseh stopinjah določila postave o sodnem postopku zunaj pravde.

§ 8.

Osnovan je vpisnik za društva po obrazcu A.

Vsak list, to je dve strani, kateri ležita ena proti drugi, razdeljen je na osem navpičnih stolpcev ali predelkov.

Prvi stolpec ima vložno število društvene firme zapored tekoče od začetka do konca celega zvezka in pri vsakem vpisu spodnje število, pod katerim se nahaja tisti vpis v vložku;

drugi stolpec dan, katerega se je kaj vpisalo;

tretji, kako slove društvena firma od besede do besede;

četrti naznanja kraj, kjer je glavni zavod in pa, kje so društvene podružnice, ako jih ima;

peti kaže ime likvidatorjev, če je društvo v likvidaciji, in tako tudi pri družtvih, ki se bavijo edino ali vsaj nekoliko s trgovinskimi opravili, ime prokuristov, če je kateri postavljen, in kadar gre za kolektivno prokuro, tudi naznambo tega razmerja;

šesti ima vse druge pravne razmere, katere je vpisavati v vpisnik, po napotku § 9 tega ukaza;

sedmi stolpec se vzklicuje na spise vpisnikove;

osmi obsega vse druge društvo zadevajoče vpise, katerim se ne prilegajo ostali stolpci, zlasti tudi preložitev društvenega sedeža v okoliš drugega trgovinskega sodišča, o odprtem konkurzu in o drugačni razdružbi.

§ 9.

Dovoljno je, od društvene pogodbe in od sklepov, ki jo predružačujejo, vpisati v šesti stolpec, — ne krateč naznamb v druge stolpce idočih, — samo posnetek z opomnjo, v katerem zvezku knjige priložnice (§ 10) in pod katerim številom je moči najti ta pisma od konca do kraja.

Ta posnetek naj obsega:

1. datum društvene pogodbe in predružačujočih jo sklepov;
2. predmet podjetja;
3. čas, doklej trpi društvo, če je utesnjeno na določen čas;
4. ime, priimek, stan (stalež), stanovališče udov načestva in obliko, kako načelstvo svojo voljo na znanje daje in za društvo podpisuje, če bi o čem odstopalo od postavnega pravila;
5. kolik je en opravični delež in kako se nareja, in pa pri tacih društvih z omejeno zavezo, pri katerih se ta zaveza razteguje čez mero v postavi določeno, naznambo, do katere vsote ide ta zaveza;
6. način, kako se razglašujejo naznanila od društva izhajajoča.

§ 10.

Društveno pogodbo in sklepe, ki jo izpreminjajo, če se niso od besede do besede vpisali na šesti stolpec vpisnika, treba v knjigi priložnici (knjigi prilog) v popolnem prepisu ali v popolnem odtisku zbrati.

Stranka naj prinese prepis ali odtisk, in da se vjema z izvirnikom, to mora sodišče ali beležnik (notar) potrditi.

Vsebina knjige priložnice je celokupen del društvenega vpisnika.

§ 11.

Za podružnico je samostalen vložek v vpisniku samo tedaj odpreti, kadar je glavno društvo v okoliši drugega trgovinskega sodišča.

V tem slučaju je v četrtem stolpci vpisnika, kjer ima podružnica sama svoj vložek, poočiti, da ide samo za podružnico, ter naj se v zadnjem stolpci napominja na vložek vpisnika glavnega društva.

V vseh drugih slučajih bode dovolj, če se pri vložku glavnega društva vpiše podružnica v četrti stolpec in firma podružnična s pristavkom v tretji stolpec.

§ 12.

Kar se tiče pisanja vpisnika za društva in nabiranja in obdelovanja knjige prilog, naj sodišča delajo zmislooma po določilih §§ 4, 5, 6, 10 in 12 do 16 ukaza od 9. marca 1863 (Drž. zak. št. 27) s tem pristavkom, da je vsakemu zvezku vpisnika zapisati na čelo: »Vpisnik za društva.»

§ 13.

Vpisnik, knjiga prilog in iskalnik hranijo se v uradni prostoriji pod nadzorom uradnikov, kateri te knjige pišejo, in v navadnih službenih urah je vsakemu, kdor poprosi, vpogled va-nje dovoliti.

§ 14.

Uradni prepisi in svedočbe (izpričevala) iz vpisnika naj se dadó vsakemu, kdor se ustno oglasi za-nje pri pisalci vpisnika, samo da po propisih prinese štampelj in papirja.

Uradno potrjeni prepisi se dajo ali o popolni vsebini kakega vločka ali o posameznih vpisih iz njega, če še niso predrugačeni, ali zadnjič — bodi v polnem obsegu ali posnetku — od pisem, hranjenih v knjigi priložnici.

Z uradnimi svedočili se utegne potrditi, da tega ali onega društva ali tega ali onega vpisa o njem ni najti v vpisniku.

Potrjene prepise in svedočila naj podpišeta referent in pisalec vpisnika; tudi je pritisniti na-nje uradni pečat.

§ 15.

Vsakemu, kdor zaprosi, naj se v navadnih službenih urah dovoli, da pogleda vloge, pisma in zapisnike pri vpisnikovih spisih hranjene, na katere se opira kak vpis v vpisnik, tudi naj se mu dado prepisi, če po prepisih prinese štampelj in papirja.

Kar se tiče drugih vpisnikovih spisov, dano je dotičnikóm, ki referentu izkažejo, da so res to, na voljo pogledati jih in dati si jih prepisati pod istimi uveti, pod katerimi je to dopuščeno tudi zastran drugih v registraturi hranjenih spisov.

§ 16.

Kar se tiče naznanjanja vpisov v vpisnik za društva, kjer je sploh potrebno (§ 5 tega ukaza), dovoljno je v vseh slučajih, v katerih postava o pridobilnih in gospodarstvenih društvih izrečno drugače ne določuje, da se naznanilo enkrat natisne v tistem javnem časniku, katerega poglavar deželnega političnega oblastva, dogovorivši se s trgovinskim sodiščem, določi za taka naznanila.

Prvič se določi to za čas, ko začne postava o pridobilnih in gospodarstvenih društvih veljati, do konca leta 1874, po tem pa se določi s koncem vsacega solnčnega leta za sledeče leto.

§ 17.

Vvodne postave k trgovinskemu zakoniku §§ 10 do 18 ne veljajo za pridobilna in gospodarstvena društva.

§ 18.

Pri notranjem oskrbovanji opravil zadevajočih vpisnik za društva uporabljati je zmiseloma tista določila, ki so obsežena v §§ 18 do všteto 24, potem v § 26 ukaza od 9. marca 1863 (Drž. zak. št. 27) o opravilih zadevajočih trgovinski register.

ZAKON OD 1. JUNIJA 1889,

o pristojbinskih ugodnostih za kreditna in napredninska društva (hranilnice in posojilnice).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§ 1.

Kreditnim in napredninskim društvom (hranilnicam in posojilnicam) pristojé poleg davčnih in pristojbinskih ugodnosti, katere so se jim dodelile sè zakoni od 21. maja 1873 (Drž. zak. št. 87), od 27. decembra 1880 (Drž. zak. št. 151), od 27. decembra 1880 (Drž. zak. št. 1 od leta 1881) in od 14. aprila 1885 (Drž. zak. št. 43), še naslednje ugodnosti, ako po pravilih

zadruha prejemlje neomejeno poroštvo,

društvo svoje delovanje omejuje na kak manjši okraj (na eno ali več sosednih, v pravilih imenovanih selskih občin),

znesek opravnega deleža ne presega 25 gld. in se opravični deleži ali kar nič ne obrestujejo ali vsaj ne više, kakor hranilne vloge, društvo prebitke odkazuje pričuvnemu zakladu (društveni glavnici), od katerega nimajo udje nobenega deleža,

društvo omejuje podeljevanje posojil na svoje ude,

pri tem ne dopušča izdajati menic,

in obrestna stopinja posojil vštévši postranske pristojbine (upravne troške i. t. d.) presega obrestno stopinjo hranilnih vlog največ za $1\frac{1}{2}$ odstotek.

§ 2.

Določila zakona od 8. marcija 1876 (Drž. zak. št. 26), glede meničnega kolka, uporabljajo se zmiselno pri dolgovnicah (dolžnih pismih) udov o posojilih društvu prišteti, izvzemši listine o hipotečnih zajmih, in to tako, da je treba kolkovno dolžnost izpolnjevati po občem propisu § 3. v ukazu od 28. marcija 1854 (Drž. zak. št. 70), ako se ne zato, ker kolek presega vsoto 25 gld., raje kar neposredno plača.

§ 3.

Prejemnice teh društev o posojilnih obrestih, katere so plačali njih udje, ali o povrnjenih vsotah, zavezane so, ako niso pristojbine proste po tarifnem stavku 48., *lit. n*) zakona od 9. februarja 1850 (Drž. zak. št. 50) pri hipotečnih posojilih pristojbini po stolbi II., v vseh drugih slučajih pristojbini po stolbi I.

§ 4.

V § 1. imenovanim društvom pristoji osebna prostost od pristojbin glede njih dopisovanja javnim oblastvom in uradom izven sodnega postopanja.

§ 5.

Ta društva si morajo, predno se začno posluževati ugodnosti §§ 2. do 4., od upravljaljočega finančnega oblastva izposlovati priznalo, da o njih velja to, kar zakon zahteva.

V ta namen zadane prošnje in pa dokazila se oprosté od kolka.

§ 6.

Izvršitev tega zakona se naroča Mojemu finančnemu ministru.

UKAZ FINANČNEGA MINISTRA OD 13. JUNIJA 1889,
v izvršitev zakona od 1. junija 1889 (Drž. zak. št. 91),
o pristojbinskih ugodnostih za kreditna in napredninska društva (hranilnice in posojilnice).

V izvršitev zakona od 1. junija 1889 (Drž. zak. št. 91), o pristojbinskih ugodnostih za kreditna in napredninska društva (hranilnice in posojilnice), ukazuje se tole:

§ 1.

Društva, ki se hočejo posluževati ugodnosti zakona od 1. junija 1889, morajo si od upravljaljočega finančnega oblastva izposlovati priznalo, da o njih velja to, kar zakon zahteva.

Dotično prošnjo s priloženim overovljenim izvodom pravil je vlagati pri upravljaljočem finančnem oblastvu 1. stopinje (finančnem okrajnem ravnateljstvu, uradu za odmero pristojbin) neposredno ali po davčnem uradu tistega okraja, kjer ima društvo svoj sedež.

§ 2.

Rešilo o prošnji, v § 1. imenovani, pristoji finančnemu deželnemu oblastvu, finančnemu deželnemu ravnateljstvu, finančnemu ravnateljstvu).

Proti rešilu finančnega deželnega oblastva se sme vložiti rekurz na finančno ministerstvo, pazéč propisov zakona od 19. marcija 1876 (Drž. zak. št. 28).

§ 3.

Rešilo, s katerim se podeljuje v § 5. zakona od 1. junija 1889 zahtevano priznalo, razglasiti je v ukazniku finančnega ministerstva.

§ 4.

Društva, ki so si izposlovala v § 5. zakona od 1. junija 1889 omenjeno priznalo, dolžna so naznanjati vsako premembo pravil finančnemu oblastvu, zaznamenovanemu v § 1.

PREGLED SLOVENSКИH POSOJILNIC.*

Število, kraj, razširjenost, starost, uredba.

Tek. štev.	K r a j	Sodnijski okraj	Upr. leto	Ima omejeno ali neomej. zavezo	Opomba
Na Koroškem:					
1	Bekštajn v Ločah	Beljak	9	omejeno	
2	Celovec	Celovec	6	neomejeno	
3	Črna	Pliberk	4	»	
4	Djekše	Velikovec	6	»	
5	Glinje	Borovlje	6	»	
6	Kleče pri Beljaku	Beljak	1	»	
7	Prevalje	Pliberk	3	»	
8	Šinča ves	Dobrlaves	5	»	
9	Slovenji Plajberg	Borovlje	9	»	
10	Suha nad Pliberkom	Pliberk	3	»	
11	Sv. Jakob v Rožni dolini	Rožek	22	omejeno	
12	Sv. Lenart pri Sedm. stud.	Beljak	2	neomejeno	
13	Šmihel pri Pliberku	Pliberk	6	»	
14	Spodnji Dravberg	St Pavel in Pliberk	7	»	
15	Št. Janž v Rožu	Borovlje	3	»	
16	Tinje	Velikovec	4	»	
17	Velikovec	»	4	»	
18	Ziljska Bistrica	Beljak	2	»	
Na Kranjskem:					
19	Bloka	Lož	—	»	
20	Cerknica I.*	Cerknica	1	»	
21	» II.	»	1	»	
22	Črni vrh pri Idriji	Idrija	—	»	
23	Črnomelj	Črnomelj	10	»	
24	Dobropolje	Velike Lašice	—	»	
25	Gorje pri Bledu	Radovljica	—	»	
26	Horjul	Vrhnika	—	»	
27	Idrija	Idrija	—	»	
28	Ilirska Bistrica I.**	} Ilirska Bistrica {	—	»	
29	» » II.		—	»	
30	Kamnik	Kamnik	4	omejeno	
31	Kranjska gora	Kranjska gora	—	neomejeno	
32	Krško	Krško	10	»	
33	Litija	Litija	—	»	
34	Ljubljana, hr. in pos. društ.	} Ljubljana {	19	»	
35	» kmet. pos. za ok.		13	»	
36	» obrt. pom. društ.		39	omejeno	
37	» podp. vzaj. »		2	»	
38	Logatec	Logatec	7	»	
39	Lož	Lož	2	neomejeno	
40	Metlika I.	} Metlika {	19	»	
41	» II.		—	»	
42	Mokronog	Mokronog	2	»	
43	Postojna	Postojna	12	omejeno	
44	Radeče	Radeče	2	neomejeno	
45	Radovljica	Radovljica	4	omejeno	

* I. Ima firmo: Posojilnica v Cerknici.
 II. » Posojilnica in hranilnica:
 ** I. Posojilnica za Il. Bistriški okraj.
 II. Posojilnica in hranilnica.

* Iz V. «Letopisa slov. posojilnic».

Tek. štev.	K r a j	Sodnijski okraj	Upr. leto	Ima omejeno ali neomej. zavezo		Opomba
46	Ribnica	Ribnica	7	omejeno		
47	Slap pri Vipavi	Vipava	1	neomejeno		
48	Srednja vas v Bohinju	Radovljica	—	»		
49	Sv. Peter na Krasu	Postojna	—	»		
50	Št. Jernej na Dolenjskem	Kostanjevica	—	»		
51	Vrhnika	Vrhnika	13	omejeno		
52	Zagorje ob Savi	Litija	1	neomejeno		
53	Žužemberk	Žužemberk	4	»		
Na Primorskem:						
54	Ajdovščina	Ajdovščina	1	»		
55	Boršt pri Trstu	Koper	1	omejeno		
56	Cerkno	Cerkno	2	neomejeno		
57	Gorica	Gorica	11	omejeno		
58	Koper	Koper	11	neomejeno		
59	Nabrežina	Komen	7	omejeno		
60	Pulj	Pulj	4	»		
61	Podgrad v Istri	Podgrad	1	neomejeno		
62	Rojan pri Trstu	Trst	4	omejeno		
63	Šebrelje	Cerkno	4	neomejeno		
64	Tolmin	Tolmin	2	»		
65	Trst	Trst	3	omejeno		
Na Štajerskem:						
66	Brežice	Brežice	1	neomejeno		
67	Celje	Celje	14	»		
68	Dol pri Hrastniku	Laško	2	»		
69	Fram pri Mariboru	Maribor d. breg	3	»		
70	Gornji Grad	Gornji Grad	4	»		
71	Gornja Radgona	Gornja Radgona	3	»		
72	Konjice	Gornji Grad	1	»		
73	Ljubno pri Gornjem Gradu	Konjice	11	»		
74	Ljutomer	Ljutomer	23	»		
75	Makole	Slov. Bistrica	11	»		
76	Marenberg	Marenberg	6	»		
77	Maribor	Maribor	13	omejeno		
78	Marija Snežna	Cmurék	1	neomejeno		
79	Mozirje	Gornji Grad	20	»		
80	Ormož	Ormož	19	»		
81	Pišce	Brežice	11	»		
82	Ptuj	Ptuj	11	»		
83	Sevnica	Sevnica	12	»		
84	Slatina	Rogatec	11	»		
85	Slovenska Bistrica	Slov. Bistrica	1	»		
86	Sv. Lenart v Slov. Gor.	Sv. Lenart	8	»		
87	Šmarje pri Jelšah	Šmarje	2	»		
88	Šoštanj	Šoštanj	21	»		
89	Trbovlje	Laško	—	»		
90	Vitanje	Konjice	5	»		
91	Vransko	Vransko	4	»		
92	Žavce	Celje	14	»		

Po dokončanem tem pregledu so se osnovala še sledeče, tudi že registrovane posojilnice: Sv. Štefan v Ziljski dolini (na Koroškem), Zatičina, Trebnje in «Centralna posojilnica slovenska» (Krško). Na Goriškem so bili l. 1895. ustanovni občni zbori za sledeče posojilnice: Bovec, Kanal, Kobarid, Komen, Sežana.

SLOVENSKE POSOJILNICE LETA 1894.*

(Stanje in denarno gibanje).

Zadružnikov ali udov so imele posojilnice: na Koroškem 5089, na Kranjskem 7892, na Štajarskem 21.466, na Primorskem 1956, vkup 36.403, leta 1893. 30.331, torej več 6072. Denarnega prometa je bilo na Koroškem 1.550.765 gld., na Kranjskem 6.752.308, na Štajarskem 7.392.037 gld., na Primorskem 1.065.015 gld., vkup 16.760.125 gld., leta 1893. 16.110.943 gld., torej več 649.182 gld. Deležev so imele: na Koroškem 114.330 gld., na Kranjskem 184.033 gld., na Štajarskem 259.074 gld., na Primorskem 60.618 gld., vkup 618.055 gld., leta 1893. 543.971 gld., torej več 74.084 gld. Hranilnih vlog je bilo: na Koroškem 897.900 gld., na Kranjskem 2.704.825 gld., na Štajarskem 4.499.139 gld., na Primorskem 434.267 gld., vkup 8.536.131 gld., leta 1893. 7.211.632 gld., torej več 1.324.499 gld. Posojila so znašala: na Koroškem 957.990 gld., na Kranjskem 2.740.512 gld., na Štajarskem 4.390.088 gld., na Primorskem 475.702 gld., vkup 8.564.292 gld., leta 1893. 7.426.349 gld., torej več 1.137.943 gld. Izposojil ali lastnih dolgov so imele: na Koroškem 2000 gld., na Kranjskem 16.090 gld., na Primorskem 45.753 gld., na Štajarskem 44.325 gld., vkup 108.168 gld., leta 1893. 165.757 gld., torej manj 57.589 gld. Gotovine koncem leta je bilo: na Koroškem 22.084 gld., na Kranjskem 75.795 gld., na Štajarskem 108.800 gld., na Primorskem 16.279 gld., vkup 222.958 gld., leta 1893. 167.625 gld., torej več 55.333 gld. Naloženih denarjev in v vrednostnih papirjih so imele: na Koroškem 84.553 gld., na Kranjskem 197.094 gld., na Štajarskem 667.763 gld., na Primorskem 71.841 gld., vkup 1.021.251 gld., leta 1893. 653.754 gld., torej več 367.497 gld. Neposrednih

*) Iz V. «Letopisa slovenskih posojilnic.»

pristojbin so plačale: na Koroškem 444 gld., na Kranjskem 1226 gld., na Primorskem 965 gld., na Štajarskem 4317 gld., vkup 6952 gld., leta 1893. 2918 gld., torej več 4034 gld. Davka so imele: na Koroškem 24 gld., na Kranjskem 3725 gld., na Primorskem 265 gld., na Štajarskem 1823 gld., vkup 5837 gld., leta 1893. 6458 gld., torej manj 621 gld. Upravnih stroškov so imele: na Koroškem 5423 gld., na Kranjskem 16.364 gld., na Primorskem 3006 gld., na Štajarskem 20.404 gld., vkup 45.197 gld., leta 1893. 39.433 gld., torej več 5764 gld. Čistega dobička so imele: na Koroškem 5643 gld., na Kranjskem 38.791 gld., na Primorskem 8234 gld., na Štajarskem 51.537 gld., vkup 104.205 gld., leta 1893. 93.872 gld., torej več 10.333 gld. V zadružnih zakladih so imele: na Koroškem 32.192 gld., na Kranjskem 124.448 gld., na Primorskem 16.942 gld., na Štajarskem 336.772 gld., vkup 510.354 gld. leta 1893. 440.472 gld., torej več 69.882 gld.

RAZPREDELNICE ZA RAČUNANJE OBRESTI.

Preračunanje obresti (3½%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajcarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	2
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	3	3
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	3	3	4
» 6 » . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	3	3	4	5
» 7 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	3	4	5	5
» 8 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	3	4	5	5	6
» 9 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	3	4	5	6	7
» 10 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7	8
» 11 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7	9
» 12 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	5	6	7	8	9
» 13 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	5	6	8	9	10
» 14 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	5	7	8	10	11
» 15 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	6	7	9	10	12
» 16 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	5	6	8	9	11	12
» 17 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	5	7	8	10	12	13
» 18 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	3	5	7	9	10	12	14
» 19 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	4	6	7	9	11	13	15
» 20 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 21 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 22 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	9	11	13	15	17
» 23 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	7	9	11	13	16	18
» 24 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	9	12	14	16	19
» 25 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	10	12	15	17	19
» 26 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	10	13	15	18	20
» 27 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	10	13	16	18	21
» 28 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	11	14	16	19	22
» 29 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	8	11	14	17	20	23
Za 1 mesec .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	12	15	17	20	23
» 2 meseca .	1	1	2	2	3	3	4	5	5	6	12	17	23	29	35	41	47
» 3 mesece .	1	2	3	3	4	5	6	7	8	9	17	26	35	44	52	61	70
» 4 » . .	1	2	3	5	6	7	8	9	10	12	23	35	47	58	70	82	93
» 5 » . .	1	3	4	6	7	9	10	12	13	15	29	44	58	73	87	102	117
» 6 » . .	2	3	5	7	9	10	12	14	16	17	35	52	70	87	105	122	140

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti ($3\frac{1}{2}\%$).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	49	Za 1 dan
2	2	4	6	8	10	12	14	16	17	19	97	» 2 dneva
3	3	6	9	12	15	17	20	23	26	29	146	» 3 dni
3	4	8	12	16	19	23	27	31	35	39	194	» 4 »
4	5	10	15	19	24	29	34	39	44	49	243	» 5 »
5	6	12	17	23	29	35	41	47	52	58	292	» 6 »
6	7	14	20	27	34	41	48	54	61	68	340	» 7 »
7	8	16	23	31	39	47	54	62	70	78	389	» 8 »
8	9	17	26	35	44	52	61	70	79	87	437	» 9 »
9	10	19	29	39	49	58	68	78	87	97	486	» 10 »
10	11	21	32	43	53	64	75	86	96	107	535	» 11 »
10	12	23	35	47	58	70	82	93	105	117	583	» 12 »
11	13	25	38	51	63	76	88	101	114	126	632	» 13 »
12	14	27	41	54	68	82	95	109	122	136	681	» 14 »
13	15	29	44	58	73	87	102	117	131	146	729	» 15 »
14	16	31	47	62	78	93	109	124	140	156	778	» 16 »
15	17	33	50	66	83	99	116	132	149	165	826	» 17 »
16	17	35	52	70	87	105	122	140	157	175	875	» 18 »
17	18	37	55	74	92	111	129	148	166	185	924	» 19 »
17	19	39	58	78	97	117	136	156	175	194	972	» 20 »
18	20	41	61	82	102	122	143	163	184	204	1021	» 21 »
19	21	43	64	86	107	128	150	171	192	214	1069	» 22 »
20	22	45	67	89	112	134	157	179	201	224	1118	» 23 »
21	23	47	70	93	117	140	163	187	210	233	1167	» 24 »
22	24	49	73	97	122	146	170	194	219	243	1215	» 25 »
23	25	51	76	101	126	152	177	202	227	253	1264	» 26 »
24	26	52	79	105	131	157	184	210	236	262	1312	» 27 »
24	27	54	82	109	136	163	191	218	245	272	1361	» 28 »
25	28	56	85	113	141	169	197	226	254	282	1410	» 29 »
26	29	58	87	117	146	175	204	233	262	292	1458	Za 1 mesec
52	58	117	175	233	292	350	408	467	525	583	2917	» 2 meseca
79	87	175	262	350	437	525	612	700	787	875	4375	» 3 mecece
105	117	233	350	467	583	700	817	933	1050	1167	5833	» 4 »
131	146	292	437	583	729	875	1021	1167	1312	1458	7292	» 5 »
157	175	350	525	700	875	1050	1225	1400	1575	1750	8750	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (4⁰/₁₀₀).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajcarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	2	2	3
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	3	3	4
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	2	3	3	4	4
» 6 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	3	4	5	5
» 7 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	3	4	5	5	6
» 8 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	4	5	6	7
» 9 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7	8
» 10 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	4	6	7	8	9
» 11 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	4	5	6	7	9	10
» 12 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	5	7	8	9	11
» 13 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	6	7	9	10	12
» 14 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	5	6	8	9	11	12
» 15 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	5	7	8	10	12	13
» 16 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	4	5	7	9	11	12	14
» 17 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	9	11	13	15
» 18 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 19 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	11	13	15	17
» 20 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	7	9	11	13	16	18
» 21 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	9	12	14	16	19
» 22 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	10	12	15	17	20
» 23 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	10	13	15	18	20
» 24 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	11	13	16	19	21
» 25 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	6	8	11	14	17	19	22
» 26 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	12	14	17	20	23
» 27 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	12	15	18	21	24
» 28 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	3	3	6	9	12	16	19	22	25
» 29 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	6	10	13	16	19	23	26
Za 1 mesec .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	7	10	13	17	20	23	27
» 2 meseca .	1	1	2	3	3	4	5	5	6	7	13	20	27	33	40	47	53
» 3 mesece .	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
» 4 » . .	1	3	4	5	7	8	9	11	12	13	27	40	53	67	80	93	107
» 5 » . .	2	3	5	7	8	10	12	13	15	17	33	50	67	83	100	117	133
» 6 » . .	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	40	60	80	100	120	140	160

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (4‰).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
1	1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	56	Za 1 dan
2	2	4	7	9	11	13	16	18	20	22	111	» 2 dneva
3	3	7	10	13	17	20	23	27	30	33	167	» 3 dni
4	4	9	13	18	22	27	31	36	40	44	222	» 4 dni
5	6	11	17	22	28	33	39	44	50	56	278	» 5 »
6	7	13	20	27	33	40	47	53	60	67	333	» 6 »
7	8	16	23	31	39	47	54	62	70	78	389	» 7 »
8	9	18	27	36	44	53	62	71	80	89	444	» 8 »
9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	500	» 9 »
10	11	22	33	44	56	67	78	89	100	111	556	» 10 »
11	12	24	37	49	61	73	86	98	110	122	611	» 11 »
12	13	27	40	53	67	80	93	107	120	133	667	» 12 »
13	14	29	43	58	72	87	101	116	130	144	722	» 13 »
14	16	31	47	62	78	93	109	124	140	156	778	» 14 »
15	17	33	50	67	83	100	117	133	150	167	833	» 15 »
16	18	36	53	71	89	107	124	142	160	178	889	» 16 »
17	19	38	57	76	94	113	132	151	170	189	944	» 17 »
18	20	40	60	80	100	120	140	160	180	200	1000	» 18 »
19	21	42	63	84	106	127	148	169	190	211	1056	» 19 »
20	22	44	67	89	111	133	156	178	200	222	1111	» 20 »
21	23	47	70	93	117	140	163	187	210	233	1167	» 21 »
22	24	49	73	98	122	147	171	196	220	244	1222	» 22 »
23	26	51	77	102	128	153	179	204	230	256	1278	» 23 »
24	27	53	80	107	133	160	187	213	240	267	1333	» 24 »
25	28	56	83	111	139	167	194	222	250	278	1389	» 25 »
26	29	58	87	116	144	173	202	231	260	289	1444	» 26 »
27	30	60	90	120	150	180	210	240	270	300	1500	» 27 »
28	31	62	93	124	156	187	218	249	280	311	1556	» 28 »
29	32	64	97	129	161	193	226	258	290	322	1611	» 29 »
30	33	67	100	153	167	200	233	267	300	333	1667	Za 1 mesec
60	67	133	200	267	333	400	467	533	600	667	3333	» 2 meseca
90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	» 3 mesece
120	133	267	400	533	667	800	933	1067	1200	1333	6667	» 4 »
150	167	333	500	667	833	1000	1167	1333	1500	1667	8333	» 5 »
180	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	10000	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (4 $\frac{1}{2}$ %).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajcarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	3	3	3
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	3	4
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	2	3	4	4	5
» 6 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	4	4	5	6
» 7 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	3	4	5	6	7
» 8 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7	8
» 9 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	6	7	8	9
» 10 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	4	5	6	7	9	10
» 11 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	3	4	5	7	9	10	11
» 12 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	3	4	6	7	8	10	12
» 13 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	5	6	8	10	11	13
» 14 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	3	5	7	9	10	12	14
» 15 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	4	6	7	9	11	13	15
» 16 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 17 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	11	13	15	17
» 18 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	7	9	11	13	16	18
» 19 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	9	12	14	17	19
» 20 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	10	12	15	17	20
» 21 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	10	13	16	18	21
» 22 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	11	14	16	19	22
» 23 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	11	14	17	20	23
» 24 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	12	15	18	21	24
» 25 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	3	3	6	9	12	16	19	22	25
» 26 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	6	10	13	16	19	23	26
» 27 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	7	10	13	17	20	24	27
» 28 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	7	10	14	17	21	24	28
» 29 » . .	—	1	1	1	2	2	3	3	3	3	7	11	14	18	22	25	29
Za 1 mesec .	—	1	1	1	2	2	3	3	3	4	7	11	15	19	22	26	30
» 2 meseca	1	1	2	3	4	4	5	6	7	7	15	22	30	37	45	52	60
» 3 mecece	1	2	3	4	6	7	8	9	10	11	22	34	45	56	67	79	90
» 4 »	1	3	4	6	7	9	10	12	13	15	30	45	60	75	90	105	120
» 5 »	1	4	6	7	9	11	13	15	17	19	37	56	75	94	112	131	150
» 6 »	1	4	7	9	11	13	16	18	20	22	45	67	90	112	135	157	180

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti ($4\frac{1}{2}\%$).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
1	1	2	4	5	6	7	9	10	11	12	62	Za 1 dan
2	2	5	7	10	12	15	17	20	22	25	125	» 2 dneva
3	4	7	11	15	19	22	26	30	34	37	187	» 3 dni
4	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	250	» 4 »
6	6	12	19	25	31	37	44	50	56	62	312	» 5 »
7	7	15	22	30	37	45	52	60	67	75	375	» 6 »
8	9	17	26	35	44	52	61	70	79	87	437	» 7 »
9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	500	» 8 »
10	11	22	34	45	56	67	79	90	101	112	562	» 9 »
11	12	25	37	50	62	75	87	100	112	125	625	» 10 »
12	14	27	41	55	69	82	96	110	124	137	687	» 11 »
13	15	30	45	60	75	90	105	120	135	150	750	» 12 »
15	16	32	49	65	81	97	114	130	146	162	812	» 13 »
16	17	35	52	70	87	105	122	140	157	175	875	» 14 »
17	19	37	56	75	94	112	131	150	169	187	937	» 15 »
18	20	40	60	80	100	120	140	160	180	200	1000	» 16 »
19	21	42	64	85	106	127	149	170	191	212	1062	» 17 »
20	22	45	67	90	112	135	157	180	202	225	1125	» 18 »
21	24	47	71	95	119	142	166	190	214	237	1187	» 19 »
22	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	1250	» 20 »
24	26	52	79	105	131	157	184	210	236	262	1312	» 21 »
25	27	55	82	110	137	165	192	220	247	275	1375	» 22 »
26	29	57	86	115	144	172	201	230	259	287	1437	» 23 »
27	30	60	90	120	150	180	210	240	270	300	1500	» 24 »
28	31	62	94	125	156	187	219	250	281	312	1562	» 25 »
29	32	65	97	130	162	195	227	260	292	325	1625	» 26 »
30	34	67	101	135	169	202	236	270	304	337	1687	» 27 »
31	35	70	105	140	175	210	245	280	315	350	1750	» 28 »
33	36	72	109	145	181	217	254	290	326	362	1812	» 29 »
34	37	75	112	150	187	225	262	300	337	375	1875	Za 1 mesec
67	75	150	225	300	375	450	525	600	675	750	3750	» 2 meseca
101	112	225	337	450	562	675	787	900	1012	1125	5625	» 3 »
135	150	300	450	600	750	900	1050	1200	1350	1500	7500	» 4 »
169	187	375	562	750	937	1125	1312	1500	1687	1875	9375	» 5 »
202	225	450	675	900	1125	1350	1575	1800	2025	2250	11250	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (5%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajčarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	3	3
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	3	3	4	4
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	3	3	4	5	6
» 6 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	3	4	5	6	7
» 7 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7	8
» 8 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	6	7	8	9
» 9 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	4	5	6	7	9	10
» 10 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	3	4	6	7	8	10	11
» 11 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	5	6	8	9	11	12
» 12 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	5	7	8	10	12	13
» 13 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	4	5	7	9	11	13	14
» 14 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 15 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	8	10	12	15	17
» 16 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	7	9	11	13	16	18
» 17 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	9	12	14	17	19
» 18 » . .	—	—	1	1	1	1	2	2	2	2	5	7	10	12	15	17	20
» 19 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	5	8	11	13	16	18	21
» 20 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	3	6	8	11	14	17	19	22
» 21 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	3	3	6	9	12	15	17	20	23
» 22 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	3	3	6	9	12	15	18	21	24
» 23 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	6	10	13	16	19	22	26
» 24 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	7	10	13	17	20	23	27
» 25 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	3	7	10	14	17	21	24	28
» 26 » . .	—	1	1	1	2	2	3	3	3	4	7	11	14	18	22	25	29
» 27 » . .	—	1	1	1	2	2	3	3	3	4	7	11	15	19	22	26	30
» 28 » . .	—	1	1	2	2	2	3	3	3	4	8	12	16	19	23	27	31
» 29 » . .	—	1	1	2	2	2	3	3	4	4	8	12	16	20	24	28	32
Za 1 mesec .	—	1	1	2	2	2	3	3	4	4	8	12	17	21	25	29	33
» 2 meseca	1	2	2	3	4	5	6	7	7	8	17	25	33	42	50	58	67
» 3 mecece	1	2	4	5	6	7	9	10	11	12	25	37	50	62	75	87	100
» 4 »	2	3	5	7	8	10	12	13	15	17	33	50	67	83	100	117	133
» 5 »	2	4	6	8	10	12	15	17	19	21	42	62	83	104	125	146	167
» 6 »	2	5	7	10	12	15	17	20	22	25	50	75	100	125	150	175	200

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (5%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
1	1	3	4	6	7	8	10	11	12	14	69	Za 1 dan
2	3	6	8	11	14	17	19	22	25	28	139	» 2 dneva
4	4	8	12	17	21	25	29	33	37	42	208	» 3 dni
5	6	11	17	22	28	33	39	44	50	56	278	» 4 dni
6	7	14	21	28	35	42	49	56	62	69	347	» 5 »
7	8	17	25	33	42	50	58	67	75	83	417	» 6 »
9	10	19	29	39	49	58	68	78	87	97	486	» 7 »
10	11	22	33	44	56	67	78	89	100	111	556	» 8 »
11	12	25	37	50	62	75	87	100	112	125	625	» 9 »
12	14	28	42	56	69	83	97	111	125	139	694	» 10 »
14	15	31	46	61	76	92	107	122	137	153	764	» 11 »
15	17	33	50	67	83	100	117	133	150	167	833	» 12 »
16	18	36	54	72	90	108	126	144	162	181	903	» 13 »
17	19	39	58	78	97	117	136	156	175	194	972	» 14 »
19	21	42	62	83	104	125	146	167	187	208	1042	» 15 »
20	22	44	67	89	111	133	156	178	200	222	1111	» 16 »
21	24	47	71	94	118	142	165	189	212	236	1181	» 17 »
22	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	1250	» 18 »
24	26	53	79	106	132	158	185	211	237	264	1319	» 19 »
25	28	56	83	111	139	167	194	222	250	278	1389	» 20 »
26	29	58	87	117	146	175	204	233	262	292	1458	» 21 »
27	31	61	92	122	153	183	214	244	275	306	1528	» 22 »
29	32	64	96	128	160	192	224	256	287	319	1597	» 23 »
30	33	67	100	133	167	200	233	267	300	333	1667	» 24 »
31	35	69	104	139	174	208	243	278	312	347	1736	» 25 »
32	36	72	108	144	181	217	253	289	325	361	1806	» 26 »
34	37	75	112	150	187	225	262	300	337	375	1875	» 27 »
35	39	78	117	156	194	233	272	311	350	389	1944	» 28 »
36	40	81	121	161	201	242	282	322	362	403	2014	» 29 »
37	42	83	125	167	208	250	292	333	375	417	2083	Za 1 mesec
75	83	167	250	333	417	500	583	667	750	833	4167	» 2 meseca
112	125	250	375	500	625	750	875	1000	1125	1250	6250	» 3 mesece
150	167	333	500	667	833	1000	1167	1333	1500	1667	8333	» 4 »
187	208	417	625	833	1042	1250	1458	1667	1875	2083	10417	» 5 »
225	250	500	750	1000	1250	1500	1750	2000	2250	2500	12500	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (5¹/₂%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajcarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	3	3
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	3	3	4	4
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	3	3	4	6	7
» 6 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	3	4	6	7	8
» 7 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	3	4	6	7	8	9
» 8 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	4	7	8	9	10
» 9 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	4	6	7	8	10	11
» 10 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	3	4	7	8	9	11	12
» 11 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	6	7	9	10	12	13
» 12 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	3	6	8	9	11	13	14
» 13 » . .	—	1	1	1	1	1	1	1	2	2	4	6	8	10	12	14	15
» 14 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	7	9	11	13	15	18	
» 15 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	7	9	11	13	17	19	
» 16 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	8	10	12	14	18	20	
» 17 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	6	8	10	13	15	19	21	
» 18 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	6	8	11	13	17	19	22	
» 19 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	3	6	9	12	14	18	20	23	
» 20 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	3	7	9	12	15	19	21	24	
» 21 » . .	—	1	1	1	2	2	2	3	3	7	10	13	17	19	22	25	
» 22 » . .	—	1	1	2	2	2	2	3	3	7	10	13	17	20	23	26	
» 23 » . .	—	1	1	2	2	2	3	3	3	7	11	14	18	21	24	29	
» 24 » . .	—	1	1	2	2	2	3	3	3	8	11	14	19	22	25	30	
» 25 » . .	—	1	1	2	2	2	3	3	3	8	11	15	19	23	26	31	
» 26 » . .	—	1	1	2	2	3	3	3	4	8	12	15	20	24	28	32	
» 27 » . .	—	1	1	2	2	3	3	3	4	8	12	17	21	24	29	33	
» 28 » . .	—	1	2	2	2	3	3	3	4	9	13	18	21	25	30	34	
» 29 » . .	—	1	2	2	2	3	3	4	4	9	13	18	22	26	31	35	
Za 1 mesec .	—	1	2	2	2	3	3	4	4	9	13	19	23	28	32	36	
» 2 meseca .	1	2	3	4	6	7	8	8	9	19	28	36	46	55	64	74	
» 3 mesece .	1	2	4	6	7	8	10	11	12	13	28	41	55	68	83	96	110
» 4 » . .	2	3	6	8	9	11	13	14	17	19	36	55	74	91	110	129	146
» 5 » . .	2	4	7	9	11	13	17	19	21	23	46	68	91	114	138	161	184
» 6 » . .	2	6	8	11	13	17	19	22	24	28	55	83	110	138	165	193	220

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (5¹/₂ %).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
1	1	3	4	7	8	9	11	12	13	15	76	Za 1 dan
2	3	7	9	12	15	19	21	24	28	31	153	» 2 dneva
4	4	9	13	19	23	28	32	36	41	46	229	» 3 dni
6	7	12	19	24	31	36	43	48	55	62	306	» 4 »
7	8	15	23	31	39	46	54	62	68	76	382	» 5 »
8	9	19	28	36	46	55	64	74	83	91	459	» 6 »
10	11	21	32	43	54	64	75	86	96	107	535	» 7 »
11	12	24	35	48	62	74	86	98	110	122	612	» 8 »
12	13	28	41	55	68	83	96	110	123	138	688	» 9 »
13	15	31	46	62	76	91	107	122	138	153	763	» 10 »
15	17	34	51	67	84	101	118	134	151	168	840	» 11 »
17	19	36	55	74	91	110	129	146	165	184	916	» 12 »
18	20	40	59	79	99	119	139	158	178	199	993	» 13 »
19	21	43	64	86	107	129	150	172	193	213	1069	» 14 »
21	23	46	68	91	114	138	161	184	206	229	1146	» 15 »
22	24	48	74	98	122	146	172	196	220	244	1222	» 16 »
23	26	52	78	103	130	156	182	208	233	260	1299	» 17 »
24	28	55	83	110	138	165	193	220	248	275	1375	» 18 »
26	29	58	87	117	145	174	204	232	261	290	1451	» 19 »
28	31	62	91	122	153	184	213	244	275	306	1528	» 20 »
29	32	64	96	129	161	193	224	256	288	321	1604	» 21 »
30	34	67	101	134	168	201	235	268	303	337	1681	» 22 »
32	35	70	106	141	176	211	246	282	316	351	1757	» 23 »
33	36	74	110	146	184	220	256	294	330	366	1834	» 24 »
34	39	76	114	153	191	229	267	306	343	382	1910	» 25 »
35	40	79	119	158	199	239	278	318	358	397	1987	» 26 »
37	41	83	123	165	206	248	288	330	371	413	2063	» 27 »
39	43	86	129	172	213	256	299	342	385	428	2138	» 28 »
40	44	89	133	177	221	266	310	354	398	443	2215	» 29 »
41	46	91	138	184	229	275	321	366	413	459	2291	Za 1 mesec
83	91	184	275	366	459	550	641	734	825	916	4584	» 2 meseca
123	138	275	413	550	688	825	963	1100	1238	1375	6875	» 3 mecece
165	184	366	550	734	916	1100	1284	1466	1650	1834	9166	» 4 »
206	229	459	688	916	1146	1375	1604	1834	2063	2291	11459	» 5 »
248	275	550	825	1100	1375	1650	1925	2200	2475	2750	13750	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (6%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
	obresti v krajcarjih ali vinarjih:																
Za 1 dan . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1
» 2 dneva .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	2	2	2
» 3 dni . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	2	4	4
» 4 » . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	4	4	5	5
» 5 » . .	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	4	4	5	6	7
» 6 » . .	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	2	2	4	5	6	7	8
» 7 » . .	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	2	4	5	6	7	8	10
» 8 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	4	5	7	8	10	11
» 9 » . .	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	5	6	7	8	11	12
» 10 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	4	5	7	8	10	12	13
» 11 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	1	2	4	6	7	10	11	13	14
» 12 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	4	6	8	10	12	14	16
» 13 » . .	—	—	1	1	1	1	1	1	2	2	5	6	8	11	13	16	17
» 14 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	5	7	10	12	14	17	19
» 15 » . .	—	—	1	1	1	1	1	2	2	2	5	7	10	12	14	18	20
» 16 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	2	5	8	11	13	16	19	22
» 17 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	2	6	8	11	14	17	20	23
» 18 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	2	6	8	12	14	18	20	24
» 19 » . .	—	1	1	1	1	1	2	2	2	4	6	10	13	16	19	22	25
» 20 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	2	4	7	10	13	17	20	23	26
» 21 » . .	—	1	1	1	1	2	2	2	4	4	7	11	14	18	20	24	28
» 22 » . .	—	1	1	1	2	2	2	2	4	4	7	11	14	18	22	25	29
» 23 » . .	—	1	1	1	2	2	2	4	4	4	7	12	16	19	23	26	31
» 24 » . .	—	1	1	1	2	2	2	4	4	4	8	12	16	20	24	28	32
» 25 » . .	—	1	1	1	2	2	2	4	4	4	8	12	17	20	25	29	34
» 26 » . .	—	1	1	1	2	2	4	4	4	5	8	13	17	22	26	30	35
» 27 » . .	—	1	1	1	2	2	4	4	4	5	8	13	18	23	26	31	36
» 28 » . .	—	1	1	2	2	2	4	4	4	5	10	14	19	23	28	32	38
» 29 » . .	—	1	1	2	2	2	4	4	5	5	10	14	19	24	29	34	38
Za 1 mesec .	—	1	2	2	2	3	4	4	5	5	10	15	20	25	30	35	40
» 2 meseca .	1	2	2	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80
» 3 mesece .	2	3	5	6	8	9	11	12	14	15	30	45	60	75	90	105	120
» 4 » . .	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	40	60	80	100	120	140	160
» 5 » . .	2	5	7	10	12	15	18	20	23	25	50	75	100	125	150	175	200
» 6 » . .	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	60	90	120	150	180	210	240

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Preračunanje obresti (6%).

Glavnica v goldinarjih ali kronah:

90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	
obresti v krajcarjih ali vinarjih:												
2	2	3	5	7	8	10	12	13	15	17	83	Za 1 dan
3	4	7	10	13	17	20	23	26	30	33	167	» 2 dneva
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	250	» 3 dni
6	7	13	20	26	33	40	47	53	60	67	333	» 4 »
7	8	17	25	33	42	50	59	67	75	83	417	» 5 »
8	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	500	» 6 »
11	12	23	35	47	59	70	82	94	105	117	583	» 7 »
12	13	26	40	53	67	80	94	107	120	133	667	» 8 »
14	15	30	45	60	75	90	105	120	135	150	750	» 9 »
15	17	33	50	67	83	100	116	133	150	167	833	» 10 »
17	18	37	55	73	92	110	128	146	165	184	917	» 11 »
18	20	40	60	80	100	120	140	160	180	200	1000	» 12 »
19	22	43	65	86	108	130	151	173	195	217	1083	» 13 »
20	23	47	70	93	116	140	163	187	210	233	1167	» 14 »
23	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	1250	» 15 »
24	26	53	80	107	133	160	187	214	240	266	1333	» 16 »
25	29	56	85	113	142	170	198	227	255	283	1417	» 17 »
26	30	60	90	120	150	180	210	240	270	300	1500	» 18 »
29	31	63	95	127	158	190	222	253	285	317	1583	» 19 »
30	33	67	100	133	167	200	233	266	300	333	1667	» 20 »
31	35	70	105	140	175	210	245	280	315	350	1750	» 21 »
32	37	73	110	147	184	220	257	293	330	367	1833	» 22 »
35	38	77	115	153	192	230	269	307	345	383	1917	» 23 »
36	40	80	120	160	200	240	280	320	360	400	2000	» 24 »
37	42	83	125	167	208	250	292	333	375	417	2083	» 25 »
38	43	86	130	173	217	260	304	347	390	433	2167	» 26 »
41	44	90	135	180	224	270	315	360	405	450	2250	» 27 »
42	47	93	140	187	233	280	327	373	420	467	2333	» 28 »
44	48	97	145	193	241	290	338	386	435	484	2417	» 29 »
45	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500	2500	Za 1 mesec
90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	5000	» 2 meseca
135	150	300	450	600	750	900	1050	1200	1350	1500	7500	» 3 mesece
180	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	10000	» 4 »
225	250	500	750	1000	1250	1500	1750	2000	2250	2500	12500	» 5 »
270	300	600	900	1200	1500	1800	2100	2400	2700	3000	15000	» 6 »

Vsak mesec se računi za 30 dni.

Kazalo.

	Stran		Stran
Predgovor	3	Seje načelstva	45
Uvod	5	Kontrola in združno nadzorstvo .	45
Načela slovenskih posojilnic . .	7	Seje nadzorstva	46
Uzorna pravila	7	Občni zbor	47
Ustanovitev nove posojilnic . .	16	O višjem nadzorstvu slovenskih	
Prememba pravil	19	posojilnic	47
Opravljeni red	20	Bodoče obligatorično nadzorovanje	48
Pristop združnikov	23	Pravila »Zveze sloven. posojilnic«	49
Odstop združnikov	23	Kako se vrši nadzorovanje od	
Združniki	24	strani »Zveze«	53
Deleži	25	Uradni dan	61
Posojila	26	Letni račun	62
Posojevanje na tekoči račun . .	30	Knjigovodstvo	64
Obrestna stopinja	30	Obrazci knjig	67
Obrazci zadolžnic in menic . .	31	Zgodovinski pregled slovenskih po-	
Hranilne vloge	36	sojilnic	73
Naloženi denarji	37	Postava od 9. aprila 1873 . . .	79
Izposojila	38	Ukaz ministerstva od 14. maja 1873	97
Davek in neposredne pristojbine .	38	Zakon od 1. junija 1889 . . .	101
Upravni stroški	41	Ukaz finančnega ministra od 13.	
Gotovina	42	junija 1889	103
Čisti dobiček	43	Pregled slovenskih posojilnic . .	105
Združni (rezervni) sklad . . .	44	Slovenske posojilnice leta 1894 .	107
Načelstvo	45	Razpredelnice za računanje obresti	107

Popravki:

a) Gledé kolekovanja pravil pri vlaganji prošnje za registrovanje (gl. str. 18) omenimo iz skušnje, da prvega iztisa pravil v nobenem slučaju ni treba kolekovati.

b) Obrazce posojilniških tiskovin smo uvrstili, kakor vidijo c. čitatelji, mesto na konci že v sredini knjige (prim. str. 19 in 67).

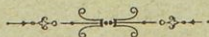

Dodatek.

Ako bi želeli imeti v katerem kraju, kjer se snuje nova posojilnica,

uzorna pravila

po zakonu z dne 1. junija 1889 (ozir. 11. junija 1894), naj izvolijo pisati naravnost pisatelju in založniku te knjige. Tudi že obstoječim posojilnicam jih rad pošilja.

Med tiskanjem te knjige se je ustanovila

„Centralna posojilnica slovenska“

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Krškem.

Namen njen je, sprejemati od slovenskih posojilnic odvišne novce, pošiljati jim hranilne vloge, dajati jim posojila in stopiti v zvezo z velikimi slovanskimi denarnimi zavodi.

Posojilnice zadružnice plačajo 5 gld. pristopnine, najmanj 100 gld. deleža (oz. 10% posojila) in se zavežejo vsaj 10% svojih odvišnih novcev nalagati pri »Centralni posojilnici slovenski«.

Hranilne vloge in posojila se pošiljajo samo posojilnicam-zadružnicam. — Obrestna mera je $4\frac{1}{4}\%$ za hranilne vloge, za posojila pa $4\frac{1}{2}\%$.

»Centralna posojilnica slovenska« sprejemlje in pošilja denarje edino le po c. kr. poštni hranilnici. Gotovine nima doma nikoli nič. Njeni novci bodo vedno naloženi v drugih denarnih zavodih, kamor se bodo nakazovali po c. kr. poštni hranilnici (čekovni in kliringov oddelek, št. 835.629).

Pravila pošilja in pojasnila daje radovoljno

načelstvo.

Cenik tiskovin

za slavne posojilnice in hranilnice.

Tekoče število	Tiskovine	100 pol ozir. kom.			
		kr.	vin.	gld.	kr.
75	Obrazec A. Blagajniški dnevnik	6	40	3	20
76	» B. Konto za posojila	8	—	4	—
77	» C. » za hranilne vloge	8	—	4	—
78	» D. » za zadružne deleže	4	—	2	—
79	» E. Knjiga za stroške	7	20	3	60
80	» F. » za dohodke	7	20	3	60
81	» G. Imenik družtvenikov	7	20	3	60
82	» H. Denarni listek	1	40	—	70
83	» I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog . . .	1	—	—	50
84	» K. Referatna pola za dolžnike	1	20	—	60
85	» L. Poročevalna pola za dolžnike	3	—	1	50
86	» M. Opomin ostalih obresti	1	40	—	70
87	» N. Računski listek za posojila	1	—	—	50
88	» O. Konto hranilne vloge, pola 5 kr. . .	8	—	4	—
89	» P. » deleži in dividenda, pola 5 kr. .	8	—	4	—
90	» R. » posojila, pola 5 kr.	8	—	4	—
91	» S. Izkaz	4	80	2	40
92	Menice slovenske	4	—	2	—

Društvena tiskarna (D. Hribar) Celje.*

* Priporočam tudi dobre knjige in preše za kopiranje, tehtnice (vage) za pisma, razne indekse in zapisnike, mape za podložek, kot vse pisalno orodje po najnižjih cenah. Knjige vežem dobro in ceno v lastni knjigovelnici. Kolekujem samo na izrečno zahtevo. Tiskam vse tiskovine ceno in elegantno.

